

Näringsliv

24

Förslag till statsbudget för 2002

Näringsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	11
2	Näringsliv	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Skatteavvikelser	13
3	Näringspolitik.....	17
3.1	Omfattning.....	17
3.2	Utgiftsutveckling.....	18
3.3	Mål.....	19
3.4	Politikens inriktning	19
3.5	Kapitalförsörjning	24
3.5.1	Insatser.....	24
3.5.2	Resultatbedömning	25
3.6	Information, rådgivning och kompetensutveckling.....	27
3.6.1	Insatser.....	27
3.6.2	Resultatbedömning	28
3.7	Regler, tillstånd och tillsyn	32
3.7.1	Insatser.....	32
3.7.2	Resultatbedömning	33
3.8	Forskning och utveckling	37
3.8.1	Insatser.....	37
3.8.2	Resultatbedömning	40
3.9	Statistik, uppföljning och utvärdering	44
3.9.1	Insatser.....	44
3.9.2	Resultatbedömning	44
3.10	Regional näringspolitik	45
3.10.1	Insatser.....	45
3.10.2	Resultatbedömning	45
3.11	Revisionens iakttagelser	47
3.12	Budgetförslag.....	47
3.12.1	38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	47
3.12.2	38:2 Näringslivsutveckling m.m.	48
3.12.3	38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader...	48
3.12.4	38:4 Turistfrämjande	49

3.12.5	38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	49
3.12.6	38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	50
3.12.7	38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	51
3.12.8	38:8 Patentbesvärslagen.....	51
3.12.9	38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)	52
3.12.10	38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	52
3.12.11	38:11 Elsäkerhetsverket	53
3.12.12	38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	54
3.12.13	38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader.....	55
3.12.14	38:14 Rymdverksamhet	55
3.12.15	38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien.....	56
3.12.16	38:16 Konkurrensverket	57
3.12.17	38:17 Konkurrensforskning	57
3.12.18	38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	58
3.12.19	38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	58
3.12.20	38:20 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.	59
3.12.21	38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	59
3.13	Övrig statlig verksamhet	60
3.13.1	Patent- och registreringsverket	60
3.13.2	Revisorsnämnden	60
4	Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	61
4.1	Omfattning.....	61
4.2	Utgiftsutveckling	62
4.3	Mål	62
4.4	Politikens inriktning.....	62
4.5	Insatser	64
4.5.1	Insatser inom politikområdet.....	64
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	67
4.6	Resultatbedömning.....	67
4.6.1	Resultat.....	67
4.6.2	Analys och slutsatser	70
4.7	Revisionens iakttagelser.....	72
4.8	Budgetförslag	72
4.8.1	39:1 SWEDAC (Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll): Myndighetsverksamhet	72
4.8.2	39:2 Kommerskollegium	73
4.8.3	39:3 Exportfrämjande verksamhet	73
4.8.4	39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	74
4.8.5	39:5 Investeringsfrämjande	75
4.8.6	39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen.....	76
4.8.7	39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer	76
4.8.8	Exportkreditnämnden	77
5	Konsumentpolitik	79

5.1	Omfattning.....	79
5.2	Utgiftsutveckling.....	79
5.3	Mål.....	80
5.3.1	Mål, villkor och resultatindikatorer.....	80
5.3.2	Mål som resultatbedömningen skall bygga på.....	80
5.4	Politikens inriktning	80
5.5	Insatser.....	82
5.5.1	Insatser inom politikområdet	82
5.5.2	Insatser utanför politikområdet	83
5.6	Resultatbedömning	84
5.6.1	Resultat	84
5.6.2	Analys och slutsatser.....	86
5.7	Revisionens iakttagelser	86
5.8	Budgetförslag.....	86
5.8.1	40:1 Marknadsdomstolen.....	87
5.8.2	40:2 Konsumentverket	87
5.8.3	40:3 Allmänna reklamationsnämnden.....	88
5.8.4	40:4 Fastighetsmäklarnämnden	88
5.8.5	40:5 Åtgärder på konsumentområdet	89
5.8.6	40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	89
6	Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	91
6.1	Budgetförslag.....	91
6.1.1	26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	91
6.1.2	26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	92

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	11
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	13
2.2 Härledning av ramnivån 2002 - 2004	13
2.3 Skatteavvikelser netto	14
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	18
3.2 Beviljade projektstöd inom såddfinansiering 1998-2000 miljoner kronor	25
3.3 Antal arrangerade mötesplatser mellan företag inom EU år 2000	28
3.4 Nya ansökningar/belopp inom det geovetenskapliga forskningsanslaget 2000-1998	41
3.5 Anslagsutveckling	47
3.6 Härledning av nivån 2002-2004	47
3.7 Anslagsutveckling	48
3.8 Härledning av nivån 2002-2004	48
3.9 Anslagsutveckling	48
3.10 Härledning av nivån 2002-2004	49
3.11 Anslagsutveckling	49
3.12 Härledning av nivån 2002-2004	49
3.13 Anslagsutveckling	49
3.14 Offentligrättslig verksamhet	50
3.15 Uppdragsverksamhet	50
3.16 Härledning av nivån 2002-2004	50
3.17 Anslagsutveckling	50
3.18 Härledning av nivån 2002-2004	51
3.19 Anslagsutveckling	51
3.20 Härledning av nivån 2002-2004	51
3.21 Anslagsutveckling	51
3.22 Härledning av nivån 2002-2004	52
3.23 Anslagsutveckling	52
3.24 Härledning av nivån 2002-2004	52
3.25 Anslagsutveckling	52
3.26 Härledning av nivån 2002-2004	53
3.27 Anslagsutveckling	53
3.28 Offentligrättslig verksamhet	53
3.29 Härledning av nivån 2002-2004	54
3.30 Anslagsutveckling	54
3.31 Härledning av nivån 2002-2004	54
3.32 Anslagsutveckling	55
3.33 Härledning av nivån 2002-2004	55
3.34 Anslagsutveckling	55
3.35 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	56
3.36 Härledning av nivån 2002-2004	56
3.37 Anslagsutveckling	56

3.38	Härledning av nivå 2002–2004	57
3.39	Anslagsutveckling	57
3.40	Härledning av nivå 2002–2004	57
3.41	Anslagsutveckling	57
3.42	Härledning av nivå 2002–2004	58
3.43	Anslagsutveckling	58
3.44	Härledning av nivå 2002–2004	58
3.45	Anslagsutveckling	58
3.46	Härledning av nivå 2002–2004	58
3.47	Anslagsutveckling	59
3.48	Härledning av nivå 2002–2004	59
3.49	Anslagsutveckling	59
3.50	Härledning av nivå 2002–2004	60
3.51	Offentligrättslig verksamhet	60
3.52	Uppdragsverksamhet	60
4.1	Utgiftsutvecklingen inom politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	62
4.2	Anslagsutveckling	72
4.3	Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Ackreditering	72
4.4	Härledning av nivå 2002–2004	73
4.5	Anslagsutvecklingen	73
4.6	Härledning av nivå 2002–2004	73
4.7	Anslagsutvecklingen	73
4.8	Härledning av nivå 2002–2004	74
4.9	Anslagsutvecklingen	74
4.10	Härledning av nivå 2002–2004	75
4.11	Anslagsutvecklingen	75
4.12	Härledning av nivå 2002–2004	75
4.13	Anslagsutveckling	76
4.14	Härledning av nivå 2002–2004	76
4.15	Anslagsutvecklingen	76
4.16	Härledning av nivå 2002–2004	77
4.17	Budget för avgiftsbelagd verksamhet	77
5.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet	79
5.2	Anslagsutveckling	87
5.3	Härledning av nivå 2002–2004	87
5.4	Anslagsutveckling	87
5.5	Utveckling	87
5.6	Utveckling	88
5.7	Härledning av nivå 2002–2004	88
5.8	Anslagsutveckling	88
5.9	Härledning av nivå 2002–2004	88
5.10	Anslagsutveckling	88
5.11	Offentligrättslig verksamhet	88
5.12	Härledning av nivå 2002–2004	89
5.13	Anslagsutveckling	89
5.14	Härledning av nivå 2002–2004	89
5.15	Anslagsutveckling	89
5.16	Härledning av nivå 2002–2004	89
6.1	Anslagsutveckling	91
6.2	Härledning av nivå 2002–2004	91

6.3 Anslagsutveckling.....	92
6.4 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	92
6.5 Härledning av nivån 2002–2004.....	93

Diagramförteckning

3.1 Nystartade företag 1993-2000.....	20
3.2 Nystartade företag av kvinnor resp. män 1993 och 2000	20
3.3 Nyutlåning år 2000	25

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att uppdra åt Riksgäldskontoret att träffa avtal om delfinansiering till Saab AB och Volvo Aero Corporation för deltagande i två aktuella europeiska civila flygindustriprojekt inom en ram av högst 960 000 000 kronor (avsnitt 3.5.2),
2. bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 38:14 *Rymdverksamhet*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 1 600 000 000 kronor efter år 2002 (avsnitt 3.12.14),
3. bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 26:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling*, ingå ekonomiska förpliktelser om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 1 900 000 000 kronor under budgetåren 2003–2007 (avsnitt 6.1.2),
4. bemyndigar regeringen att under år 2002 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp av högst 200 000 000 000 kronor för exportkreditgarantier (avsnitt 4.8.8.),
5. bemyndigar regeringen att för år 2002 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp av högst 10 000 000 000 kronor för investeringsgarantier (avsnitt 4.8.8.),
6. bemyndigar regeringen att för år 2002 besluta att Exportkreditnämnden får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalningar (avsnitt 4.8.8),
7. godkänner att regeringen fr.o.m. år 2002 tar ut en fullt riskavspeglande garantiavgift för statens garantiåtagande till AB Svensk Exportkredit (avsnitt 4.8.4),
8. för budgetåret 2002 anvisar anslagen under utgiftsområde 24 *Näringsliv* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	ramanslag	108 087
26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	ramanslag	923 465
38:1 Verket för näringslivsutveckling Förvaltningskostnader	ramanslag	228 497
38:2 Näringslivsutveckling m.m.	ramanslag	183 062
38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	ramanslag	71 182
38:4 Turistfrämjande	ramanslag	91 318
38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	ramanslag	170 656

38:6	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	ramanslag	9 072
38:7	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelag- ringsanläggningar m.m.	ramanslag	41 000
38:8	Patentbesvärsträtten	ramanslag	14 189
38:9	Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verk- samhet (likvidatorer)	ramanslag	10 000
38:10	Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	ramanslag	24 647
38:11	Elsäkerhetsverket	ramanslag	39 504
38:12	Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	ramanslag	73 808
38:13	Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	ramanslag	20 982
38:14	Rymdverksamhet	ramanslag	503 237
38:15	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	obetecknat anslag	5 359
38:16	Konkurrensverket	ramanslag	75 809
38:17	Konkurrensforskning	ramanslag	6 370
38:18	Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	ramanslag	2 000
38:19	Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	obetecknat anslag	15 000
38:20	Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.	ramanslag	25 000
38:21	Avgifter till vissa internationella organisationer	ramanslag	6 519
39:1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighets- verksamhet	ramanslag	18 954
39:2	Kommerskollegium	ramanslag	58 698
39:3	Exportfrämjande verksamhet	ramanslag	181 956
39:4	AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	ramanslag	138
39:5	Investeringsfrämjande	ramanslag	56 813
39:6	Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	ramanslag	250 000
39:7	Avgifter till internationella handelsorganisationer	ramanslag	15 510
40:1	Marknadsdomstolen	ramanslag	7 713
40:2	Konsumentverket	ramanslag	103 435
40:3	Allmänna reklamationsnämnden	ramanslag	19 884
40:4	Fastighetsmäklarnämnden	ramanslag	7 896
40:5	Åtgärder på konsumentområdet	ramanslag	36 025
40:6	Bidrag till miljömärkning av produkter	obetecknat anslag	4 400
Summa			3 410 185

2 Näringsliv

2.1 Omfattning

I utgiftsområde 24 Näringsliv ingår politikområdena Näringspolitik (N), Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande (UD) och Konsumentpolitik (Ju).

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
Forskningspolitik ²		1 027	1 118	1 032	1 112	1 135
Näringspolitik	3 254	1 681	1 826	1 617	1 598	1 648
Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	445	628	627	582	535	338
Konsumentpolitik	120	136	144	179	163	159
Totalt för utgiftsområde 24 Näringsliv	3 819	3 472	3 715	3 410	3 408	3 280

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen 2002.

² Politikområdet hör till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2002 - 2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Ramnivå 2001¹	3 473	3 473	3 473
Förändring till följd av:			
Beslut	-135	-152	-352
Pris- och löneomräkning	72	134	188
Övr. makroekonomiska för- utsättningar			
Volymer			
Överföring till/från andra utg.omr. m.m.		-47	-29
Summa förändring	-63	-65	-193
Ny ramnivå	3 410	3 408	3 280

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

2.2 Skatteavvikelser

Förutom de stöd till ett visst utgiftsområde som redovisas via anslag på statsbudgetens utgiftssida förekommer även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av olika särregler i skattelagstiftningen. Dessa stöd brukar kallas saldpåverkande skatteavvikelser. Det handlar om avvikelser från en enhetlig beskattning, t.ex. att en viss grupp omfattas av skattelättnad i förhållande till en enhetlig norm, vilket kan uppfattas som en skatteförmån. I det följande redovisas skatteavvikelser som hänför sig till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Tabell 2.3 Skatteavvikelser netto

Miljarder kronor

	2001	2002
Löneunderlag aktiva delägare i fåmansaktiebolag	0,37	0,38
Kvittning av underskott i aktiv näringsverksamhet	0,02	0,02
Nedskrivning av lager och pågående arbete	0,99	1,02
Skadeförsäkringsföretag	0,44	0,47
Överavskrivningar avseende inventarier	1,51	1,55
Periodiseringsfonder	3,62	3,87
Nedsättning inriktning mindre företag	5,94	6,15
Rumsuthyrning	0,80	0,83
Bränsleförbrukning inom industrin, energiskatt	1,72	1,79
Elförbrukning inom industrin	10,02	10,17
Metallurgiavdrag	0,25	0,25
Nedsättning av koldioxidskatt som utgår på bränslen inom energiintensiv industri	0,20	0,20
Undantag från svavelskatt för viss industri	1,34	1,34
Summa	27,22	28,04

Löneunderlag aktiva delägare i fåmansaktiebolag

Genom reglerna i 3§ 12 mom. SIL för beskattning av aktiva delägare i fåmansaktiebolag och närstående till dessa, beskattas viss avkastning på arbetskraft i inkomstslaget kapital. Avkastning på arbete är lön, som bör beskattas i inkomstslaget tjänst. Avvikelsen består i skillnaden mellan tjänste- och kapitalinkomstbeskattningen.

Kvittning av underskott i aktiv näringsverksamhet

Underskott av aktiv näringsverksamhet får kvittas mot tjänsteinkomster under de fem första verksamhetsåren. Avdragsrätten är belagd med olika restriktioner för att förhindra handel med avdragsrätt och att avdragsrätt för samma näringsverksamhet kan uppkomma för flera femårsperioder.

Nedskrivning av lager och pågående arbete

Enligt en alternativregel kan lager (gäller ej fastigheter och värdepapper) tas upp till 97 procent av det sammanlagda anskaffningsvärdet. Olika bestämmelser finns för pågående arbeten som utförs på löpande räkning och arbeten som utförs till fast pris. För arbeten på löpande räkning

kan samma alternativregel som ovan användas. Skatteavvikelsen utgörs av ränteeffekten på den skattelättnad som lagernedskrivningen medför. Eftersom räntan på krediten inte är förmånsgrundande skall den utgöra underlag för särskild löneskatt.

Skadeförsäkringsföretag

I vissa fall har skadeförsäkringsföretag möjlighet att göra extra avsättningar till säkerhetsreserven. Skatteavvikelsen utgörs av ränteeffekten på skillnaden i skatt som det extra avdraget medför.

Återföring skatteutjämningsreserv

Avsättning till skatteutjämningsreserv upphörde 1993 (1994 års taxering). 9/10 av beloppet skall återföras till beskattning i princip i lika delar under en period om sju år, varför skatteavvikelsen kvarstår. En definitiv skattelättnad avseende skatten på 10 procent av den totala omsättningen uppkommer därvid.

Överavskrivningar avseende inventarier

Den bokföringsmässiga avskrivningstiden bestäms av tillgångens livstid i bolaget, medan den skattemässiga avskrivningstiden bestäms enligt lag. Detta innebär att bokföringsmässiga och skattemässiga avskrivningar endast undantagsvis överensstämmer. Skatteregeln medger att en tillgång skrivs av snabbare än vad som är ekonomiskt motiverat. Skatteavvikelsen avser ränteeffekten på skattekrediten. Eftersom denna inte är förmånsgrundande skall den ligga till grund för beräkning av särskild löneskatt.

Periodiseringsfonder

Periodiseringsfond är en vinstanknuten reserveringsmöjlighet där näringsidkaren/bolaget kan reservera medel under högst 6 år (före inkomståret 1999 var tiden 5 år). Inkomståret 1996 medgavs avsättning med högst 25 procent. Avsättningstaket sänktes till 20 procent inkomståret 1997. Avsättningstaket för enskilda näringsidkare och för fysiska personer som är delägare i HB återställdes inkomståret 1998. Fr.o.m. inkomst-

året 2001 är avsättningstaket 25 procent för aktiebolag och övriga juridiska personer och 30 procent för enskild näringsidkare och fysiska personer som är delägare i HB. Reserveringsmöjligheten innebär en skattecredit på det reserverade beloppet.

Nedsättning inriktning mindre företag

Vid beräkning av arbetsgivaravgifter får en arbetsgivare göra ett avdrag med 5 procent av lönesumman upp till ett visst tak. Den maximala lönesumman som medgav nedsättning uppgick år 1997 till 600 000 kr per år. Fr.o.m. år 1998 har den maximala lönesumman som medger nedsättning höjts till 852 000 kr. Till denna avvikelse har även förts motsvarande avdrag för egenavgifter för enskilda näringsidkare.

Rumsuthyrning

Skattesatsen är 12 procent.

Bränsleförbrukning inom industrin, energiskatt

Industrisektorn är skattebefriad för all användning av fossila bränslen. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

Elförbrukning inom industrin

Industrisektorn är skattebefriad för all användning av elektrisk kraft. Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

Metallurgiavdrag

Avdrag medges för koldioxidskatt för kolbränslen som används för metallurgiska processer.

Nedsättning av koldioxidskatt som utgår på bränslen inom energiintensiv industri

Fr.o.m. den 1 juli 1997 får den energiintensiva sektorn en nedsättning till 12 procent av den koldioxidskatt som överstiger 0,8 procent av det enskilda företags omsättning. Företag inom cement-, kalk-, glas- och stenindustri är dock skattebefriade för koldioxidskatten på kol och naturgas över 1,2 procent av omsättningen.

Undantag från svavelskatt för viss industri

Bränslen som används i metallurgiska processer och för att producera varor av cement, kalk och andra mineraliska ämnen är befriade från svavelskatt liksom bränslen i sodapannor inom skogsindustrin. Svavelskatten utgår med 30 kr per kg svavelinnehåll i andra fall än ovanstående.

3 Näringspolitik

3.1 Omfattning

Politikområdet Näringspolitik omfattar delområdena:

- Kapitalförsörjning,
- Information, rådgivning och kompetensutveckling,
- Regler, tillstånd och tillsyn,
- Forskning och utveckling,
- Statistik, uppföljning och utvärdering samt
- Regional näringspolitik.

Inom politikområdet ryms företagsutveckling, innovationsutveckling, regelförenkling, konkurrensfrämjande arbete, stöd till kooperativ utveckling, turismfrämjande samt immaterial- och associationsrättsliga frågor. Vidare ingår undersökning av och information om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering, tillstånd och tillsyn enligt minerallagen och miljösäkring av oljelagringsanläggningar, bidrag till forskning och utveckling inom bl.a. IT, bioteknik, transport, energi och metrologi samt bi-

drag till rymdverksamhet. Ytterligare områden är ansvar för teknisk provning och kontroll, legal mätteknik och ädelmetallkontroll, bidrag till riksmätplatserna, ansvar för säkerhetsfrågor inom elområdet samt bidrag till svenska standardiseringsorganisationen. Politikområdet omfattar också den regionala näringspolitiken och de regionala tillväxtavtalen.

Inom politikområdet verkar organisationerna Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), ALMI Företagspartner AB (ALMI), Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Verket för innovationssystem (VINNOVA), Turistdelegationen, Sveriges Rese- och Turistråd AB, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Bergsstaten, Patentbesvärsrätten (PBR), Patent- och registreringsverket (PRV), Konkurrensverket, Elsäkerhetsverket, Rymdstyrelsen, Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Revisorsnämnden, AB Göta kanalbolag, SP Sveriges provnings- och forskningsinstitut AB (SP) och Sveriges Standardiseringsråd (SSR).

Andra statliga aktörer inom politikområdet är Industrifonden, Stiftelsen Innovationscentrum (SIC) och Svensk-Norsk Industrifond.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
<i>Anslag inom politikområde Näringspolitik</i>						
Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader ²	229,4	–	–	–	–	–
Småföretagsutveckling ³	192,4	–	–	–	–	–
Stöd till kooperativ utveckling ⁴	18,5	–	–	–	–	–
Miljöteknikdelegationen ⁵	10	–	–	–	–	–
Teknisk forskning och utveckling ⁶	1 566,4	–	–	–	–	–
Bidrag till Stiftelsen Sveriges tekniska-vetenskapliga attachéverksamhet ⁷	30	–	–	–	–	–
Fortsatt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt (äldreanslag)	60,5	–	90,4	–	–	–
38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader ⁸	–	213,8	214	228,5	193,1	194,7
38:2 Näringslivsutveckling	–	194	217,5	183	189,6	199,6
38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader ⁹	–	70	71,3	71,2	72,9	74,3
38:4 Turistfrämjande	83,2	80,6	82,5	91,3	93,4	95,4
38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	163,5	165,4	170,4	170,7	166,5	169,6
38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	5	8,9	8,9	9	9,3	5,3
38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelager m.m.	72	86	62	41	33	33
38:8 Patentbesvärslagen	12,9	13,9	15,3	14,2	14,5	14,8
38:9 Patent- och registreringsverket (likvidatorer)	5,6	10	10	10	10	10
38:10 Upprätthållande av nationell metrologi ¹⁰	17,6	16,6	19	24,6	24,5	24,5
38:11 Elsäkerhetsverket	37	38,8	38,4	39,5	40,5	41,2
38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m. ¹¹	79	79,4	79,4	73,8	75,6	77
38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	15	19	19	21	21,5	21,9
38:14 Rymdverksamhet	534,7	534,1	555	503,2	515,4	547,2
38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
38:16 Konkursverket	70,2	75,6	78,9	75,8	77,7	79,1
38:17 Konkurrensforskning	7,8	6,1	9,2	6,4	6,5	6,6
38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning m.m.	4	2	2,7	2	2	2
38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift	15	15	15	15	15	15
38:20 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda bolag	13	40	55	25	25	25
38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	5,7	6,5	7,2	6,5	6,5	6,5
Totalt för politikområde 38 Näringspolitik	3 254	1 681	1 826	1 617	1 598	1 648

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen 2002

² 2001 uppgår anslaget i anslagen 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader, 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader och 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader.

³ 2001 uppgår anslaget i anslagen 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader och 38:2 Näringslivsutveckling.

⁴ 2001 uppgår anslaget i anslaget 38:2 Näringslivsutveckling.

⁵ Anslaget upphör 2000.

⁶ Fr.o.m. 2001 uppgår anslaget i anslagen 38:2 Näringslivsutveckling och 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling.

⁷ Fr.o.m. 2001 uppgår anslaget i anslaget 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader.

⁸ Tidigare Myndigheten för företagsutveckling: Förvaltningskostnader.

⁹ Tidigare Myndigheten för analyser, omvärldsbevakning och utvärderingar: Förvaltningskostnader.

¹⁰ Tidigare Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser.

¹¹ Tidigare Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU.

3.3 Mål

Målet för politikområdet Näringspolitik är att främja en hållbar ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning genom fler och växande företag.

3.4 Politikens inriktning

Sverige behöver fler och växande företag i hela landet. Ett ökat företagande är av stor betydelse för den svenska tillväxten och sysselsättningen. Tyngdpunkten i näringspolitiken är att skapa ett gott företagsklimat och därmed förbättra villkoren för företagande så att den samlade kunskapen, kapitalet och övriga tillgångar utnyttjas på bästa sätt.

För att stimulera till ett ökat företagande och att få redan existerande företag att växa krävs insatser inom flera områden. De viktigaste är sunda konkurrensvillkor, minskad regelbörda, god tillgång till kapital, information och rådgivning samt bra myndighetsservice.

Sverige har internationellt sett en låg andel företagare. Därför är det viktigt att främja positiva attityder till entreprenörskap och företagande i alla dess former. Regeringen anser att grunden för entreprenörskap läggs i unga år, varför insatser för att främja ungt företagande är långsiktigt mycket viktiga. Inga grupper skall missgynnas av gällande regelverk och alla grupper i samhället, inte minst kvinnor, ungdomar och personer med invandrarbakgrund skall, omfattas av statens insatser. För att skapa ett gott företagsklimat så krävs förutom en effektiv näringspolitik ett nära samarbete med andra politikområden som exempelvis arbetsmarknads-, arbetslivs-, skatte-, utbildnings-, forsknings-, regional-, jämställdhets- och integrationspolitik.

En effektiv näringspolitik bygger på tydliga nationella mål och program. Genomförandet bör dock i de flesta fall ske på regional eller lokal nivå

med hänsyn till att insatsernas omfattning och sammansättning är avhängiga av regionala förutsättningar och prioriteringar. Ett viktigt led i detta är det fortsatta arbetet med de regionala tillväxtavtalen.

Forskning och utveckling är en tillväxtfaktor av strategisk betydelse för näringslivet. Ett väl fungerande samarbete och en effektiv kompetensöverföring mellan forskningsinstitut, företag, universitet och högskolor är viktigt för en gynnsam utveckling. Näringsdepartementets insatser inom forskning och utveckling är nära kopplade till de insatser som görs inom politikområdet Forskningspolitik.

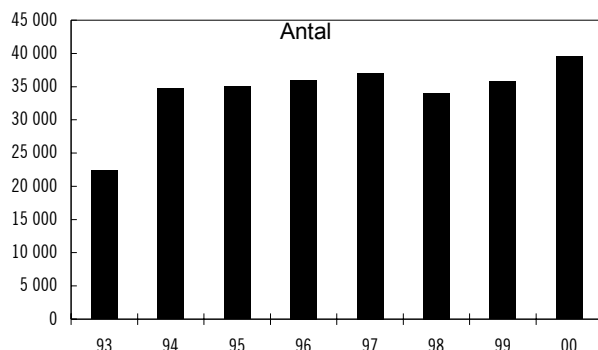
För att effektivisera statens insatser inom innovations-, närings- och regionalpolitiken genomfördes en omstrukturering av myndigheter som verkar inom dessa områden. Från och med den 1 januari 2001 utgör Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) tillsammans med ALMI Företagspartner AB (ALMI) ett gemensamt kompetenscentrum för företagsutveckling, entreprenörskap, företagsfinansiering och regional näringslivsutveckling. NUTEK:s tidigare forsknings- och utvecklingsfinansierande delar, Kommunikationsforskningsberedningen (KFB) samt delar av Rådet för arbetslivsforskning (RALF) samlades i en ny myndighet – Verket för innovationssystem (VINNOVA). Dess grundläggande uppgift är att initiera och finansiera behovsstyrd forskning och utveckling till stöd för innovationssystemet samt en hållbar utveckling och tillväxt. Vidare inrättades en myndighet med ansvar för analyser, omvärldsbevakning och utvärderingar – Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS). Institutet är en sammanslagning av tidigare NUTEK:s analysenhet, Sveriges Tekniska Attachéer (STATT) och Statens Institut för Regionalforskning (SIR).

Företagandets utveckling i Sverige

Utvecklingen av antalet nya företag har visat en positiv trend under den senaste tio-årsperioden.

Nyförretagandet har nästan fördubblats sedan lågkonjunkturen i början av 1990-talet. Under samma period, 1993-2000, har antalet konkurser sjunkit med 64 procent.¹

Diagram 3.1 Nystartade företag 1993-2000

Av ovanstående diagram framgår att ca 39 500 nya företag startades 2000, vilket innebär en ökning med 10 procent jämfört med 1999 då motsvarande antal var ca 35 800. Det är främst inom tjänstesektorn som nyförretagandet sker. De tre storstads länen (Stockholm, Västra Götaland och Skåne) svarade 2000 för knappt två tredjedelar av de nystartade företagen. Den största ökningen uppmättes dock för Blekinge län med 20 procent fler nya företag jämfört med 1999.²

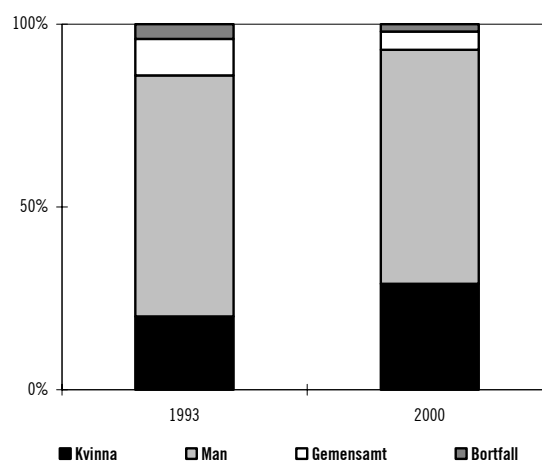
Antalet sysselsatta i de nya företag som startades 2000 beräknas uppgå till 80 810 personer varav ungefär hälften arbetar heltid. Antalet sysselsatta i nystartade företag har därmed ökat med 16 procent jämfört med 1999.³

Den positiva utvecklingen till trots visar emellertid en internationell jämförelsestudie, som Näringsdepartementet genomförde våren 2001⁴, att Sverige har en låg andel företagare jämfört med övriga OECD-länder. De nordiska länderna, bortsett från Island, tillhör de länder som har lägst andel. Den låga andelen företagare i Sverige är särskilt tydlig bland kvinnor. Enbart 4,7 procent av den kvinnliga arbetskraften är ensamföretagare eller arbetsgivare. Enbart två EU-länder – Frankrike och Danmark – har en lägre andel

kvinnliga företagare. Detta kan till viss del förklaras av Sveriges relativt stora offentliga sektor.

Andelen kvinnor som startar företag har emellertid ökat sedan början av 1990-talet. Av nedanstående diagram framgår att 1993 var andelen 20 procent. Motsvarande andel 2000 var knappt 30 procent.

Diagram 3.2 Nystartade företag av kvinnor resp. män 1993 och 2000

År 2000 var andelen företag som startats av unga (upp till 30 år) 36 procent, vilket är en ökning med 1 procent jämfört med året innan.

Stärkt företagsamhet och entreprenörskap

Statliga insatser behövs för att utveckla en ökad anda av entreprenörskap, öka nyförretagandet och gynna utvecklingen av livskraftiga företag. Regeringen anser att det är viktigt att bidra till positiva attityder till entreprenörskap i alla dess former och därmed skapa incitament för fler människor att se företagande som ett alternativ till anställning.

Det är också enligt regeringens bedömning angeläget att öka användningen av industriell design som konkurrensmedel genom att stärka designfrågorna på regional nivå. Vidare är det viktigt att stimulera ungdomars intresse för teknik och naturvetenskap. Detta kan ske på flera olika sätt bl.a. genom att etablera kommunala tekniskolor. Åtgärderna bör vara generella men anpassade efter målgruppernas behov och genomförandet kan i flera fall ske regionalt eller lokalt.

I propositionen (2001/02:4) om en politik för tillväxt och livskraft i hela landet redovisar regeringen ett antal förslag och bedömningar som syftar till stärkt företagsamhet och utvecklat entreprenörskap. Den nya myndighetsstruktur som etablerades 1 januari 2001 med integration av

¹ Statistik från ITPS

² Nyförretagandet i Sverige 1999 och 2000, ITPS, S 2001:009

³ Ibid

⁴ Benchmarking av näringspolitiken 2001, Ds 2001:20

verksamheter som tidigare bedrevs av NUTEK och ALMI syftar till att skapa en central funktion med hög profil inom företagsutvecklingsfrågor och entreprenörskap. Integrationen skall fullföljas i enlighet med riksdagens beslut. De avtal om samarbete kring kapitalförsörjning i tidigare skeden som slutits mellan NUTEK/ALMI och Industrifonden respektive SIC bedömer regeringen som mycket positiva. Regeringen anser att det är viktigt att samarbetet fördjupas.

Regeringen ser det som angeläget att andelen företag som startas av kvinnor ökar. Ytterligare medel bör därför tillföras NUTEK i syfte att öka de insatser som främjar kvinnors företagande. Satsningar föreslås också för att öka antalet företag som drivs av invandrare samt för att främja det kooperativa företaget.

Regeringen har givit NUTEK i uppdrag att i samråd med en mängd andra offentliga organisationer vidareutveckla användningen av Internetbaserade tjänster för information och ärendehantering riktade till befintliga och blivande företagare. Företagsrelevant myndighetsinformation skall finnas samlad på en plats på Internet (en s.k. portal). Detta gör informationen mer överskådlig och lättillgänglig för användarna. Lanseringen av portalen kommer att ske under hösten 2001.

IIPS har fått i uppdrag att kartlägga behovet av statistik för att beskriva och analysera den ekonomiska utvecklingen ur olika aspekter. En delrapport lämnades till regeringen i augusti 2001 avseende möjligheten att redovisa data uppdelad på kön och invandrarbakgrund. Uppdraget skall slutredovisas i december 2001. Regeringen anser att det är angeläget med en detaljerad och behovsstyrd ekonomisk statistik.

Regler inom skatte- och kapitalförsörjningsområdet
Skatter och kapitalförsörjningsfrågor är centrala frågor inom näringslivsområdet inte minst för de små företagen. Ambitionen är att arbetet med dessa frågor skall intensifieras.

Utredningen om reglerna för beskattning av ägare i fåmansföretag m.m. (Fi 1999:12), den så kallade 3:12 utredningen, har till uppgift att se över reglerna för beskattning av ägare i fåmansföretag samt de särskilda skatteregler som gäller vid arv och gåva för dessa företag. En annan utredning är Förenklingsutredningen (Fi 1996:14) som bland annat utreder möjligheten att göra handelsbolag till skattesubjekt. Dessa utredningar beräknas lämna sina betänkanden i sådan tid

att regeringens ställningstagande till lagrådsremisser på områdena ifråga kan bli aktuella tidigast under hösten 2002.

Arbete pågår inom Regeringskansliet med att ta fram förslag till förenklingar för företagare inom skatteområdet. Regeringen avser att under hösten lägga en proposition där det föreslås lättnader för företagen när det gäller avgiften vid för sent inlämnad skattedeklaration. Regeringen har också för avsikt att under hösten lägga fram en proposition med förslag till ny lag om självdeklaration och kontrolluppgifter. Lagen avses föreslås träda ikraft den 1 januari 2002. Regeringen avser i lagen föreslå bland annat att tidpunkten för avlämnande av deklarationen samordnas för alla deklarationsskyldiga. Vidare föreslås att alla fysiska personer skall erhålla en förtryckt självdeklaration, dvs. även de som har inkomst i inkomstslaget näringsverksamhet. RSV arbetar också på en rapport om schablonbeskattning för småföretag som skall vara klar i januari 2002.

För att underlätta ytterligare för företagen har Näringsdepartementet också initierat ett utvidgat samarbete mellan Riksskatteverket (RSV) och PRV som innebär att skatteförvaltningen framöver kan få de årsredovisningar myndigheten behöver för företagets deklaration direkt från PRV istället för från företagen.

Sunda konkurrensförhållanden

Under 1990-talet har de svenska priserna närmast sig genomsnittet inom EU på många områden, men totalt sett ligger den genomsnittliga prisnivån fortfarande drygt 20 procent över EU-genomsnittet. Vidare låg de svenska priserna ca 30 procent över OECD-genomsnittet under 1990-talet. Efter Danmark har Sverige den högsta prisnivån bland EU-länderna.⁵ Ungefär hälften av prisskillnaden beror, enligt Konkurrensverkets bedömning, på bristande konkurrens på den svenska marknaden.⁶

Effektiva konkurrensregler möjliggör för små och nya företag att etablera sig på marknaden och främjar därigenom tillväxten. Regeringen ser det som angeläget att gå vidare i arbetet med att utveckla konkurrensreglerna. Den så kallade

⁵ Benchmarking av näringspolitiken Ds 2001:20

⁶ Varför är de svenska priserna så höga? Konkurrensverkets rapportserie 2000:2

Kartellutredningen⁷ har till uppgift att analysera om de svenska konkurrensreglerna kan göras effektivare. Utredningen skall närmare granska behovet av bl.a.

- nedsättning av konkurrensskadeavgift för företag som avslöjar konkurrensbegränsningar,
- stärkt sekretesskydd för den som informerar om kartellsamarbete,
- möjligheter att bryta upp vissa skadliga företagskoncentrationer samt
- kriminalisering av förbudsreglerna i konkurrenslagen.

Utredningen lämnar sitt huvudbetänkande i slutet av september. Regeringen kommer efter årsskiftet att presentera en proposition om effektivare regler för kartellbekämpning.

Regeringen har vidare givit Konkurrensverket i uppdrag att på områden som är centrala för hushållen, såsom byggande och boende, livsmedel samt finansiella tjänster, genomföra konkurrensanalyser på bl.a. lokal nivå. Verket avser att i oktober 2001 presentera en studie om lågprisbutikens betydelse för priserna och i november 2001 en rapport avseende regionala prisskillnader. Arbetet med att intensifiera konkurrensövervakningen inom de för hushållen centrala områdena skall drivas vidare. Regeringen kommer därför att i ett uppdrag till Konkurrensverket anvisa särskilda medel för fördjupade undersökningar av konkurrensförhållanden inom olika branscher samt för analyser av prisnivån i Sverige jämfört med andra länder.

Regelförenkling och minskad administrativ börda

I Näringsdepartementets "Benchmarkingrapport"⁸ redogörs för en studie där man har identifierat vilka hinder för företagande som små och medelstora företag upplever. Drygt en tredjedel av de små och medelstora företagen i Sverige uppger att inga hinder finns för företagande. Detta är ett mycket gott resultat jämfört med andra länder. Trots det upplever en klar majoritet hinder för att driva företag. Studien visar att 10 procent av företagen i Sverige anser att det

administrativa arbetet är det största hindret för företagande, vilket tyder på att behovet av regelförenkling är stort.

Komplicerade regler innebär en belastning för framför allt små företag, eftersom dessa ofta saknar resurser att överblicka och få kunskap om reglernas utformning och innebörd. Inom Näringsdepartementet finns en särskild funktion, SimpLex, som arbetar med regelförenkling. En av SimpLex främsta uppgifter är att bevaka att samtliga förslag till nya och ändrade regler, som kan ha effekter av betydelse för småföretagare, underställs en särskild konsekvensanalys.

SimpLex-verksamheten kommer att intensifieras. Satsningen omfattar dels ett förbättrat och utökat samråd med företrädare för små företag när nya regelförslag tas fram inom Regeringskansliet och inom utredningsväsendet, dels riktade insatser för att förenkla befintliga regler. Vad gäller det senare så lägger regeringen under 2001 ut uppdrag på ett antal av de mest relevanta myndigheterna. Uppdragen innebär att myndigheterna, tillsammans med representanter från små företag, skall inkomma med förslag på förenklingar av lagar och förordningar inom sina respektive ansvarsområden. SimpLex utbildningsprogram som riktar sig till tjänstemän inom Regeringskansliet, myndigheter och utredningar fortsätter, liksom arbetet med att höja kvaliteten på konsekvensanalyserna i tidiga skeden.

En central utredning på arbetsrättens område, som regeringen kommer att ägna stor uppmärksamhet ur ett småföretagarperspektiv bör nämnas. Utredningen Arbetstid, semester och betald ledighet lämnar sitt slutbetänkande 2003. Ett delbetänkande lämnas i juni 2002 vad gäller översynen av semesterlagen i förenklingssyfte framför allt för små företag.

Ett projekt om nya företags- och anställningsformer pågår inom Näringsdepartementet. Syftet är att kartlägga olika mellanformer i gränssnittet mellan anställda och egenföretagare samt studera de hinder som finns för individer att gå över från anställning till företagande. Exempel på hinder som kommer att studeras närmare är reglerna för a-kassa och sjukförsäkring.

PRV och RSV arbetar med IT-projektet Kontakt-N, som syftar till att utveckla en gemensam elektronisk ansökan för registrering av företag via Internet. För närvarande planeras den slutliga fasen av projektet där utvecklingen av elektroniska signaturer ingår.

⁷ Effektivare regler för bekämpning av konkurrensbegränsningar Dir. 2000:40

⁸ Benchmarking av näringspolitiken 2001, Ds 2001:20

Regeringen vill minska antalet uppgifter som företagen måste lämna till olika myndigheter. I ett första steg gäller det främst uppgifter som lämnas in till PRV, RSV, Statistiska Centralbyrån (SCB) och Tullverket. Regeringen kommer att uppdraga åt PRV att tillsammans med övriga myndigheter inventera och analysera de termer och begrepp som förekommer vid uppgiftslämnande från företagen till ovanstående myndigheter i syfte att begränsa dessa.

Regional tillväxt

Den regionala näringspolitiken och de regionala tillväxtavtalen utgör en viktig hörnsten i regeringens strategi att bidra till goda förutsättningar för tillväxt och sysselsättning i alla delar av landet. Den första omgången av tillväxtavtal utarbetades av de regionala partnerskapen under 1998 - 1999. Genomförandet påbörjades under 2000 och sträcker sig fram till och med 2002. Fortsättningen av tillväxtavtalen skall bygga på erfarenheter från den nuvarande programperioden. Regeringen avser att i proposition En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4) redovisa sin syn på hur processen med tillväxtavtalen bör vidareutvecklas.

Rymdverksamhet

Rymdverksamhet ger möjlighet att utnyttja rymden som forskningsmiljö och för olika samhällsnyttiga tillämpningar. Detta förutsätter ett omfattande tekniskt utvecklingsarbete som ofta bedrivs i internationellt samarbete. Rymdverksamheten av i dag omfattar allt från nyfikenhetsstyrd forskning om jorden och vår kosmiska hemvist till omedelbart samhällsnyttiga tjänster och produkter av både offentlig och kommersiell natur. Tekniska innovationer, internationellt samarbete och uthållighet i satsningarna har varit och kommer att vara av central betydelse för att kunna utveckla och utnyttja rymdverksamhetens möjligheter.

Rymdverksamhet sker i stor utsträckning i internationell samverkan beroende på de höga kostnaderna för utveckling av system och vetenskapliga missioner. Samverkan på europeisk grund har därför varit och är en förutsättning för svensk rymdverksamhet. Huvuddelen av den svenska rymdverksamheten bedrivs inom ramen för European Space Agency (ESA) och även inom bilaterala samarbeten främst med Frankrike.

Stärkt turistnäring

I december 1999 kom Näringsdepartementet och Rese- och Turistindustrin i Sverige, RTS, överens om att initiera en process som via konkreta åtgärder skall öka Sveriges attraktionskraft som turistland och stärka tillväxten i svensk rese- och turistindustri. Arbetet förutsattes utmynna i en nationell strategi för den svenska turistnäringen. En särskild grupp, den s.k. Framtidsgruppen, etablerades med representation från såväl staten som turistnäringen.

I juni 2001 överlämnade Framtidsgruppen sin slutrapport "Framtidsprogrammet - strategier för tillväxt i den svenska rese- och turistindustrin". Tillsammans tar staten och näringen ett ansvar för att successivt implementera Framtidsgruppens strategi och förslag på åtgärder utifrån en uppjord ansvars- och rollfördelning. Denna process bedöms pågå under minst en treårsperiod och skall kontinuerligt följas upp och utvärderas. Det är också viktigt att i processen beakta andra prioriterade mål inom t.ex. regional-, handikapp-, jämställdhets- och integrationspolitiken. Arbetet bör koordineras med de regionala tillväxtavtalen, där turismen ingår som en viktig del i flertalet regioner.

Det är viktigt att sträva efter att villkoren för företagen i den svenska rese- och turistindustrin så långt möjligt jämföras med vad som gäller i viktiga konkurrentländer. Likaså att villkoren är sådana att turistföretagen inte missgynnas jämfört med företag i andra tjänstenäringsområden. Särskilt viktigt är detta när tjänstesektorn växer. Regeringen är medveten om att skillnader finns inom skatteområdet för turistföretagen jämfört med andra företag och har för avsikt att inom ramen för Framtidsprogrammet kartlägga och studera dessa förhållanden närmare.

Sveriges Rese- och Turistråd AB har ansvar för marknadsföringen av Sverige som turistland utomlands och bör även få ansvar för varumärket Sverige och för "Sverige-bilden" gentemot den inhemska marknaden. Statens åtagande för främjandet av svensk turism bör successivt öka.

Mineralpolitisk och geologisk undersökning

Regeringen anser att det är angeläget att samhället tillhandahåller geologiskt underlagsmaterial så att företag, myndigheter, kommuner och andra organisationer kan få tillgång till geologisk kunskap till exempel för planering av nya verksamheter. Eftersom geologin är en av de grundläggande förutsättningarna för det ekologiska

systemet är geologisk kunskap också en viktig del i arbetet för hållbar utveckling.

Avveckling och miljösäkring av de oljelagringsanläggningar, som staten hållit av beredskapsskäl för industrins behov samt det statliga gruvfältet i Adak skall genomföras enligt plan. Detta är statens ansvar enligt principen att verksamhetsutövaren svarar för återställning.

De beslut om undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som tas enligt minerallagen (1991:45) medverkar till att landets geologiska förutsättningar tas tillvara och att fler gruvor kan etableras. Regeringen avser att senare återkomma till riksdagen med en proposition om ändring i minerallagen. Syftet är att lagen i högre grad skall bidra till en förbättrad balans mellan gruvnäringens behov, markägarnas intresse och hänsynen till miljön.

Patentskydd

De patentinrång som sker drabbar främst innovatörer och småföretagare, vilket bl a kan leda till att färre företag etableras i Sverige. Förutom att skada tillväxt och sysselsättning ger det konkurrensfördelar för de företag som gör patentinrång. Sverige har aktivt stött initiativ inom EU för att åstadkomma en patentinrångsförsäkring och en arbetsgrupp lämnar patentinrångsförslag eller liknande för främst små företag i oktober 2002.

3.5 Kapitalförsörjning

3.5.1 Insatser

Statliga insatser inom politikområdet

Företagsutveckling

God tillgång till riskkapital för små företag är en förutsättning för tillväxt. Mindre företag har ofta sämre möjligheter att attrahera externt riskkapital. Staten underlättar småföretagens kapitalförsörjning via bl.a. NUTEK och ALMI. Dessa båda verksamheter har under 2001 samordnats och NUTEK/ALMI har gemensamt fått rollen att vara nationellt kompetenscentrum för finansieringsfrågor.

De regionala ALMI-bolagen bedriver utlåningsverksamhet i kommission för moderbolaget. Det innebär att dotterbolagen fattar alla kreditbeslut och fastställer lånevillkor i enskilda

ärenden. Lånen riktar sig till tillväxtföretag och nyföretagare. Dessutom finns särskilda lån till kvinnor och ungdomar som planerar att starta företag. ALMI-koncernen erhöll i slutet av 1999 en kreditgaranti från Europeiska Investeringsfonden (EIF). Kreditgarantin innebär att ALMI får en riskavtäckning på 33 procent av sina kreditförluster.

NUTEK medverkar genom sin s.k. såddfinansiering till att nya tillväxtinriktade företag, som grundar sin verksamhet på FoU-resultat och andra tekniska framsteg, etableras. Såddfinansiering innebär finansiering av tekniska affärsutvecklingsprojekt i mycket tidiga skeden. Alternativa finansieringsmöjligheter i dessa tidiga skeden, från idé till prototyp, saknas oftast på grund av den höga risknivån. NUTEK har genom samverkan med teknopoler och länsstyrelser uppnått en god regional service och närhet till företagen.

Via NUTEK stödjer staten Industriella utvecklingscentra (IUC) som skall stimulera till utveckling och nya jobb i mindre och medelstora företag. Detta syftar till att tillhandahålla idéer och produkter med utvecklingspotential för att etablera små och medelstora företag som annars inte skulle ha kommit till stånd. Statens uppdrag till IUC är uppdelade på tre områden: uppsökande verksamhet, produktutveckling och förstudier för avknoppning.

Statliga insatser utanför politikområdet

Staten har ett antal aktörer som kompletterar den privata kapitalmarknaden med riskfinansiering.

Stiftelsen innovationscentrum (SIC), som tillkom hösten 1994, är ett led i statens insatser för förnyelse av det svenska näringslivet, samt för att förbättra och utveckla det innovativa klimatet i Sverige. SIC:s kapital ska, tillsammans med avkastningen, användas under de 10 år som SIC verkar. Medlen ska i första hand användas för att stödja kommersiellt intressanta innovationer i tidiga utvecklingsstadier. SIC skall dessutom stödja innovationsfrämjande åtgärder i syfte att öka intresset och förståelsen för innovationernas betydelse för den ekonomiska tillväxten. Under 2000 beviljades cirka 70 miljoner kronor i lån, stipendier och bidrag.

Stiftelsen Industrifonden verkar för tillväxt i det svenska näringslivet. Det sker genom finan-

siering via olika typer av lån eller ägarkapital till små och medelstora företag. Det finansiella engagemanget kombineras med kompetent rådgivning och stöd. Under verksamhetsåret 1999/00 betalades 315 miljoner kronor ut i lån till 196 företag. Industrifonden har ett kapital på drygt 4 miljarder kronor och är engagerade i ungefär 260 företag.

Stiftelsen Svensk-Norsk Industrifond (SNI) bildades 1981 och har som mål att stärka samarbetet mellan svensk och norsk industri genom finansiering av industriella utvecklingsprojekt. Fondens kapital tillsammans med avkastningen skulle under en 20 års period användas för ändamålet. En utvärdering av fonden har skett under 2000 och 2001. Fonden har under 2000 främst arbetat med existerande engagemang.

3.5.2 Resultatbedömning

Resultat

Företagsutveckling

Under 2000 har NUTEK totalt beviljat lån och bidrag avseende såddfinansiering med 65,6 miljoner kronor.

Tabell 3.2 Beviljade projektstöd inom såddfinansiering 1998-2000 miljoner kronor

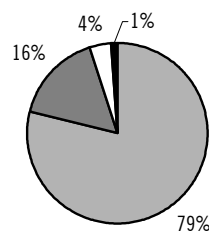
	1998	1999	2000
Villkorlån	58,3	85,2	51,9
Bidrag	2,5	5,1	13,7
Totalt	60,8	90,3	65,6

NUTEK:s såddfinansiering sker i mycket tidiga skeden vilket innebär att risken är mycket hög. Stödet utgår vanligtvis som lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. För de projekt som resulterar i marknadsintroduktion och kommersiell lönsamhet återbetalas stödet inklusive ränta. I de fall projekten ekonomiskt misslyckas kan myndigheten efterge återbetalningsskyldigheten. Antalet eftergifter uppgick under 2000 till 159 av 795, lån vilket är en minskning med 25 ärenden jämfört med 1999. En tidigare studie av IMIT (Institute for Management of Innovation and Technology) visar att såddfinansiering har en viktig roll för teknikbaserade företag i tidiga ut-

vecklingsfaser. Drygt 40 procent av de teknikbaserade företagen har fått finansiellt stöd från NUTEK.⁹

ALMI-bolagens totala nyutlåning 2000 ökade något jämfört med 1999. Nyutlåningen uppgick till 831 miljoner kronor i beviljade lån varav 783 miljoner kronor utbetalades. Motsvarande siffror var föregående år 776 miljoner kronor i beviljade lån varav 610 miljoner kronor utbetalades. Huvuddelen av nyutlåningen avsåg investeringar i växande företag, sammanlagt gick 649 miljoner kronor till 2 591 företag. Beviljade nyföretagarlån uppgick till 136 miljoner kronor och omfattade 671 företag. Företagarlån till kvinnor uppgick till 37 miljoner kronor och omfattade 473 företag. Lånestocken uppgick vid slutet av räkenskapsåret till 2 716 miljoner kronor brutto.

Diagram 3.3 Nyutlåning år 2000

■ Växande företag ■ Företagsetabl. ■ Företagarlån till kvinnor ■ Kreditgarantier

Enligt en utvärdering från 1998 uppskattas 83 procent av ALMI:s finansiering gå till verksamheter som bedöms vara riskfyllda. Vidare går 99 procent av lånen till företag med färre än 50 anställda. ALMI:s roll är att komplettera andra finansierare. ALMI medverkade under 2000 till att 3 120 miljoner kronor förmedlades från andra finansierare till de företag som erhöll lån från ALMI. 89 procent av finansieringskunderna är nöjda eller mycket nöjda med ALMI:s insatser enligt en kundattityundersökning från 2000.

⁹ Med teknikbaserade företag avsågs i rapporten venture capital-bolagens portföljföretag och företag som fått finansiellt stöd från Industrifonden åren 1992-1997 eller noterats på SBI-listan eller Innovationsmarknaden t.o.m. 1997.

Analys och slutsats

Företagsutveckling

Utgångspunkterna för regeringens fortsatta överväganden när det gäller kapitalförsörjning är att tydligt motivera och precisera statens roll, att komplettera marknaden och inte agera på den och att löpande ompröva insatserna.

Regeringens arbete med omstrukturerings- och förändringsarbete av offentliga aktörer inom företagsutveckling fortskrider. Den påbörjade integrationen av NUTEK och ALMI skall fullföljas under 2002. NUTEK fick i samband med 2001 års regleringsbrev i uppdrag att, tillsammans med ALMI, komma med förslag om samverkan mellan verket och SIC respektive Industrifonden. Diskussioner fördes under våren 2001 och sedan den 28 juni finns skriftliga överenskommelser om hur samarbetet skall ske i fortsättningen. Samarbetet med Industrifonden gäller främst hantering och finansiering av lån till teknikbaserade projekt i tidiga skeden och finansiering till företag i tidig tillväxtfas. Ytterligare överläggningar kommer att ske avseende finansiellt samarbete med aktörer i anslutning till universitet och högskolor.

NUTEK/ALMI har tillsammans med SIC kommit överens om att samordna resurserna finansiellt och administrativt inom innovations- och affärsutvecklingsområdet. Bland annat skall SIC:s och NUTEK/ALMI:s centrala organisation öka samverkan med början 2002 för att nå en full integration senast 2004. De nuvarande insatserna för innovationsfrämjande fullföljs fram t.o.m. 2004 då SIC:s verksamhet upphör. En långsiktig strategi och ett långsiktigt program för innovationsfrämjande arbete utarbetas under 2001.

Regeringen konstaterar att dessa överenskommelser ligger helt i linje med regeringens intentioner och bildar en bra grund för ett ökat samarbete och effektivare resursutnyttjande när det gäller statens agerande avseende små och medelstora företags kapitalförsörjning.

ITPS skall inom kapitalförsörjningsområdet dels utvärdera ALMI:s kapitalförsörjningsinsatser, dels studera alternativa lösningar i andra länder.

Statlig finansiering till civil flygindustri

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att uppdra åt Riksgäldskontoret att träffa avtal med Saab AB och Volvo Aero Corporation om delfinansiering av utvecklingsarbete i två aktuella europeiska civila flygindustriprojekt inom en ram av högst 960 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Flygindustrier i nio europeiska länder inklusive Saab AB planerar delta som riskdelande parter i utvecklingen av världens största passagerarflygplan Airbus A380, vars totala utvecklingsinvesteringar uppskattas till storleksordningen 100 miljarder kronor. Regeringarna i sju länder har hittills åtagit sig att medverka i finansiering av upp till 1/3 av sina företags utvecklingsinvesteringar i projektet, med rätt till återbetalning i form av royalty, i enlighet med överenskommelsen år 1992 mellan EU och USA om handel med stora civila flygplan. Den brittiska flygmotortillverkaren Rolls-Royce har träffat avtal med Volvo Aero Corporation om samarbete i utvecklingen av flygmotorfamiljen Trent. Den brittiska regeringen tillkännagav tidigare i år att man åtagit sig att finansiera upp till 250 miljoner pund av utvecklingsarbetet hos Rolls-Royce. För att ge svensk flygindustri möjlighet att delta som partner i dessa europeiska civila samarbetsprojekt, på liknande villkor som gäller för övriga företag inom europeisk flygindustri, föreslås att regeringen bemyndigas uppdra åt Riksgäldskontoret att träffa avtal med Saab AB och Volvo Aero Corporation om delfinansiering av företagets utvecklingsarbete i de nämnda projekten upp till sammanlagt högst 960 miljoner kronor, inom ramen för internationella åtaganden samt under förutsättning att för staten godtagbara villkor kan uppnås.

3.6 Information, rådgivning och kompetensutveckling

3.6.1 Insatser

Statliga insatser inom politikområdet

Företagsutveckling

NUTEK bedriver ett antal informations-, rådgivnings- och nätverksprojekt.

Finansierings- och riskkapitaldatabasen är en webbtjänst som vänder sig till företag och entreprenörer som söker finansiering för sin verksamhet. Databasen innehåller information om svensk och nordisk offentlig finansiering riktad till företag och vissa EU-stöd. Riskkapitaldatabasen innehåller information om riskkapitalaktörer.

NUTEK har även ett antal andra verksamheter som ger information till ny- och småföretagare. Ett exempel är Startlinjen där myndigheten via telefon och Internet ger information i samband med starten av företag. Ett annat exempel är Euro Info Centre, som ger företagare information om möjligheter och regler inom EU.

Den så kallade teknopolverksamheten vid de åtta största tekniska högskolorna är en del av entreprenörsfrämjandet med kvalificerad projektvärdering och rådgivning till studenter och forskare, som under ett antal år delfinansierats av NUTEK.

NUTEK:s arbete för att främja företagande bland kvinnor har pågått sedan 1994 och inriktats på att synliggöra kvinnor som företagare och utveckla rådgivning och rådgivningsmaterial för kvinnors behov. Målgruppen för utbildningsinsatserna är så kallade affärsrådgivare för kvinnor som i dagsläget finns i 100 kommuner.

Via myndigheten stödjer staten även andra informations och rådgivningsinsatser bland annat Jobs and Society NyföretagarCentrum. Denna organisation har ett hundratal kontor, vilka ger rådgivning till personer som skall starta företag. En annan organisation som staten stödjer är Ung företagsamhet, som under skoltiden ger ungdomar möjlighet att pröva på att starta och driva ett företag. Via NUTEK betalar staten dessutom ut bidrag till Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID), som arbetar med att främja och förmedla kunskap inom industriell design.

Inom ramen för sitt sektorsansvar för en hållbar utveckling genomför NUTEK insatser omfattande information och kompetensöverföring

för att främja de små och medelstora företagens eget miljö- och utvecklingsarbete.

Stöd utgår till information och rådgivning om den kooperativa företagsformen. Stödet har varit 20 miljoner kronor som fördelas av NUTEK till 24 lokala kooperativa utvecklingscentra.

ALMI bidrar till företagsutveckling genom fördjupade insatser som syftar till affärsutveckling, produktförnyelse, kompetensförstärkning, internationalisering, IT- och administrativ utveckling, miljö- och kvalitetsstyrning m.m.

Regeringen har beviljat Internationella Företagarföreningen i Sverige (IFS) ett stöd med drygt 8 miljoner kronor. Syftet har varit att stärka rådgivningen riktad till personer med invandrarbakgrund för att främja företagandet bland dessa. Medlen har beviljats för en treårsperiod (1999-2001). NUTEK har fått i uppdrag av regeringen att göra en utvärdering av insatserna.

Konkurrensområdet

Konkurrensverket bedriver olika former av informationsinsatser riktade mot konsumenter, företagare samt offentliga organisationer. Syftet är att visa på nyttan med en sund konkurrens samt öka kunskapen hos marknadens aktörer om de regelverk som understödjer effektiva marknader.

Länsstyrelsernas konkurrensfrämjande verksamhet är bl.a. inriktad på att inom respektive region följa konkurrenssituationen, informera marknadsaktörer om konkurrensreglerna samt att göra vissa utredningar inom området på regeringens eller Konkurrensverkets uppdrag. Vidare bör länsstyrelserna uppmärksamma Konkurrensverket på konkurrensproblem som de kan få kännedom om via sina regionala nätverk.

Geologisk undersökningsverksamhet

SGU arbetar mot långtidsplanen att myndigheten 2008 skall tillhandahålla rikstäckande, behovsanpassad och kvalitetssäkrad geologisk information. För befolkningstäta och s.k. malmpotentiella områden skall det finnas mer detaljerad information än för övriga delar av landet. Den geologiska informationen används bl.a. av företag, kommuner och statliga myndigheter i deras planering av ny verksamhet.

Elsäkerhet

Informationsverksamheten hos Elsäkerhetsverket syftar till att sprida kunskap om föreskrifter och elsäkerhet för att därigenom minska antalet

olyckor och elbränder. Varje år informeras de behöriga elinstallatörerna om nyheter inom elsäkerhetsområdet genom en speciellt framtagen informationskrift. Ett flerårigt informationsprojekt har pågått i syfte att öka kunskapen om elsäkerhet hos allmänheten. Under året har vidare särskilda informationsprojekt riktats till elyrkesmän och innehavare av anläggningar.

Turism

Turistdelegationen publicerar utredningar och strategiska rapporter, vilka distribueras till lokala och regionala turistorganisationer, kommuner, länsstyrelser, företagsorganisationer, myndigheter och skolor. Myndighetens arbete har också visats vid rese- och turismässan TUR 2000. Inom ramen för Sveriges Rese- och Turistråds IT-projekt har arbetet fortsatt under 2000 med att utveckla Turistnäringens Forum på Internet, som är ett sammanhängande kommunikations- och informationssystem för samverkan och kompetensutveckling i turistnäringen.

Sveriges Rese- och Turistråd AB har under året erhållit 18,5 miljoner kronor till projektet Visit Sweden, som syftar till att förnya och förbättra informationen till utländska konsumenter.

Både Turistdelegationen och Sveriges Rese- och Turistråd AB deltar i arbetet med de regionala tillväxtavtalen.

Teknisk informationsförsörjning

För att tillgodose behovet av övergripande terminologiarbete och ett väl fungerande nationellt språk inom samhällets alla områden utgår bidrag till TNC Terminologicentrum AB. Några av bolagets uppgifter är: att stödja myndigheter, organisationer och företag som själva bedriver terminologiarbete, att utarbeta regler och anvisningar för utformning av teknisk text, att samla, inordna och dokumentera material av terminologisk betydelse samt att hålla föreläsningar och kurser om terminologi och skrivande.

Statligt stöd utgår till den ideella föreningen Tekniska Litteratursällskapet (TLS), som är en yrkesförening för verksamma inom området informationsförsörjning. Föreningen verkar för att höja kompetensen hos sina medlemmar främst inom det informationstekniska området. TLS bedriver utbildning genom kurser och seminarier, publicering av tidskrifter, anordnande av konferenser samt regionalt, branschvis, nordiskt och internationellt samarbete.

3.6.2 Resultatbedömning

Resultat

Företagsutveckling

NUTEK:s verksamhet, Startlinjen, har haft nära 100 000 besökare på sin hemsida. Antalet inkomna samtal har sjunkit från 17 300 till nära 12 000, delvis beroende på att verksamheten förfogade över mindre resurser 2000 än tidigare år. Andelen kunder som är nöjda eller mycket nöjda med startlinjens service uppgår till 78 procent, vilket är samma andel som 1999.

ALMI:s företagservice har under 2000 nått ca 100 000 individer och företag. Verksamheten är av allmän karaktär och med en begränsad omfattning i tid per kund, exempelvis allmän service och rådgivning, information och seminarier.

Under året har ALMI genomfört ca 19 000 fördjupade insatser i företag, som bl.a. syftar till affärsutveckling, produktförnyelse samt IT- och administrativ utveckling. Det är en minskning i jämförelse med förra året vilket bl.a. beror på att tidsinsatsen per kundföretag ökat och mer tid ägnats åt att aktivt söka upp tillväxtföretag. Vidare har drygt 25 000 personer deltagit i informationsträffar och seminarier.

Genom olika aktiviteter har Euro Info Centre NUTEK (EIC) underlättat för svenska företag att delta i EU-program eller initiativ samt informerat om regler, krav och möjligheter som finns på den inre marknaden. Under året har EIC haft kontakt med 5 500 företag genom seminarier och frågeverksamhet. Uppföljningar av frågeverksamheten visar att 88 procent av företagen är nöjda med EIC service. EIC:s webbplats har under året haft 55 000 besökare.

Samarbetsprogrammen inom EU syftar till att skapa affärskontakter mellan företag genom att mötesplatser arrangeras. NUTEK har arbetat med Europartenariat, Interprise och IBEX.

Tabell 3.3 Antal arrangerade mötesplatser mellan företag inom EU år 2000

Samarbetsprogram	Antal	Antal företag som deltagit
Europartenariat	2	141
Interprise	5	86
IBEX	2	76

Finansierings- och riskkapitaldatabasen har under året haft ca 50 000 besökare på webbplatsen, vilket är en fördubbling jämfört med tidigare år.

Resultatet för 2000 avseende stöd till kooperativ utveckling visar att 315 kooperativa företag har startats efter att ha varit i kontakt med lokala kooperativa utvecklingscentra (LKU).

Kampanjen "Starta eget tillsammans" utvärderades åren 1999 - 2000. Utvärderingen visar att LKU:s verksamhet fortfarande är relativt okänd. LKU har haft särskilt svårt att etablera kontakt med banker och finansinstitut. En förklaring är att denna grupp upplever en svag efterfrågan på information om kooperativ verksamhet. För att öka antalet kooperativ behövs mer kunskap samt attitydförändring.

NUTEK:s finansiella stöd till vissa kommuner för tjänsten affärsrådgivare för kvinnor upphörde under 2000. De utvärderingar som genomförts av affärsrådgivarprojektet har visat att affärsrådgivarnas kunskaper, arbete och förhållningssätt är mycket uppskattade. NUTEK har under året arbetat med att synliggöra och sprida den speciella kompetens som affärsrådgivarna utvecklat under sitt arbete. Under året har dessutom insatser för erfarenhetsutbyte mellan affärsrådgivarna genomförts i form av nätverksträffar, utbildningar och genom den elektroniska mötesplatsen. En film om kvinnors företagande producerades under året. Filmen visades i mars 2000 i TV2. NUTEK startade dessutom ett projekt som syftar till att få fler kvinnor att bli innovatörer.

NUTEK har i samarbete med Uppsala Universitet skrivit en rapport om invandras företagande i Sverige. I rapporten konstateras att invandrare upplever ungefär samma hinder för tillväxt som övriga företagare. Den största skillnaden finns avseende tillgång till lån och externt kapital, där företagare med invandrarbakgrund anser att finansieringsfrågorna är mer problematiska än övriga företagare.

På regeringens uppdrag redovisade NUTEK i juni 2000 ett förslag till nationellt handlingsprogram för ungt företagande. NUTEK har dessutom drivit ett projekt Entreprenörskap i skolan med syfte att öka skolans intresse för entreprenöriellt arbetssätt och utveckla elevernas företagssamhet. Inom projektet har NUTEK skapat både fysiska och elektroniska mötesplatser. Ett treårigt projekt, Open for Business, startades i början av 2000. Syftet är att pröva ett koncept som främjar entreprenörskap hos unga människor. Lokala kontor finns för närvarande i Sollefteå, Örnsköldsvik, Örebro och Linköping.

Konferenser och seminarier kring miljö- och utvecklingsarbete för små och medelstora företag har genomförts vid olika tillfällen med sammanlagt ca 1 500 deltagare. NUTEK har tillsammans med sju branschorganisationer utarbetat ett hjälpmedel för småföretagare som vill komma igång med ett strukturerat miljöarbete – Miljöledningspraktikan. Den har sålts i drygt 350 exemplar under 2000.

NUTEK:s enhet för näringspolitiska analyser har publicerat ett tiotal rapporter under 2000. Dessa rapporter behandlar en rad olika frågor inom det näringspolitiska området, t ex human kapital-, näringslivsklimat- och konkurrensfrågor. NUTEK har även regelbundet utkommit med tidskriften Lång Sikt, i vilken svensk näringslivsutveckling analyseras ur ett långsiktigt perspektiv. Innehållet i tidskriften består av aktuella analyser av främst närings-, teknik- och regionalpolitik från NUTEK:s samlade utredningsverksamhet. NUTEK publicerade också under 2000 en årsrapport, Svenskt näringsliv och näringspolitik, som ger en samlad bild av Sveriges situation och utveckling med fokus på nyckelfaktorerna för den framtida ekonomiska tillväxten.

Den 30-31 augusti 2000 anordnade NUTEK en nationell konferens i Piteå. Temat för konferensen var "Tillväxt och konkurrenskraft" och 700 personer deltog. Syftet med konferensen var att genom dialog och kunskapsutbyte skapa förutsättningar för ett bra företagsklimat i Sverige.

Konkurrensområdet

I september 2000 arrangerade Konkurrensverket en internationell konferens om kartellbekämpning "Fighting Cartels – why and how". En målsättning för konferensen var att belysa varför samhället och myndigheterna har anledning att intressera sig för karteller, hur man avslöjar och får fram tillräcklig bevisning och hur man effektivt motverkar uppkomsten av karteller.

Under året har ett flertal informationsinsatser gjorts som är riktade mot konsumenterna och producenterna. Exempelvis producerade Konkurrensverket och Konsumentverket tillsammans häftet Välja el- och teletjänster, som syftar till att underlätta konsumenternas val av dessa tjänster. Konkurrensverket producerade också tidningen Konkurrens-varför då? Denna beskriver nyttan med en fungerande konkurrens ur ett företagarperspektiv.

Konkurrensverkets medarbetare anlätades under året av branschorganisationer, kommuner och landsting vid närmare 60 evenemang, som föreläsare eller deltagare i olika debatter.

Ett av syftena med informationsinsatserna är öka kunskapen om konkurrenslagen hos olika aktörer. Enligt den intressentundersökning som Konkurrensverket lät genomföra 2000 har i genomsnitt 68 procent av verkets olika intressentgrupper god eller mycket god kunskap om konkurrenslagen. Det innebär en marginell ökning jämfört med 1999 och får betraktas som ett gott resultat.

Länsstyrelsernas konkurrensfrämjande arbete har utvecklats positivt under 2000 och är tillfredsställande i flera län.

Geologisk undersökningsverksamhet

SGU har i huvudsak nått de uppsatta årsmålen. Det finns vissa avvikelser av leverans till databas för berggrundsgeologi, jordartsgeologi och maringeologi. Uppbyggnad av kvalitetssäkrade och rikstäckande databaser är av stor betydelse för att tillgodose samhällets behov av geologisk information. SGU:s marknadsföring av geologiska data är en nyckelfråga när det gäller att nå fler användare.

Den geologiska karteringsverksamheten pågår enligt fastlagd långtidsplan för perioden 2000 till 2008. Berggrundskartering i befolkningstäta områden har bedrivits i fyra projekt. Jordartsgeologiska undersökningar har gjorts inom kartbladen Vänersborg, Värmdö och Åseda. Grundvattenförhållanden har undersökts i Heby, Västerås, Hallstahammars, Helsingborgs, Lunds och Kävlinge kommuner. Geokemiska analyser för Göteborgs kommun har levererats till databas. Den marina delen av kuststräckan från Marstrand till Smögen har undersökts. För malmpotentiella områden har berggrundsundersökningar bedrivits inom 16 projekt inklusive baskartering i Svealand.

Turism

Svensk turism genererar 2,8 procent av BNP enligt satellitkonto i nationalräkenskaperna 1998, omsätter 125 miljarder kronor och motsvarar en sysselsättning av ca 108 000 helårsarbeten. Beräkningar för 1999 och 2000 presenteras under hösten 2001.

Under 2000 gjordes det ca 40 miljoner övernattningar på kommersiella anläggningar i Sverige. Jämfört med 1999 är det ingen förändring.

Antalet utländska övernattningar uppgick 2000 till 8,6 miljoner, vilket är detsamma som 1999. Övernattningarna på kommersiella anläggningar i Skåne ökade med 12 procent, vilket kan hänföras till Öresundsbronns tillkomst och ett ökat turistiskt intresse som följd.

Teknisk informationsförsörjning

Verksamheten vid tidigare Tekniska Nomenklaturcentralen omorganiserades under år 2000. Den ideella föreningen gick i konkurs och ombildades till aktiebolag. TNC:s övergång till aktiebolag genomfördes på ett tillfredsställande sätt och verksamheten har kunnat bedrivas med fortsatt god uppfyllelse av målet att åstadkomma en lämplig teknisk terminologi för svenska förhållanden. För en långsiktigt fungerande verksamhet är det avgörande att det nybildade bolaget får utrymme för en inledande konsolidering och kunskapsuppbyggnad. Den breda ägarsammansättningen borgar för att TNC kan fortsätta sin verksamhet med hög kvalitet.

Det finns ett starkt intresse hos medlemmarna i TLS för de kurser och konferenser som föreningen anordnar. Arrangemangen får ofta goda utvärderingsresultat. Dessa båda förhållanden tyder på att verksamheten fungerar väl och är efterfrågad.

Analys och slutsats

Företagsutveckling

Företagare har behov av lättillgänglig och begriplig information. Regeringen gör bedömningen att NUTEK:s informationsinsatser och ALMI:s rådgivning kompletterar marknaden och skapar förutsättningar för den enskilde företagaren att utveckla sitt företag. Detta arbete bör fortsätta. Regeringen anser att insatser som främjar entreprenörskap, i synnerhet ungt företagande, skall prioriteras och att insatser inom specifika områden som industriell design och tekniköverföring skall bedrivas.

Vidare ser regeringen behov av att öka stödet till invandare och kvinnor som vill starta företag. Projektet affärsrådgivare för kvinnor har visat mycket bra resultat, men utvärderingen poängterar att fortsatt arbete behövs. Utvärderingen påpekar vidare att erfarenheterna från projektet bör utnyttjas i arbetet att nå andra grupper.

NUTEK:s utvärdering av informationsinsatser till invandrare visar att det är viktigt med sär-

skilda insatser för att överbrygga språkbarriärer och kulturskillnader. Regeringen bedömer dock att ytterligare insatser bör genomföras för att möjliggöra för invandrare att starta och driva företag.

Regeringen anser att det är viktigt att stärka kunskapsbildningen om den kooperativa företagsformen. Resultatet av informationskampanjen Starta eget tillsammans visar att det finns behov av ökad kunskap om kooperativt företagande. Regeringen överväger att utvidga LKU:nas uppdrag till att, förutom att tillhandahålla gratis rådgivning och information om kooperativt företagande, även gälla stöd till företagande inom den sociala ekonomin.

Konkurrensområdet

För att få sund konkurrens krävs, förutom goda förutsättningar för företagen att konkurrera, konsumenter som är aktiva, kritiska och välinformerade. Konsumenterna måste veta att det finns ett val, ha förutsättningar att välja och inte minst vilja välja. På många marknader vore det önskvärt med fler aktiva konsumenter för att på så sätt få ett ökat konkurrenstryck. Den information som Konkurrensverket och Konsumentverket tillhandahåller underlättar för konsumenterna att välja mellan olika alternativ.

Konkurrensverket och Konsumentverket har av regeringen fått ett gemensamt uppdrag att kartlägga och analysera faktorer som hindrar eller försvårar för konsumenterna att byta leverantör av olika finansiella tjänster samt att föreslå åtgärder som ökar rörligheten hos konsumenterna. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2001.

Geologisk undersökningsverksamhet

Behovsidentifierad och kvalitetssäkrad geologisk information är nödvändig för att tillgodose samhällets behov inom områdena miljö och hälsa, fysisk planering, hushållning och försörjning med naturresurser, jord- och skogsbruk samt totalförsvaret. Brister på detta område kan bl.a. leda till att färre gruvor etableras och att t.ex. infrastruktursatsningar både på statlig och kommunal nivå grundas på ett bristfälligt beslutsunderlag. Många små och medelstora företag inom konsult- och entreprenadverksamheten och spektering använder SGU:s basinformation för vidare bearbetning och tillämpning.

Turism

Turistnäringen är en utpräglad småföretagsbransch med stor betydelse för sysselsättningen i många regioner.

Både aktiviteterna i Sveriges Rese- och Turistråd AB och i Turistdelegationen kännetecknas av att effekterna av insatserna uppnås först på längre sikt. Utvecklingen av turismen påverkas inte bara av de statliga insatserna på området utan också av bl.a. väderlek, prisnivå och olika idrotts- och kultursatsningar. Den ökade marknadsföringen från Sveriges Rese- och Turistråd AB 1997, OS-marknadsföringen för Stockholm 2004 och för Stockholm som kulturhuvudstad 1998 bedöms ha påverkat utvecklingen positivt.

Turistdelegationen har genom sitt fortsatta arbete med att genomföra handlingsprogrammet för utveckling av svensk turism bidragit till att öka den samverkan som är nödvändig för turismens utveckling.

Teknisk informationsförsörjning

Internationaliseringen och utvecklingen av informationssamhället innebär att behoven av terminologiskt arbete kan förväntas öka i framtiden. Utbudet av nätbaserade tjänster ökar och förändras i snabb takt. Även det antal människor som i sin yrkesverksamhet är beroende av tillgång till kvalificerad information blir fler.

Den parlamentariska Kommittén för det svenska språket har ett uppdrag att lägga fram ett förslag till handlingsprogram för det svenska språket. Arbetet berör bland annat verksamheterna inom Svenska Språknämnden, Terminologisentrum och Svenska Akademien. Programmet skall syfta dels till att främja svenska språkets ställning, dels till att alla i Sverige skall ges likvärdiga möjligheter att tillägna sig svenska språket. Terminologisentrum spelar härvid en viktig roll, framför allt när det gäller utvecklingen av och tillgången till fackspråk.

Det statliga stödet till TLS bidrar till att förstärka kompetensen hos en yrkeskår med avgörande betydelse för kvalificerad hantering av information inom näringsliv, universitet, högskolor, statliga myndigheter samt kommuner och landsting.

3.7 Regler, tillstånd och tillsyn

3.7.1 Insatser

Statliga insatser inom politikområdet

Förenklning av regelverk

SimpLex, som är en verksamhet inom Regeringskansliet, verkar för att konsekvensanalyser av reglers effekter för små företags villkor genomförs i ett tidigt skede, att analyserna är fullständiga och rättvisande och att dessa beaktas innan det slutliga förslaget antas av regeringen. Vidare arbetar SimpLex för att analysen presenteras i lagrådsremisser och propositioner samt, vad gäller förordningar, att konsekvensanalysen finns tillgänglig som offentligt material.

Konkurrensområdet

Ett av regeringens viktigaste styrmedel för att verka för en effektiv konkurrens är Konkurrensverkets tillämpning av konkurrenslagen. Konkurrenslagen är baserad på EG:s konkurrensregler. Den innehåller förbud mot konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning. Lagen innehåller också regler om prövning av företagskoncentrationer. Förvärv och andra företagskoncentrationer över vissa tröskelvärden skall alltid anmälas till Konkurrensverket för prövning.

Företag kan ansöka hos Konkurrensverket om icke-ingripandebesked för avtal och förfarande. Detta innebär en förklaring från verkets sida att inget av förbuden i konkurrenslagen överträds och att verket därför inte kommer att ingripa.

Företag kan också anmäla avtal för undantag från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete. Detta skall beviljas om de positiva effekterna av samarbetet överväger de negativa. Ett undantag är tidsbegränsat.

Länsstyrelserna har till uppgift att beakta konkurrensaspekterna vid deras tillståndsprövning och stödgivning.

Patenträttsliga frågor

PRV är central förvaltningsmyndighet för ärenden om patent, varumärken, mönster, efternamn och förnamn samt för registerärenden angående aktiebolag, filialer och europeiska ekonomiska intressegrupperingar. Verket är också central förvaltningsmyndighet för handels- och föreningsregisterärenden. PRV för även register över

konkurser samt näringsförbud. Verket registrerar vidare kommunala vapen, meddelar utgivningsbevis för utgivare av periodisk skrift och är tillståndsmyndighet för användning av vissa officiella beteckningar m.m. Förutom dessa uppgifter utför myndigheten uppdragstjänster inom sitt verksamhetsområde.

Patentbesvärsträtten är en förvaltningsdomstol som har till uppgift att pröva överklaganden av beslut meddelade av PRV. PBR ställer också inom ramen för sina resurser patenträttslig och teknisk sakkunskap till de allmänna domstolarnas förfogande

Sveriges geologiska undersökning och Bergsstaten

Bergsstaten är en självständig förvaltningsmyndighet för frågor om landets mineralhantering. SGU är chefsmyndighet och medel fördelas via SGU:s anslag. Bergsstaten har till uppgift att genom tillämpning av minerallagen pröva ansökningar om tillstånd för undersökning och bearbetning av mineralfyndigheter samt utöva viss tillsyn.

De beredskapslager för petroleumprodukter som hållits för den civila beredskapens behov avvecklas sedan mitten av 1990-talet och återförs nu successivt till naturen genom miljösäkring. Miljöstrategin har uppdaterats under året. För flera anläggningar väntas miljösäkring kunna ske med metoden kontrollerad naturlig nedbrytning. Tre anläggningar hålls i s.k. malpåse i första hand till utgången av 2004. Efterbehandlingen av det statliga gruvfältet i Adak närmar sig slutskedet. Endast vissa tillstånd och slutgiltigt godkännande av efterbehandlingsplanen återstår.

Elsäkerhet

Elsäkerhetsverksamhet bedrivs för att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC).

Inom området bedrivs verksamhet som ska svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Tillsyn av revisorer

Revisorsnämnden har till uppgift att handlägga frågor om godkännande och auktorisation av revisorer, samt registrering av revisionsbolag och

att utöva tillsyn över revisorers och revisionsbolags verksamhet. Nämnden skall också följa den internationella utvecklingen inom revisionsområdet.

Revisorsnämndens verksamhet skall bidra till att olika aktörer och intressenter skall ha tillgång till trovärdig ekonomisk information avseende företagets redovisning och förvaltning, att samhällets behov av kvalificerade och oberoende externa revisorer och revisionsbolag tillgodoses samt att den revisionsverksamhet som dessa bedriver är av god kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

3.7.2 Resultatbedömning

Resultat

Förenklings- och regelverk

Under 2000 och första halvåret av 2001 har en systematisk granskning av alla förslag till och ändrade regler inom Regeringskansliet prioriterats.

En handledning för konsekvensanalyser togs fram under 2000. Den har vidareutvecklats och börjat användas vid utbildning och erfarenhetsutbyte med tjänstemän hos myndigheter, Regeringskansliet och i kommittéväsendet.

Regeringen överlämnade den 14 juni 2001 en skrivelse till riksdagen om regelförenklingsarbetet med särskild inriktning på små företag (2000/01:143). Det stora flertalet myndigheter uppger att Simplexförordningen har givit dem ett bra verktyg för utarbetande av effektivare konsekvensanalyser. Vissa myndigheter uppger att de även före förordningens tillkomst beaktade de små företagens förutsättningar men att förordningen säkerställer detta. Arbetet med framtagandet av konsekvensanalyser har även gett andra effekter. Sammantaget uppger de flesta av myndigheterna att man i möjligaste mån har eftersträvat ett enklare språk och en tydligare redaktionell struktur i författningsarbetet samt att syftet även varit att ta fram mer moderna och lättillgängliga regler. Vidare framhåller myndigheterna att Simplexförordningen har bidragit till att de små företagens villkor uppmärksammas ytterligare genom att organisationerna uppmanats att särskilt yttra sig över kostnadskonsekvenserna för företagen.

Konkurrensområdet

Verket har under 2000 fattat beslut i enlighet med Konkurrenslagen avseende bl.a. konkurrensbegränsande samarbete, missbruk av dominerande ställning samt företagskoncentrationer. Några exempel på lagtillämpningsärenden ges nedan.

Inom försäkrings- och telebranschen samt marknaden för fjärrvärme har verket under 2000 fattat beslut som inneburit att man har begränsat möjligheten för de aktuella företagen att dra fördel av sin dominerande ställning på respektive marknad.

Verket har ålagt företag som planerar fusioner inom exempelvis marknaderna för läskedrycker, spannmål och utsäde samt mjölproduktion att vidta särskilda åtgärder som minskar risken för sämre konkurrens till följd av företagskoncentrationen. Under 2000 inleddes också en fördjupad prövning av Svenska Girots önskemål om att få förvärva samtliga aktier i Postgirot Bank AB från Posten. Företagen valde sedermera att inte fullfölja affären.

Konkurrensverkets mest uppmärksammade fall rörande förbud mot konkurrensbegränsande samarbete under 2000 var verkets stämning av fem företag inom bensinbranschen. Konkurrensverket menar att dessa gemensamt har bestämt vilka priser och rabatter som ska gälla för kunderna vid inköp av bensin. Verket har yrkat hos tingsrätten att bolagen ska betala en konkurrensskadeavgift. Huvudförhandlingarna i tingsrätten kan väntas ske under hösten 2001.

Konkurrensverket har låtit genomföra en undersökning bland intressenter som kommit i kontakt med Konkurrensverket eller med Konkurrenslagen i olika sammanhang. Mätningarna för 2000 visade att andelen som ansåg att Konkurrensverket aktivt motverkar skadliga konkurrensbegränsningar hade ökat hos flera grupper jämfört med föregående år, undantaget var kommuner och landsting. Vid parternas och ombudens bedömning av kvaliteten hos Konkurrensverkets handläggning av ärenden märktes en klar ökning av andelen positiva jämfört med mätningarna 1999.

Konkurrensverket har under året i olika rapporter lyft fram konkurrensproblem på flera marknader samt föreslagit regelförändringar. Verkets rapport "Konkurrensen i Sverige under 90-talet – problem och förslag" utgjorde ett viktigt underlag till den konkurrenspolitiska propositionen (prop. 1999/2000:140) och till den kar-

tellbekämpningsutredning som regeringen beslutade tillsätta den 25 maj 2000. Konkurrensverkets rapport "Varför är de svenska priserna så höga" och rapporten "Sverige – en del av EU:s inre marknad" som togs fram av Konkurrensverket, Kommerskollegium och NUTEK skapade debatt och gav ökad kunskap om konkurrensförhållandena i Sverige.

Även andra aktörer har bidragit med värdefulla förslag till regelförändringar. Rapporten från Rådet för konkurrens på lika villkor utgjorde ett betydelsefullt underlag till Näringsdepartementets promemoria om begränsningar av otillbörligt konkurrensbeteende av offentliga aktörer, som lades fram våren 2001.

Patenträttsliga frågor

PRV har tillsammans med RSV under året arbetat med IT-projektet Kontakt-N, som syftar till att utveckla en gemensam elektronisk ansökan för registrering av företag via Internet. Myndigheterna planerar för närvarande den slutliga fasen av Kontakt-N, där det skall vara möjligt att helt elektroniskt lämna in företagsregistreringar till respektive myndighet. Användandet av elektroniska signaturer kommer här att vara en viktig del.

Under 2000 kom det in sammanlagt 68 patentmål till PBR, vilket är det lägsta antalet inkommande mål någonsin. Den främsta anledningen är att PRV har avslagit en lägre andel patentansökningar jämfört med tidigare. Sett över en dryg tioårsperiod har denna andel minskat från mellan 5 och 6 procent till mellan 1 och 3 procent de senaste åren. Även när det gäller varumärkesmål har det under 1990-talet varit stora variationer i den årliga tillströmningen av nya mål.

Sveriges geologiska undersökning och Bergsstaten

Antalet ansökningar om nya undersökningstillstånd hos Bergsstaten uppgick 2000 till 241. Det är en ökning med 25 procent jämfört med 1999. Antalet var därmed cirka 65 procent av maximumnivån åren 1996 och 1997. Förändringarna i antalet ansökningar hos Bergsstaten från år till år speglar sannolikt huvudsakligen företagens växlande lönsamhet. En tydlig trend under 2000 är att i Bergslagslän har antalet och arealen för nya undersökningstillstånd ökat väsentligt. En annan trend är att undersökningstillstånd oftare frånträds innan tillståndets giltighetstid löpt ut. Summan av arealen för alla gällande tillstånd för

malmer, industrimineral, olja och diamant har under året minskat från 33 755 till 24 486 kvadratkilometer. Landets totala areal är cirka 450 000 kvadratkilometer.

Bergsstaten har utfärdat bearbetningskoncessioner för fyra nya gruvor och tre för utvidgad brytning. En betydande sanering av äldre gruvrättigheter har genomförts då cirka 400 utmål som upphörde 1999 inte har gjorts om till bearbetningskoncessioner. I 18 fall har sådana äldre utmål gjorts om till koncessioner. Samma miljöprovning krävs som för nya gruvor. Tre ansökningar om bearbetningskoncession har avvisats eller avslagits.

Inspektion har genomförts vid samtliga gruvor. Under året har 43 samrådsärenden med länsstyrelser handlagts. Alla beslut om undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner har sänts för kännedom till berörda länsstyrelser och kommuner. Ett digitalt GIS-baserat mineralrättsregister som täcker hela landet har tagits i bruk under året.

Under 2000 miljösäkrades tre oljelagringsanläggningar. Ytterligare två anläggningar upphandlades och arbeten påbörjades. Vid fem anläggningar pågick projektering av rivningsåtgärder. Miljösäkringen av en anläggning försenades med cirka ett år på grund av brister hos en entreprenör. I efterbehandlingen av sandmagasinet i Adak har justering av erosionsskador och kompletterande sådd av gräs avslutats. Kontrollprogram är i drift och generellt visar metallbelastningen i recipienterna en avtagande trend.

Elsäkerhet

Elsäkerhetsverket ansvarar för elanläggningstillsynen som omfattar 5,2 miljoner elanläggningar, varav ca 900 000 arbetsställen och ca 4,3 miljoner bostäder. Det är till de områden där risken för olyckor och elbränder bedöms som högst och där tillsynen kan förväntas ge störst effekt som verkets insatser har prioriterats. Under året har verkets tillsynsroll blivit tydligare och insatserna effektiviserats, vilket resulterat i att fler anläggningar har förbättrats från elsäkerhetssynpunkt. Tillsynsarbetet av elanläggningar har under året innefattat inspektioner och kontroller på fältet, elolycksfalls och elbrandutredningar, utredningar av driftstörningar med säkerhetspåverkan, information och erfarenhetsåterföring.

Tillsynen på elmaterielområdet utgörs till största delen av marknadskontroller för att tillse

att föreskrifter om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmateriel följs. För att övervaka elsäkerheten hos produkter på marknaden har besök gjorts hos detaljister, importörer och tillverkare. Tillsynen på elmaterielområdet har genom marknadskontroll resulterat i att ca 150 produkter med allvarliga elsäkerhets- eller EMC-brister har fått försäljningsförbud. Resultatet under året visar att det finns ett betydande antal produkter med dessa brister på marknaden. I syfte att effektivisera marknadskontrollen har ett samarbete under senare år byggts upp mellan länderna inom EU och EES. Elsäkerhetsverket har under 2000 svarat för ordförandeskap och sekretariat för detta samarbete.

Inom elsäkerhetsområdet har revision av högspännings-, behörighets-, EMC- och järnvägsföreskrifterna pågått under året. Underlag för revisionerna har varit nya internationella eller europeiska standarder.

Vad beträffar standardiseringsverksamheten har insatserna koncentrerats till sådana tekniska kommittéer som svarar för standarder av stor betydelse för elinstallationer. Deltagandet i standardiseringsverksamheten är betydelsefull bl.a. därför att det i EU-direktiven endast anges väsentliga säkerhetskrav och därmed har vikten av standard som komplement ökat. Deltagandet i standardiseringsarbete inom elsäkerhetsområdet på nationell nivå har under året varit ungefär av samma omfattning som året innan. På internationell nivå har antalet förhandlingsdagar ökat ca 20 procent.

Tillsyn av revisorer

Under hösten 1999 granskade Riksdagens revisorer Revisorsnämnden. Rapporten¹⁰ som följde granskningen har remitterats och remissutfallet har sammanställts i ett förslag till riksdagen (Förslag 1999/2000:11). I förslaget föreslås sammanfattningsvis att regeringen utvecklar sin redovisning av och analys till riksdagen av Revisorsnämndens uppnådda resultat, att regeringen överväger sammansättningen av Revisorsnämnden med avseende på ledamöternas kompetens samt att regeringen ser över formuleringar av

verksamhetsmålen för Revisorsnämndens handläggningstider.

Riksdagen väntas behandla förslaget under hösten 2001 i samband med regeringens proposition Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet (prop. 2000/01:146). Propositionen innehåller förslag som delvis kommer att påverka nämndens verksamhet. I förslaget ges en definition av revisionsverksamhet som kommer att begränsa nämndens möjlighet att ingripa disciplinärt mot den revisor som uppsåtligt gör orätt i verksamhet som enligt definitionen inte utgör revisionsverksamhet. Dock skall Revisorsnämnden alltid – liksom – idag kunna ingripa mot en revisor som förfar oredligt. Revisorsnämnden ges vidare möjlighet att vidta disciplinåtgärder mot revisorer som har åsidosatt sina skyldigheter som företrädare för revisionsföretag. En ny analysmetod föreslås i propositionen. Enligt detta förslag ska revisorn pröva sitt oberoende för varje enskilt uppdrag. Nämnden skall på en revisors begäran meddela förhandsbesked om det finns omständigheter i ett enskilt uppdrag som kan rubba förtroendet för revisorns oberoende samt om de åtgärder som revisorn vidtagit för att säkerställa sitt oberoende är tillräckliga för att ändå åta sig uppdraget. Förändringarna kan komma att medföra visst merarbete för nämnden. Detta bör kunna hanteras inom befintliga resurser.

I huvudsak har målen för handläggningstiderna hos Revisorsnämnden uppfyllts.

Frågan om revisorers oberoende har i hög grad präglat det internationella utvecklingsarbetet under året. EU:s revisionskommitté har arbetat med att ta fram gemensamma minimistandarder inom området. Under året har nämnden också deltagit i ett antal aktiviteter inom ramen för det svenskryska samarbetsprojektet.

Analys och slutsats

Förenkling av regelverk

Granskningen av de förslag till nya eller ändrade regler som tas fram inom Regeringskansliet har resulterat i att ett antal förslag i sin helhet har omprövats eller modifierats för att bättre anpassas till små företags villkor. Regeringens bedömning är att stora framsteg har gjorts inom Regeringskansliet när det gäller redovisningen av nya reglers effekter för små företag.

Ett flertal myndigheter efterlyser mer information, utbildning och vidareutveckling av me-

¹⁰ 1999/2000:4 Revisorsnämnden – en tillsynsmyndighet redovisat resultat av granskningen

modernerna för regelförenklingsarbete. Några av myndigheterna önskar ett närmare samarbete med SimpLex för att utröna i vilken mån de ytterligare kan medverka till att småföretagare får enklare och mer ändamålsenliga regler. SimpLex har under 2001 börjat arbeta aktivt med myndigheterna i detta syfte och kommer under året att besöka ett tiotal myndigheter för utbildning och erfarenhetsutbyte.

Den stödjande och rådgivande funktionen omfattar även arbetet i Regeringskansliet. Dagligen sker konsultationer mellan tjänstemän på SimpLex och övriga Regeringskansliet i detta avseende. Även för denna målgrupp planeras utbildningar att hållas vid två tillfällen under hösten 2001.

I arbetet med att ompröva befintliga regelverk fyller kommittéväsendet en central roll. Regeringen kommer därför att under 2001 intensifiera sina insatser mot relevanta utredningar. Dessa kommer löpande att erbjudas en genomgång av handledningen för konsekvensanalyser. Ambitionen är att särskilda konsekvensanalyser skall genomföras i högre utsträckning och med högre kvalitet i de utredningar som berör små företags villkor.

Erfarenheterna från granskningsarbetet av nya förslag kommer att vara värdefulla när befintliga regelverk omprövas. En ansenlig del av de regler som omger små företag härstammar från EG-lagstiftning. Det är av mycket stor vikt att även denna lagstiftning föregås av konsekvensanalyser i tidiga skeden och att processer sker i samverkan med representanter för små företag. Sverige kommer att fortsätta driva detta även efter ordförändskapet i EU.

Konkurrensområdet

Regeringen gör bedömningen att tillämpningen av konkurrenslagen har inneburit att konkurrensbegränsande avtal och beteende har kunnat motverkas och undanröjas inom olika sektorer i ekonomin. Det har skett genom att verket i ett antal fall utnyttjat de sanktionsmöjligheter som konkurrenslagen medger, men också genom att företag i samband med verkets handläggning valt att ändra avtal och företagsförvärv så att konkurrensbegränsningar försvunnit eller så att de positiva effekterna av samverkan kommit att överväga.

Konkurrenslagen trädde i kraft den 1 juli 1993. Konkurrensverket har således prövat om olika ärenden är förenliga med lagen under drygt

sju års tid. Detta har medfört att marknadsaktörer i dag har större kunskap om konkurrenslagen, vilket har minskat deras behov att få prövat hos Konkurrensverket om ett avtal omfattas av lagen och om det är möjligt att få undantag för konkurrensbegränsande samarbete. Detta tillsammans med utökade resurser har givit verket möjlighet att ta fler egna initiativ för att spåra, utreda och bevisa skadliga konkurrensbegränsningar. Detta var syftet med resurstilldelningen 2001. Regeringen ser således mycket positivt på denna utveckling.

Patenträttsliga frågor

Måluppfyllelsen vid PRV:s bolagsavdelning har förbättrats jämfört med år 1999 vad avser nyregistrering och ändringar. Problem kvarstår dock när det gäller handläggningstiderna för registrering av varumärken vid Varumärkesavdelningen i Söderhamn. Inte heller handläggningstiderna för mönster när de angivna tiderna i regleringsbrevet.

En konsultöversyn av PRV har gjorts under år 2000 på Näringsdepartementets initiativ. En rapport har lämnats till departementet i september 2000. I rapporten konstateras att orsakerna till PRV:s problem med långa handläggningstider och en ekonomi i obalans främst är IT-projektet Bolit samt flyttningen av Varumärkesavdelningen till Söderhamn men också att PRV som helhet inte fungerar tillfredsställande.

Rapportens huvudförslag är att PRV skall delas i två myndigheter ett "Bolags- eller Registreringsverk" med säte i Sundsvall och ett "Patentverk".

En utredare skall se över PRV:s organisation för att analysera om motiv finns för en delning av myndigheten. Redovisning skall ske senast i mars 2002.

En särskild utredning Varumärkeskommittén (Ju 1997:11) har sett över lagstiftningen inom varumärkesområdet. Uppdraget redovisades till regeringen i mars 2001. Ett av förslagen är att sökanden får ett större ansvar vid granskningen mot relativa registreringshinder. Detta kommer i sin tur att innebära en minskad granskningskyldighet för PRV. Betänkandet har varit ute på remiss och förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

I augusti 2001 överlämnade mönsterutredningen sitt betänkande Förslag till formskyddslag (SOU 2001:68) till regeringen. Utredningen föreslår bl.a. att en helt ny lag skall ersätta den

nuvarande mönsterskyddslagen från 1970. Betänkandet remissbehandlas under hösten.

Regeringen beslutade i mars 1999 om direktiv för en utredning som fick till uppgift att se över ordningen för prövning av mål som handläggs vid PBR samt av patentmål vid Stockholms tingsrätt. Utredningen hade att ta ställning till om PBR:s verksamhet helt eller delvis kan föras över till Stockholms tingsrätt. Utredningen har i ett betänkande (SOU 2001: 33) i mars 2001 redovisat sina förslag. Betänkandet har varit ute på remiss och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Medelhandläggningstiden hos PBR för patentmålen minskade under året och var vid budgetårets slut cirka ett år. Det motsvarar därmed det verksamhetsmål som uppställts i regleringsbrevet för patentmålen. Läget för de övriga målen, dvs. målen om varumärken, mönster, släktnamn och utgivningsbevis, är också bra och uppfyller mer än väl det uppsatta målet på ett års handläggningstid.

Sveriges geologiska undersökning och Bergsstaten
Handläggningstiderna hos Bergsstaten uppfyller mer än väl uppsatta mål. Tillsynsverksamheten genomförs effektivt och kontakterna med länsstyrelser och kommuner har ökat. Detta samarbete är viktigt för Bergsstatens effektivitet och resultat. Regeringen anser att verksamheten fungerar bra.

Miljösäkringen av oljelager följer plan och bedrivs professionellt. En unik kunskap om upphandling av stora miljösäkringsprojekt har byggts upp inom verksamheten. SGU har i uppdrag att hålla tre anläggningar i funktionsdugligt skick i första hand t.o.m. 2004. Finansiering av merkostnaderna, jämfört med avveckling, sker inom utgiftsområde 6 och den civila ekonomiska planeringsramen. En översyn av det s.k. malpåsearrangemanget är planerad till 2003. Regeringen anser dock att en av anläggningarna inte längre behövs mot bakgrund av den nya inriktningen för det civila försvaret. Regeringen avser därför att redan i år överföra denna anläggning till kategorin avvecklingsobjekt.

Elsäkerhet

Verksamheten under det kommande budgetåret bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för budgetåret 2001.

I anslutning till insatserna bör Elsäkerhetsverket följa den internationella utvecklingen samt

främja svenskt deltagande i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Regeringen förutsätter att Elsäkerhetsverket noga följer utvecklingen vad gäller elolycksfall och elbränder för att bl.a. analysera de statliga insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling med särskild uppmärksamhet på elmaterielområdet.

Tillsyn av revisorer

Måluppfyllelsen i förhållande till verksamhetsmålen i regleringsbrevet för 2000 har i allt väsentligt uppfyllts.

Genom sin verksamhet skall Revisorsnämnden upprätthålla förtroendet för revisorers verksamhet och auktorisationssystemet. Det är viktigt att nämnden uppmärksammar och ur systemet utesluter de revisorer som systematiskt arbetar grovt felaktigt eller av andra skäl är direkt olämpliga att utöva yrket.

Vid Revisorsnämndens tillsyn av revisorer och revisionsbolag skall nämnden lägga stor vikt vid egna initiativ. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt den systematiska uppsökande tillsynen.

3.8 Forskning och utveckling

3.8.1 Insatser

Statliga insatser inom politikområdet

Regeringens politik inriktas på att stärka det nationella innovationssystemet genom satsningar på forskning och utveckling som stärker kunskap och kompetens i näringsliv och samhälle. Huvuddelen av insatserna redovisas under politikområdet Forskningspolitik.

Rymdverksamhet

Statens resurser för rymdverksamhet kanaliseras via Rymdstyrelsen, som är central förvaltningsmyndighet för frågor som gäller den svenska rymd- och fjärranalysverksamheten. Rymdstyrelsen svarar för insatser för rymdforskning, fjärranalys och industriutveckling. Rymdstyrelsen ansvarar vidare för det svenska deltagandet inom ramen för European Space Agency (ESA) och andra internationella samarbeten.

ESA och EU har i november 2000 fattat beslut om en gemensam europeisk strategi för rymdverksamheten.

Huvuddelen av den svenska rymdverksamheten bedrivs inom ramen för ESA. Ca 75 - 80 procent av statens medel går till detta. ESA-samarbetet sker inom såväl obligatoriska som frivilliga program. De frivilliga programmen syftar till att utveckla samhällsnyttiga produkter och tjänster. Exempel på detta är system och satelliter för förbättrad data- och multimedia-kommunikation, för navigation som ett europeiskt komplement till GPS och för övervakning av miljön i form av utsläpp eller tillväxt av skog.

Inriktningen på det svenska deltagandet i ESA:s tillämpningsprogram beror dels på den speciella kompetens som byggts upp hos svenska rymdföretag, dels på bedömd samhällsnytta av de framtagna systemen.

Svenska forskare deltar inom ramen för ESA i program som genomförs med utnyttjande av satelliter, sonder, ballonger m.m. Svensk industri konkurrerar framgångsrikt om leveranser till ESA:s olika utvecklingsprojekt.

Industriutveckling sker inom alla Rymdstyrelsens program som innehåller industriarbete. Ett särskilt nationellt, med industrin samfinansierat, industriutvecklingsprogram finns sedan ett antal år med syfte att höja industrins kompetens inom dess specialområden.

Det nationella rymdprogrammet är en förutsättning för det internationella samarbetet genom att det bidrar till att bygga upp nödvändig kompetens. Odin är den senaste och femte forskningssatelliten inom ramen för det nationella satellitprogrammet. Den har utvecklats under svensk ledning i samarbete med Frankrike, Kanada och Finland. Odin är en tekniskt avancerad forskningssatellit som skall utföra uppdrag inom både atmosfärforskning och astronomi.

Kiruna har alltmer fått en profil som Sveriges rymdstad, vilket haft en positiv inverkan på näringslivsutvecklingen även utanför rymdverksamheterna. En förutsättning för detta har till stor del varit samarbetet inom ESA.

Behovsmotiverad FoU, industriellt utvecklingsarbete samt etablering och utveckling av företag

Tidigare NUTEK, numera VINNOVA, har genomfört statliga insatser för att främja teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete, etablering och utveckling av små och medelstora företag samt en balanserad regional utveckling. Verket har i anslutning till detta genomfört utredningar och utvärderingar.

Tidigare NUTEK:s, numera VINNOVA, teknikpolitiskt inriktade analys och planeringsverksamhet har gett underlag till regeringens forskningspolitik och väglett planeringen av FoU-insatserna. Häri ingår insatser i projektet Teknisk framsyn. Förståelsen för nationella innovationssystem har därmed ökat.

Fokuseringen mot industri och näringslivsinriktade insatser har förstärkts vilket medfört att antalet samverkansprojekt ökat successivt under året. Genom att stimulera aktiv samverkan mellan stora och små företag och institut och högskolor etableras nätverk som stärker teknik- och kompetensöverföringen till företagen. En särskild form av samverkan kallad Aktiv Industriell Samverkan, AIS, har övergått från försöksverksamhet till en etablerad programform.

Inom EU:s femte ramprogram för forskning och utveckling har NUTEK, numera VINNOVA, medverkat genom utsedda experter och delegater. VINNOVA har fortsatt att främja svenska små och medelstora företags deltagande genom förstudiestöd. VINNOVA har det nationella ansvaret dels för COST (European Cooperation in the Field of Scientific and Technical Research), där samarbeten etableras mellan forskare, dels för EUREKA där samarbeten mellan framför allt företag etableras. Myndigheten har också ett ansvar för bilaterala FoU-samarbeten med främst länder i Sydostasien.

Insatserna för tekniköverföring har fortsatt. Små och medelstora företag har stimulerats att bättre nyttja den kunskap och kompetens som finns vid högskolor, industriforskningsinstitut och andra kunskapscentra. Ett nationellt system för legitimering av s.k. teknikmäklare har startats.

Vid 16 industriforskningsinstitut bedrivs avtalsbunden industriinriktad forskning som finansieras gemensamt av företagsgrupperingar, VINNOVA och Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling. En koncentrationsprocess pågår bland instituten. Processen att bolagisera instituten är i stort sett avslutad. VINNOVA har fr.o.m. 1 januari 2001 övertagit ansvaret för instituten.

Staten ger årligen bidrag till forskningsorganisationen Forum för småföretagsforskning (FSF). Organisationen initierar och sprider policyrelevant forskning inom entreprenörskaps- och småföretagsområdet, erbjuder småföretagsforskare forum för utbyte av idéer och nätverk samt verkar som brobyggare mellan forskning

och aktörer inom området. Forskningsarbetet bedrivs i programform, antingen inom organisationen eller i samarbete med olika universitet och högskolor.

Konkurrensområdet

Konkurrensverket skall bidra till konkurrensrelaterad forskning inom i första hand disciplinerna ekonomi och juridik. Verket stödjer olika forskningsprojekt på universitet och högskolor, men ordnar också seminarier och information om forskningen och dess resultat. Verksamheten bedrivs med stöd av det till verket knutna Rådet för konkurrensfrågor, som består av forskare från universitet och högskolor i Norden.

Geovetenskaplig forskning m.m.

Forsknings- och utvecklingsverksamheten inom SGU har som främsta uppgift att ta fram, utveckla och införa ny kunskap och nya arbetsmetoder. Sedan början av 1990-talet stödjer SGU genom ett särskilt anslag riktad geovetenskaplig forskning. Målsättningen är att genom en långsiktig och systematisk kunskaps- och kompetensuppbyggnad främja användningen av geologisk information i samhället. Stor vikt läggs vid tvärvetenskaplig forskning som ger nya infallsvinklar och ny metodik och därigenom bidrar till teknikspridning.

Upprätthållande av nationell metrologi

Det nationella mätsystemet behöver vara tillräckligt omfattande och högklassigt för att grundläggande kunna svara för säkrande av industrins, handelns och myndigheternas mätningar samt för mätsystemets internationella kontakter. Via Internationella byrån för mått och vikt (BIPM) i Paris, som förvaltar meterkonventionen, åstadkommes en världsomfattande enhetlighet genom jämförelsemätningar. Upprätthållande och finansiering av nationella normaler är ett offentligt åtagande i alla industriländer. Riksmätplatser utses i Sverige av regeringen.

Mätteknisk FoU och spridning av mätteknisk kunskap ska bl.a. bidra till ökad kvalitet och utveckling av ny teknik. Riksmätplatsverksamhet stärks av den mättekniska och metrologiska forskningen som bedrivs inom SP och Statens strålskyddsinstitut (SSI).

Nedläggning av två riksmätplatser samt överföring och uppbyggnad av deras mätområden inom SP har genomförts under en period av två år. Kunskapsöverföring har därigenom kunnat ske under lång tid och negativa effekter har inte behövt uppstå hos kunderna. I april 1999 ingicks ett avtal mellan staten och SP om riksmätplatsverksamheten. Arbetet har i maj 2001 uppdaterats och utökats med hänsyn till utökade uppgifter.

Experimentell teknik

Kunskap och infrastrukturer inom experimentell teknik är av avgörande betydelse för näringslivets långsiktiga förnyelse och kvalitetsutveckling och för kravsättning inom miljö, hälsa och säkerhet.

För att stödja kompetensbasen inom experimentell teknik, underlätta forskningssamverkan och kunskapsöverföring till framför allt små och medelstora företag utgår ett bidrag till SP. Institutet spelar en viktig roll i det svenska innovationssystemet som brobyggare mellan akademi och näringsliv. SP identifierar och genomför samfinansierad forskning och tillhandahåller teknisk infrastruktur. SP har också en viktig roll som problemlösare och teknikspridare i konkreta forsknings- och utvecklingsuppdrag.

Standardisering

Statens bidrag till standardiseringen motsvarar ca 15 procent av kostnaderna för den svenska standardiseringsorganisationen. Huvuddelen av kostnaderna bärs av de företag, myndigheter och organisationer som medverkar i arbetet. Statens bidrag utgår dels för att tillhandahålla och utveckla en svensk standardiseringsorganisation som är tillgänglig för alla intresserade parter i Sverige och som kan driva svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet. Vidare utgår bidrag till sådant arbete som berör medborgarnas skydd till liv, hälsa, egendom och miljö och därvid främst med standarder som genom EG-lagstiftningen ges rättslig verkan. Därutöver utgår medel ur bidraget till att stödja grund- och tvärstandardisering av betydelse för hela samhället samt till att stödja medverkan från konsumentorganisationer m.fl. i standardiseringsarbetet.

Den svenska standardiseringsorganisationen har under 2001 genomgått en omfattande omorganisation. Den tidigare organisationen med SIS-Standardiseringen i Sverige samt åtta av SIS auk-

toriserade standardiseringsorgan har ersatts av tre självständiga organ, som styrs av respektive intressenter.

I ett nyinrättat organ, Sveriges Standardiseringsråd (SSR), representeras huvudmännen för den svenska standardiseringen, staten och Svenskt Näringsliv. SSR har vissa övergripande och väl definierade funktioner inom svensk standardisering, bl.a. kanaliseras statsbidraget via SSR.

Ingenjörsvetenskapsakademien

IVA är ett samfund av invalda ledamöter som är verksamma inom teknik, vetenskap, industriell produktion och ekonomi. IVA:s huvuduppgift är att till samhällets gagn främja ingenjörsvetenskap och näringsliv.

3.8.2 Resultatbedömning

Resultat

Rymdverksamhet

Den senaste svenska forskningssatelliten, Odin, sändes upp i slutet av februari 2001. Odin har två uppdrag; atmosfärforskning och astronomi.

Odin kommer att undersöka atmosfären, bland annat med avseende på hur ozon bildas och bryts ner och hur det påverkar ozonhålet. Odin kommer också att sprida nytt ljus över de kemiska processer som styr förloppen när nya stjärnor bildas. Odin beräknas ha en livslängd på ca två år. Rymdstyrelsen utreder för närvarande förutsättningarna för en fortsättning av det nationella satellitprogrammet.

Rymdstyrelsen redovisar årligen utvecklingen inom svensk rymdindustri i form av indikatorer för lönsamhet, omsättning, teknik- och investeringsnivå samt andelen öppen internationell försäljning. Redovisningen baseras på en årlig enkät till ett 15-tal svenska företag som är direktleverantörer till rymdprojekt. Redovisningen för 2000 visar att den sammanlagda omsättningen beräknat i fasta priser är något lägre än för 1999.

Spridningen mellan rymdföretagen när det gäller lönsamheten är stor. Lönsamheten mätt som bruttomarginal ligger för medianföretagen inom intervallet 3 - 6 procent, vilket är jämförbart med år 1999.

Basen för rymdföretagens verksamhet är i stor utsträckning deltagande i internationella utvecklingsprojekt framför allt inom ESA. Svensk

rymdindustri har idag en etablerad position inom olika delar av det europeiska rymdsamarbetet. Den teknologitveckling som sker i Sverige bidrar tydligt till att stärka Sveriges roll som attraktiv samarbetspartner i ESA. Försäljningen på den öppna internationella marknaden sker i skarp konkurrens. Det är positivt att den andelen varit kontinuerligt växande under en rad år och närmar sig i genomsnitt 50 procent.

Under 2000 erhöll svenska högteknologiföretag ESA-kontrakt till ett värde motsvarande ca 130 miljoner kronor, vilket är väsentligt mindre än under ett normalår. Det lägre beloppet för nya kontrakt beror på att ESA lade ut några stora kontrakt, som ledde till en större volym under 1999, vilka svensk industri arbetade med också under 2000. Utfallet vad gäller ESA-kontrakt för ett enskilt år är beroende av när ESA placerar stora kontrakt hos europeiska huvudleverantörer och vilka underkontrakt de svenska företagen då får. Kontrakten för 2000 fördelades på elva företag, institut och högskoleinstitutioner.

Rymdaktiviteterna har en positiv inverkan på näringsverksamheten i Kiruna. Rymdbolaget och dess dotterbolag Satellus i Kiruna svarade år 2000 för ett bidrag till Kirunas arbetsmarknad om totalt 176 personer, varav ca 40 procent med hög utbildning. Läger man till verksamma inom forskning, rymdingenjörsutbildning etc. nådde antalet anställda i rymdverksamhet upp till ca 500 personer. Satellus övertogs vid årsskiftet 2000/01 av Lantmäteriet för att integreras i division Metria.

Behovsmotiverad FoU, industriellt utvecklingsarbete samt etablering och utveckling av företag

Under året har tio utvärderingar av VINNOVA:s program genomförts av oberoende bedömare, de flesta från utlandet. Särskilt positiva omdömen får kompetenscentrumprogrammet. Fortsatt finansiering rekommenderas för samtliga utvärderade program.

För att förbereda den nya struktur för forskningsfinansiering som infördes 2001 har verksamheten strukturerats enligt den forskningspolitiska propositionen från hösten 2000. Ett omfattande arbete har lagts ned i projektet Teknisk framsyn. Resultaten från detta har varit till stor nytta vid planeringen av kommande insatser.

Tidigare NUTEK, numera VINNOVA, har haft till uppgift att stimulera näringsrelevant FoU inom strategiska kunskapsområden för

näringslivets utveckling. I det sammanhanget har myndigheten fortsatt sitt arbete med att utveckla och implementera effektiva former för samverkan mellan universitet/högskolor, institut och näringsliv. Detta gäller både nationellt och internationellt. Nya former för målorienterade utvecklingsinsatser i samverkan mellan företag, högskolor och institut har vidareutvecklats bl.a. i konceptet Aktiv Industriell Samverkan (AIS). Det kan konstateras att näringslivets engagemang i tidigare NUTEK:s, numera VINNOVA, FoU-program har ökat med ca 25 procent sedan 1999. Värdet av andra aktörers insatser i dessa program, i form av egna insatser och ekonomiska bidrag, beräknas till 1 600 miljoner kronor. Det betyder att varje krona som myndigheten satsar motsvarar 1,8 kronor från främst företag.

Forsknings- och utvecklingsprogrammen utgörs av sammanhållna satsningar, oftast 3 plus 3 år, som syftar till att stärka företagets försörjning med forskningskompetens inom områden som är betydelsefulla för näringslivet. Under året har 18 program pågått. Näringslivets engagemang i FoU-programmen har fortsatt att öka.

Kompetenscentrumprogrammet är planerat att pågå under åren 1995 – 2005, i syfte att åstadkomma koncentrerade och dynamiska forskningsmiljöer inom högskolan genom samarbeten med företag. Ca 200 företag medverkar vid 23 kompetenscentran. Programmet har utvärderats av en stor grupp internationella experter inför den tredje etappen. Det särskilda ledarskapsutvecklingsprogrammet för centrumens föreståndare har avslutats under året.

Forum för småföretagsforskning har under 2000 bedrivit olika forskningsprogram, som exempelvis marknadsföring för tillväxt i små och medelstora företag, riskkapital och de mindre företagen samt effekter av insatser för småföretagsutveckling.

Konkurrensområdet

Vid ansökningsomgången för 2000 behandlades 26 ansökningar om nya forskningsprojekt. Efter samråd med Rådet för konkurrensfrågor beslutade verket att bevilja stöd till 12 nya projekt. Dessa spänner över en rad områden. De flesta projekt avser marknadens funktionssätt för viktiga produkter och tjänster som finansiella tjänster, flygtransporter, läkemedel, energi och livsmedel. Andra analyserar effekterna av konkurrensutsättningen inom den offentliga sektorn.

Geovetenskaplig forskning m.m.

För SGU:s interna FoU-verksamhet har under budgetåret sammanlagt åtta miljoner kronor använts, varav cirka en miljon kronor i internationellt samarbete. Bland FoU-projekt kan följande nämnas: Utveckling av teknik för att modellera och bedöma flöde och grundvattenkvalitet, framtagande av jämförbara geokemiska miljödata på Europa-nivå samt ett nystartat projekt med utveckling av en GIS-applikation för tredimensionell redovisning av geokemiska data i industriellt förorenade områden.

Med stöd från det geovetenskapliga forskningsanslaget har tre forskningsprojekt slutförts under året. För övriga projekt finns lägesrapporter. Av nya ansökningar år 2000 har 25 projekt fått medel från anslaget. Intresset är jämnt fördelat över berörda universitet och högskolor i landet och projekten omfattar olika områden som t.ex. miljögeologi samt jordarts- och bergrundsgeologi. Av nedanstående tabell framgår nya ansökningar/belopp för åren 1998-2000. Intresset överstiger stort anslagets tilldelning.

Tabell 3.4 Nya ansökningar/belopp inom det geovetenskapliga forskningsanslaget 2000-1998

År	Inlämnade ansökningar	Miljoner kronor
2000	56	21,1
1999	47	15,7
1998	57	20,8

Upprätthållande av nationell metrologi

Mätteknik är ett betydelsefullt verktyg i industrins kvalitetsarbete och för konkurrenskraften. Allt fler företag behöver kunna visa upp kvalitets- och/eller miljöcertifikat för sina kunder. Dessa företag och institutioner måste kunna uppvisa kalibreringsintyg för mätinstrument som används och därmed spårbarhet till mätstorheten hos riksmätplatsen. Metrologi är också betydelsefullt vid transaktioner där varor säljs med hänvisning till mått och vikt samt i bevis-sammanhang där instrument används för att fastställa t.ex. gränsvärden som inte får överstigas.

Förbättrad mättolerans inom t ex bilindustrin har ökat motorernas livslängd, förlängt serviceintervallen och gett bättre miljöprestanda. Den avreglerade elmarknaden bygger på att man i högspänningsnät kan mäta hur mycket energi olika leverantörer skickar in och olika kunder tar ut. För att upprätthålla säkerheten vid kärnkraft-

verk och inom sjukvård behöver strålning kunna mätas. SSI handhar dessa mätstorheter. Metrologin har också stor betydelse för att bedöma säkerheten hos produkter och vid t. ex. diagnoser av sjukdomar (blodanalys är ett exempel), luft- och vattenanalyser m.m.

Metrologirådet spelar en viktig roll som rådgivare och granskare av metrologiverksamheten hos SP. Rådet lämnar årligen ett särskilt yttrande till regeringen. Av detta framgår att SP väl uppfyller det övergripande målet. Tillsynen har visat på en operativ verksamhet med tillfredställande kvalitet. Nuvarande omfattning av mätstorheter är relevant. SSI har liksom en extern utredning framfört behovet av nationella normaler för storheten aktivitet och särskilt radon i luft.

Arbetet inom kemisk metrologi kräver internationell samordning och har därför fördröjts.

Koncentrationen av riksmätplatsverksamheten har varit lyckosam, särskilt genom samordningen med andra mätstorheter hos SP.

SWEDAC utför sedan 1999 systemteknisk tillsyn hos riksmätplatserna baserad på internationella standarder. Denna har nu omfattat två tredjedelar av mätstorheterna och återstående kommer att revideras vid 2001 års tillsyn. SWE-DAC:s tillsyn är kvalitetshöjande och ger tillsammans med de internationella jämförelsemätningarna en god bild av verksamhetens kompetens, kvalitet och effektivitet.

Experimentell teknik

Det statliga bidraget är viktigt för att tydliggöra SP:s roll som ett operativt verktyg i den svenska innovationspolitiken. Bidraget säkerställer långsiktig uppbyggnad av SP:s baskompetens inom experimentell teknik och stärker möjligheterna att utföra tekniska tjänster och uppdrag bland annat för små och medelstora företag. FoU-verksamheten inom SP bedrivs i stor utsträckning i nära samarbete med näringslivet. Detta är tillsammans med kopplingen till universitet och högskola betydelsefullt för att SP skall utgöra en kompetent samarbetspartner. Avhandlingsarbete, undervisning på universitet och deltagande i internationellt standardiseringsarbete är exempel på verksamheter vars omfattning är beroende av den statliga grundfinansieringen.

Regeringen har genomfört en utvärdering av FoU-verksamheten under våren 2001. Utvärderingen visar att SP har särskilda möjligheter till effektiv kunskapsutveckling och teknikspridning genom att utnyttja de funktionella sambanden

mellan rollerna som teknikkonsult respektive rollen att svara för det statliga uppdraget. Utvärderingen visar också att SP sedan bolagiseringen 1993 har höjt sin kompetensnivå och ökat andelen kunskapsintensiva och kvalificerade projekt. SP visar goda resultat i sin verksamhet för en säker och uthållig tillväxt i det svenska näringslivet. Utvärderingen pekar på att avtalet med staten inom metrologiområdet och inrättande av ett Metrologiråd inneburit ett tydligare uppdrag från departementet och därmed en bättre styrning av riksmätplatsverksamheten. Konsulterna anser även att SP bör stärka sin omvärldsorientering och fördjupa samarbetet med bl.a. fler institut och högre lärosäten. Större tydlighet i statens styrning av FoU-inriktningen efterlyses.

Standardisering

Den svenska standardiseringsorganisationen har inkommit med resultatredovisning för budgetåret 2000. Den svenska organisationens insatser i det globala arbetet har ökat på bekostnad av insatserna i det europeiska arbetet. Insatser i det internationella standardiseringsarbetet avseende krav på ledningssystem, t.ex. miljö- eller kvalitetsledningssystem, har genomförts på bekostnad av traditionell varustandardisering. Insatserna har minskat från svenskt näringsliv i standardiseringen avseende säkerhet hos produkter på grund av minskad industriell bas på dessa områden.

Ingenjörsvetenskapsakademien

Ingenjörsvetenskapsakademien har genomfört värdefulla utredningar och lämnar synpunkter som underlag till utformningen av politiken inom området forskning och utveckling. Dess omfattande nationella och internationella kontaktnät är av stort betydelse för information till regeringen om utvecklingstendenser och strömningar inom näringslivet.

Analys och slutsats

Rymdverksamhet

Regeringen gör bedömningen att den långsiktiga verksamheten inom rymdområdet bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Rymdföretagen bibehåller sina positioner som leverantörer av högteknologiska produkter till ESA:s program. De större rymdföretagen stärker också sin internationella konkurrenskraft, vilket visar sig genom att ande-

len öppen försäljning ökar. Rymdverksamheten bidrar positivt till näringslivsutvecklingen i Kiruna. Det är viktigt att utvecklingen kan fortsätta. För att få underlag för en bedömning om hur framtida satsningar skall ske bör olika verksamhetsområden utvärderas regelbundet.

Behovsmotiverad FoU, industriellt utvecklingsarbete samt etablering och utveckling av företag

De uppgifter som NUTEK och senare VINNOVA haft inom området teknisk forskning och utveckling har genomförts i enlighet med regeringens uppdrag och ambitioner. Myndighetens satsningar bedöms ha stärkt det svenska innovationssystemet. Företagens engagemang i projekt och program har fortsatt att utvecklas positivt. De små och medelstora företagens deltagande i olika satsningar växer starkt.

Konkurrensområdet

Regeringen gör bedömningen att möjligheten för Konkurrensverket att ge bidrag till olika forskningsprojekt på konkurrensområdet har lett till ett ökat intresse hos forskare och studenter för dessa frågeställningar. Kopplingen till universitet och högskolor via Rådet för konkurrensforskning har inneburit att verket har haft möjlighet att ta del av viktiga forskningsresultat inom konkurrensområdet. Vidare har uppdragsforskningen bidragit till viktig kompetensutveckling inom verkets ansvarsområde.

Geovetenskaplig forskning m.m.

SGU:s forsknings- och utvecklingsverksamhet är viktig för utveckling av metoder och för teknikspridning. Det geovetenskapliga forskningsanslaget skall fokusera på för samhället viktiga geologiska problem och komplettera SGU:s egen forskning. Detta bidrar till myndighetens samarbete med universitet och högskolor. Anslaget används för stöd till yngre forskare bidrar till kompetensutveckling. Under 2001 beslutade statsmakterna att anslaget under 2001 – 2003 skall tillföras ytterligare fyra miljoner kronor per år. De utökade medlen skall användas till att stödja forsknings- och utvecklingsprojekt i Norrbotten och Västerbotten för hållbar utveckling inom gruvnäringen och för kompetensutveckling med anknytning till geovetenskap, malmgeologi och bergteknik.

Upprätthållande av nationell metrologi

Det nationella metrologisystemet har stärkts genom bättre samordning, uppgradering av utrustning och ökade FoU-insatser. Satsningen har varit nödvändig för att säkerställa en hög mätnoggrannhet inom landet. Metrologisk verksamhet är långsiktig och kräver en långsiktighet i investeringar, FoU och kunskapsspridning till industrin. Engångssatsningen 1999 har inneburit en nödvändig uppgradering av verksamheten inom SP.

Mätteknik är ett område som är generellt och har tillämpningar inom breda sektorer. Spridning av mätteknisk kunskap sker oftast i samband med kalibreringsuppdrag. Kunskaperna om mätteknik bör kunna förbättras hos främst mindre och medelstora företag och resultera i kvalitetsförbättringar.

Framtagande av ny teknik förutsätter ofta tillgång till avancerad mätteknik. Genom FoU-insatser förbättras och utvecklas mättekniken. Sveriges deltagande i internationellt FoU-samarbete bör öka liksom kunskapsspridning till små och medelstora företag om mätteknikens betydelse. På svenskt initiativ kommer Nordiska ministerrådet genom Nordtest att initiera ett ökat FoU-samarbete mellan de nordiska metrologiinstitutionen.

Experimentell teknik

Den nya myndighetsorganisationen som trädde i kraft den 1 januari 2001, innebär bland annat ett tydligare fokus på innovationssystemens betydelse för ekonomins utveckling. Behovet av samverkan mellan akademi och näringsliv är avgörande i detta sammanhang. Aktörer med kapacitet att arbeta med både forskningsnära respektive marknadsnära frågeställningar kommer att spela en fortsatt viktig roll för den svenska ekonomins utveckling.

Det svenska forskningssystemet kännetecknas av att huvuddelen av all forskning bedrivs inom högskolesektorn respektive inom storföretagen. För att tillämpa akademiska forskningsresultat i näringslivet finns ett antal aktörer och initiativ, bland annat inom ramen för högskolans så kallade tredje uppgift. Vid sidan av dessa aktörer kommer det att finnas ett fortsatt starkt behov, inte minst för de små och medelstora företagen, av aktörer som besitter egna faktiska forskningsresurser i form av både personal och anläggningar. SP utgör ett gott exempel på en sådan aktör.

Standardisering

Standarder är i grunden frivilliga dokument som haft stor betydelse för svenska industriella framgångar. Av särskild betydelse för staten är att standarder givits rättslig verkan inom ramen för EG:s harmonisering av säkerhetslagstiftning för varor.

Nya behov av standarder kan förutses, bl.a. för elektronisk handel och genom EG:s nya produktsäkerhetsdirektiv. Den pågående diskussionen om nya regleringsformer kan också på sikt leda till ökad användning av standarder i myndighetsutövningen.

En väl fungerande nationell standardiseringsorganisation är av väsentlig betydelse för möjligheterna att driva svenska önskemål, bl.a. på säkerhetsområdet. Den nya organisationen bör bidra till detta. Ökad användning av IT bör stödjas.

Samhällets insatser i standardiseringen på produktsäkerhetsområdet bör öka i ljuset av minskade insatser från svensk industri. Insatserna har hittills i huvudsak avsett medverkan i det europeiska arbetet. Ökade insatser i det övriga internationella arbetet bör övervägas.

Den nuvarande ordningen för finansiering av svensk standardisering, att deltagande företag och myndigheter genom deltagar- och projektavgifter delar kostnaderna för de enskilda projekten, bör bibehållas då den visat sig vara ett effektivt sätt att göra nödvändiga prioriteringar. Ordningen har dock den nackdelen att konsument-, arbetstagar- och miljöorganisationer har svårigheter att medverka i arbetet. Regeringen avser därför att genom särskilda insatser underlätta dessa organisationers medverkan.

Ingenjörsvetenskapsakademien

Staten bidrar genom anslaget till IVA:s grundläggande verksamhet. Regeringens bedömning är att IVA:s verksamhet bidrar till att stärka och utveckla Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft.

3.9 Statistik, uppföljning och utvärdering**3.9.1 Insatser****Insatser inom politikområdet**

ITPS inrättades den 1 januari 2001. I myndigheten har tre olika verksamheter integrerats, nämligen SIR, delar av analysverksamheten vid NUTEK samt delar av den omvärldsbevakning som har bedrivits vid STATT.

ITPS förser Regeringskansliet och andra beslutsfattare med kunskapsunderlag i frågor inom närings-, innovations- och regionalpolitiken.

3.9.2 Resultatbedömning**Resultat**

Eftersom ITPS bildades den 1 januari 2001 är det inte möjligt att redovisa några resultat för 2000. Delar av NUTEK:s analysverksamhet redovisas under delområde Information, rådgivning och kompetensutveckling.

Analys och slutsats

Verksamheten vid ITPS är under uppbyggnad och kan därmed inte utvärderas i detta skede. Regeringen bedömer dock att arbetet fortskrider tillfredsställande och planenligt.

ITPS har, tillsammans med tre andra aktörer, utarbetat ett förslag till hur den utlandsbaserade omvärldsbevakningen skall dimensioneras, organiseras och finansieras. Regeringen följer med intresse institutets fortsatta arbete i denna fråga. Vidare bereder regeringen för närvarande övriga frågor vad gäller framtida omfattning och organisation av den utlandsbaserade omvärldsbevakningen.

I underlagsmaterialet till propositionerna Vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken (prop. 1999/2000:71) och Forskning för framtiden – en ny organisation för forskningsfinansiering (prop. 1999/2000:81) kartlades de offentligt finansierade aktörer som arbetar som s.k. teknikmäklare. Antalet aktörer inom teknik- och kunskapsöverföring är stort och det behövs en samordning mellan dessa för att bättre möta näringslivets behov. Regeringen avser att ge ITPS i

uppdrag att utvärdera och lämna förslag till hur arbetet med teknik- och kunskapsöverföring skall kunna bli effektivare.

3.10 Regional näringspolitik

3.10.1 Insatser

Insatser inom politikområdet

Våren 1998 introducerade regeringen en ny regional näringspolitik och därmed ett nytt sätt att bedriva regionalt utvecklingsarbete. Under 1998-1999 har tillväxtavtal utarbetats i alla delar av landet. Genomförandet påbörjades 2000. Avsikten är att bättre kunna ta tillvara den tillväxtpotential som finns i alla delar av landet. Regionernas prioriteringar ska kunna påverka inriktningen av verksamheter inom olika politikområden. Arbetet med tillväxtavtalen sker i regionala partnerskap. Partnerskapens sammansättning består av en blandning av olika offentliga och privata aktörer i länen. Avtalens inriktning, utformning, deltagare och genomförande varierar.

Planeringsfasen i avtalsarbetet har följts och utvärderats vid ett antal tillfällen. I början av år 2000 granskade en arbetsgrupp inom Regeringskansliet alla tillväxtavtal. Iakttagelserna presenterades i Ds 2000:7 Rapport om tillväxtavtalen – Tillväxt i hela Sverige. Dessutom fick en konsultgrupp i uppdrag att utvärdera förhandlingsprocessen i sju län och på central nivå (Nordregio Workingpaper 2000-05-31). I mars 2001 sammanställdes den första nationella uppföljningen av genomförandefasen (Ds 2001:15 Rapport om tillväxtavtalen - Första året). Rapporten bygger på information från ett hundratal regionala och nationella myndigheter som deltagit i tillväxtavtalsarbetet. Dessutom genomfördes en enkätundersökning för att fånga in erfarenheter av arbetet från enskilda deltagare i de regionala partnerskapen.

I september 2000 träffade Näringsdepartementet chefer från 17 nationella myndigheter och organisationer för att diskutera den nationella nivåns arbete med att stödja och vidareutveckla de regionala tillväxtavtalen. Myndigheterna och organisationerna hade det gemensamt att de 1998 fick i uppdrag eller bjöds in av regeringen att medverka i överläggningarna om att utar-

beta regionala tillväxtavtal. Slutsatserna från mötet blev att den centrala nivån måste hitta former för att kunna driva diskussion om samordning vidare.

3.10.2 Resultatbedömning

Resultat

Övergripande iakttagelser och slutsatser

Regeringens bedömning är att processen med tillväxtavtalen är mycket positiv. Programarbetet har inneburit en ökad regional samordning av resurser för tillväxt. En förutsättning för arbetsformen är att det finns ett samspel och förtroende mellan olika aktörer inom regionerna. Därför är de regionala partnerskapen ett väsentligt inslag. Även om det övergripande omdömet om hur processen fungerar är positivt så finns det stora variationer mellan olika län. De regionala samordnarna har stor betydelse för hur arbetsformen utvecklas. Dels handlar det om förmågan att "hålla grytan kokande", dels om att förmedla tydligare riktlinjer och budskap, inte minst vad gäller olika parterers finansiella medverkan.

Deltagandet och finansieringen av åtgärder inom tillväxtavtalen

Ett omfattande arbete har lagts ner på lokal, regional och nationell nivå såväl i planeringen som i genomförandet. Länsstyrelserna och självstyrelseorganen har en mycket viktig roll som samordnare och katalysator för att driva och utveckla processen. Även andra offentliga och privata aktörer har lagt ned tid och engagemang i partnerskapsarbetet. Universitet och högskolor har varit aktiva i arbetet med tillväxtavtalen även om intensiteten i deras medverkan har varierat. Flera av lärosätena säger själva att tillväxtavtalen utgör en viktig plattform för universitet och högskolor att utveckla samverkansuppgiften. Länsarbetsnämnderna är delaktiga i varierande utsträckning. De regionala ALMI-bolagen ser tillväxtavtalsarbetet som en naturlig del i sin verksamhet. Näringslivets organisationer är delaktiga i stor utsträckning, särskilt Företagarnas Riksorganisation. Flera nationella myndigheter uppger att de har svårigheter att delta och finna ingångar i arbetet som passar in i deras egna verksamheter. Ett undantag är NUTEK som lägger ner ett omfattande arbete på att utveckla metoder och stödja processerna.

Den finansiella informationen om tillväxtavtalen är hittills ofullständig och skall tolkas försiktigt. Inför uppföljningen 2001 förväntas finansieringsbilden bli tydligare. Alla län har kommit igång med genomförandet av åtgärder inom ramen för tillväxtavtalen. I mitten av september år 2000 hade 18 län beslutat om 2 585 miljoner kronor i 1 624 olika projekt. Resterande tre län har kommit igång med genomförandet av projekt men inte rapporterat in detta till regeringen. Av information från 15 län framgår att staten (49 procent), den privata sektorn (25 procent) och kommunerna (8 procent) är de största finansierarna. Av den statliga finansieringen står länsarbetsnämnderna och länsstyrelser/självstyrelseorgan i försökslänerna för 42 procent respektive 36 procent av finansieringen. Uppsala tillsammans med Stockholm och Västra Götaland tillhör de län som har uppvisat flest antal olika finansierare till sina tillväxtavtal.

Uppföljningar och utvärderingar

En programbaserad politik skall vara en lärande process. Därför är regelbunden uppföljning och utvärdering viktiga beståndsdelar. Regionerna följer upp sitt tillväxtavtalsarbete på varierande sätt. I vissa län lägger parterna gemensamt ut projektdatabaser på Internet, vilket skapar helt nya möjligheter för ökat kunskapsutbyte kring processen. Några län arbetar tillsammans med interna bedömningsgrupper och externa konsulter för att systematiskt kunna reflektera och dra lärdomar av det pågående arbetet.

Dialogen mellan aktörer

De regionala tillväxtavtalen har framför allt stärkt den regionala offentliga nivån. Samverkan mellan den nationella, regionala och lokala nivån har generellt inte utvecklats lika mycket. Även om dialogen mellan den regionala nivån och kommunerna har förbättrats på flera håll i landet är arbetsformen fortfarande främmande för många lokala aktörer och projektägare.

Tillväxtavtalsarbetet har bidragit till att företagens engagemang i regional utveckling har ökat.

De horisontella målen jämställdhet och ekologisk hållbar utveckling

I de regionala tillväxtavtalen skall de horisontella målen jämställdhet och ekologisk hållbar utveckling genomsyra avtalens alla delar, från analyskedet till genomförande- och uppföljningsfasen, och bidra till tillväxt och utveckling.

Uppföljningen av tillväxtavtalen visar att många län upplevt svårigheter att integrera dessa frågor. Det behövs bättre metoder och utbildning om hur man införlivar målen i det tillväxtfrämjande arbetet. Regeringen har understrukit vikten av att lyfta fram miljö- och jämställdhetsfrågor som drivkrafter för utveckling och tillväxt. I februari 2000 utsåg regeringen Blekinge, Jämtland och Västra Götaland som pilotlän för jämställda tillväxtavtal. Under arbetets gång har de flesta län blivit mer medvetna om jämställdhetsfrågornas betydelse. Även om inte jämställdhetsperspektivet präglar alla avtal så har frågorna lyfts högre upp på den regionala agendan. För att utveckla arbetet med ekologisk hållbarhet och lyfta fram miljö som en drivkraft för utveckling och tillväxt har regeringen utsett Dalarna, Västerbotten och Skåne till pilotlän. Arbetet som leds av Naturvårdsverket har bl.a. resulterat i en handbok, som innehåller metoder för och goda exempel på hur miljö kan beaktas och tillvaratas för tillväxt och utveckling. Erfarenheterna från pilotlänsverksamheterna skall spridas till övriga län och beräknas ge effekter i nästa generations tillväxtavtal. Målet är att innan utgången av 2002 skall jämställdheten och ekologisk hållbar utveckling vara inarbetade i alla regionala tillväxtavtal.

Klusterpolitik

Arbetet med tillväxtavtalen har bidragit till att en klusterpolitik växer fram på lokal och regional nivå. Klusterpolitiken framstår för många som attraktiv, eftersom den underlättar prioriteringar av insatser. Kunskaperna om klusters effektivitet är begränsade. Staten bör medverka till att analysera och dra slutsatser av de erfarenheter som uppnås runt om i landet och internationellt. De statliga aktörer som finns på regional nivå, och som medverkar aktivt i åtgärder för att stärka geografiskt avgränsade kluster, bör säkerställa ett nationellt perspektiv och beakta riskerna för geografiska inlåsningseffekter.

Analys och slutsats

Arbetsformen med regionala tillväxtavtal upplevs av en majoritet som mycket positiv. Samordningen av befintliga regionala resurser för tillväxt har ökat. Arbetsformen har tillfört ett mervärde till de involverade aktörerna. Nya arbetsformer och kontakter har etablerats. Förtroendet och förståelsen för andra organisationers

verksamheter och arbete har ökat. Många län har lyckats koordinera pengar från flera olika privata och offentliga verksamheter. En rad olika aktörer och finansörer står bakom den regionala strategin och de prioriteringar som finns i avtalet. Detta skapar möjligheter för nya idéer och metoder att blomma upp. Tillväxtavtalen har ökat medvetenheten om den regionala och lokala näringsmiljöns betydelse för företagets konkurrenskraft. Detta har inneburit att betydelsen av nätverk och klusterpolitik har fått ökad uppmärksamhet.

De regionala tillväxtavtalen är en relativt ny arbetsform som skall vidareutvecklas.

3.11 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har inte avgivit revisionsberättelse med invändning till någon av myndigheterna inom politikområdet.

3.12 Budgetförslag

3.12.1 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader

Tabell 3.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	-3109 ¹
2001	Anslag	213 837 ²	Utgifts-prognos	214 000
2002	Förslag	228 497		
2003	Beräknat	193 110 ³		
2004	Beräknat	194 719 ⁴		

¹ Ingående reservation från äldre anslag.

² Varav 20 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001 och 10 300 tkr i samband med tilläggsbudget i budgetpropositionen 2002.

³ Motsvarar 188 497 tkr i 2002 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 186 497 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget täcker kostnader för Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) och ALMI Företagspartner AB (ALMI). Anslaget kan användas till eventuella omställningskostnader. Verksamheten skall ha en stark näringslivsförankring och utgöra ett kompetenscentrum för företagsutveckling, entreprenörskap och företagsfinansiering. Fokus skall vara näringslivets och företagsbehov utifrån förutsättningarna i landets

olika regioner. Beställarrollen skall utvecklas. En viktig uppgift är att ansvara för att samordna ett utbyggt informationssystem för företagsrelevant myndighetsinformation. Åtgärderna skall komplettera, inte konkurrera med, marknadens eller andra organisationers insatser.

Regeringens överväganden

Integrationen av verkets och ALMI AB:s verksamheter skall fullföljas i enlighet med riksdagens beslut. Den statliga regionala organisationen för företagsutveckling skall ses över. De åtgärder som kan komma att kräva riksdagens beslut avser regeringen att återkomma med under 2002.

NUTEK har det operativa ansvaret för Baltic 21. Fr.o.m. budgetåret 2002 avses detta arbete inordnas i NUTEK:s ordinarie verksamhet och finansieras med medel från verkets anslag för förvaltningskostnader.

Under 2002 tillförs anslaget sammanlagt 42 miljoner kronor. 20 miljoner kronor avser medel för kostnader i samband med omställning. Ytterligare 20 miljoner kronor avser finansiering av uppbyggnad av ärendehanteringssystem inom de regionala stöden och 2 miljoner kronor avser ett nytt analys och prognosystem. Finansiering sker via UO22 Kommunikationer anslaget 36:6 *Från EG-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk* och UO19 Regional utjämning och utveckling anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder*.

Tabell 3.6 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	213 837	213 837	213 837
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	3 064	7 677	11 286
Överföring andra anslag m.m. ²	11 596	-28 404	-30 404
Summa förändring	14 660	-20 727	-19 118
Förslag/beräknat anslag	228 497	193 110	194 719

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsföräkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

3.12.2 38:2 Näringslivsutveckling m.m.**Tabell 3.7 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

			Anslags- sparande	80 877 ¹
2001	Anslag	194 062 ²	Utgifts- prognos	217 500
2002	Förslag	183 062		
2003	Beräknat	189 562		
2004	Beräknat	199 562		

¹ Ingående reservation från äldre anslag.² Varav -3 500 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen 2002.

Anslaget får användas till företagsutveckling och entreprenörsskapsfrämjande åtgärder. Statens stöd till kooperativt företagande ökar med 5 miljoner kronor 2002, 10 miljoner kronor 2003 och 15 miljoner kronor 2004. För att främja kvinnors och invandrades företagande utökas anslaget med 9 miljoner kronor 2002, 14 miljoner kronor 2003 och 19 miljoner kronor 2004.

Anslaget tillförs 15 miljoner kronor från anslaget 38:14 *Rymdverksamhet* inom UO 24 och 15 miljoner kronor från anslaget 6:3 *Material, anläggningar samt FoU* inom UO 6 i samband med att statliga lån och garantier lämnas till svensk industri från Riksgäldskontoret.

Regeringen bedömer att rådgivningsverksamhet till företagare med invandrarbakgrund som ingått i den särskilda satsningen på ökad sysselsättning med 2,5 miljoner kronor under 2001 kan bedrivas med ordinarie medel från och med 2002. 2,5 miljoner kronor förs därmed till UO13 Arbetsmarknad.

Från anslaget har 6 miljoner kronor dragits in som anslagsparande under 2001.

Tabell 3.8 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	194 062	194 062	194 062
Förändring till följd av:			
Beslut	-56 000	-56 000	-56 000
Överföring från andra anslag	45 000	51 500	61 500
Summa förändring	-11 000	-4 500	5 500
Förslag/beräknat anslag	183 062	189 562	199 562

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.**3.12.3 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader****Tabell 3.9 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

			Anslags- sparande	1 285 ¹
2001	Anslag	70 020 ²	Utgifts- prognos	71 285
2002	Förslag	71 182		
2003	Beräknat	72 920 ³		
2004	Beräknat	74 322 ⁴		

¹ Ingående reservation från äldre anslag.² Varav 20 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.³ Motsvarar 71 182 tkr i 2002 års prisnivå.⁴ Motsvarar 71 182 tkr i 2002 års prisnivå.

Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) inrättades den 1 januari 2001. Institutets uppgift är att utföra tvärsektoriella analyser och utvärderingar samt omvärldsbevakning med relevans för närings-, innovations- och regionalpolitiken.

ITPS skall fortlöpande verka för att metoder och teorier om utvärdering utvecklas och att denna kunskap sprids. Myndigheten skall på Regeringskansliets uppdrag beställa utvärderingar av olika politiska åtgärder.

Omvärldsbevakning av utvecklingen i utlandet inom de områden som berör myndighetens verksamhetsområden är också en viktig uppgift för ITPS. Denna skall till viss del vara utlandsbaserad. Särskilt viktigt är att utveckla metoder och arbetsformer för att ta vara på, lära av och sprida den kunskap som samlas in genom omvärldsbevakningen.

ITPS har även ett statistikansvar för delar av den officiella statistiken och skall förutom detta ha en viktig roll i styrningen av den statistik som har koppling till näringslivets och innovationssystemens utveckling.

Regeringens överväganden

ITPS verksamhet är under uppbyggnad. Regeringen bedömer att arbetet fortskrider tillfredsställande och planenligt.

Tabell 3.10 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	70 020	70 020	70 020
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	1 169	2 907	4 309
Överföring till andra anslag m.m. ²	-7	-7	-7
Summa förändring	1 162	2 900	4 302
Förslag/beräknat anslag	71 182	72 920	74 322

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

3.12.4 38:4 Turistfrämjande

Tabell 3.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	83 234	Anslags- sparande	1 877
2001	Anslag	80 685 ¹	Utgifts- prognos	82 467
2002	Förslag	91 318		
2003	Beräknat	93 386 ²		
2004	Beräknat	95 417 ³		

¹ Varav 95 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.² Motsvarar 91 318 tkr i 2002 års prisnivå.³ Motsvarar 91 318 tkr i 2002 års prisnivå.

Turistdelegationen är central förvaltningsmyndighet för turistfrågor.

Verksamheten inom turistområdet bedrivs dels i Turistdelegationen, dels i det av staten och turistnäringen gemensamt ägda bolaget Sveriges Rese- och Turistråd AB.

Regeringens överväganden

Det av riksdagen våren 1995 beslutade övergripande målet, att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktig konkurrenskraftig turistnäring, bör ligga fast.

Det samlade förslag till åtgärder och nationell strategi för den svenska turistnäringen som den s.k. Framtidsgruppen presenterat på grundval av bl.a. det av Turistdelegationen utarbetade handlingsprogrammet från 1996, bör utgöra en grund för arbetet med att utveckla den svenska turistnäringen.

Den omstrukturering av sin verksamhet som Sveriges Rese- och Turistråd AB har påbörjat för

att få större flexibilitet och lägre fasta kostnader bör fortsätta. Färre fasta kontor utomlands och en mer flexibel organisation genom ett ökat användande av modern informationsteknik gör det bl.a. möjligt att få en bredare och mer kostnads-effektiv representation utomlands och medel frigörs till marknadsföringsaktiviteter.

För att bl.a. genomföra de åtgärder som föreslagits av Framtidsgruppen höjs anslaget med 10 miljoner kronor. Finansiering sker genom en överföring från UO 19 Regional utjämnning och utveckling anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder*.

Tabell 3.12 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	80 685	80 685	80 685
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	681	2 749	4 780
Överföring från anslag 33:1 m.m. ²	9 952	9 952	9 952
Summa förändring	10 633	12 701	14 732
Förslag/beräknat anslag	91 318	93 386	95 417

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetproposition för 2002.² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

3.12.5 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Tabell 3.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	163 524	Anslags- sparande	16 342
2001	Anslag	165 413 ¹	Utgifts- prognos	170 400
2002	Förslag	170 656		
2003	Beräknat	166 460 ²		
2004	Beräknat	169 628 ³		

¹ Varav 4 580 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen 2002.² Motsvarar 162 506 tkr i 2002 års prisnivå.³ Motsvarar 162 506 tkr i 2002 års prisnivå.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är central förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering. I detta ingår att vara chefsmyndighet för Bergsstaten, som utfärdar tillstånd och bedriver tillsyn enligt minerallagen (1991:45). SGU har uppdraget att förvalta och miljösäkra anläggningar som tidigare använts för statens civila beredskapslager för olja samt det statliga gruvfältet i Adak.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 3.14 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000	12 268		8 152	4 116
Prognos 2001	9 831		8 700	1 131
Budget 2002	9 000		8 700	300

Tabell 3.15 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	15 166	15 674	-508
(varav tjänsteexport)	(698)	(723)	(-25)
Prognos 2001	15 500	15 800	-300
(varav tjänsteexport)	(1 100)	(1 100)	(0)
Budget 2002	16 000	16 300	-300
(varav tjänsteexport)	(500)	(500)	(0)

Regeringens överväganden

En anslagsminskning med 5 miljoner kronor genomförs inom oljelagerdelen.

I proposition 2000/2001:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier uttalas att SGU bör ha ansvar för naturresursen grundvatten och att regeringen kommer att utse SGU att vara ansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet. SGU:s verksamhet berörs av åtgärder inom flera andra miljömål bl.a. God bebyggd miljö. Regeringen har för avsikt att tillföra ytterligare resurser för miljömålsarbetet. Anslaget kommer att ökas med 12,3 miljoner kronor per år under åren 2002–2004. Finansiering sker genom att utgiftsområde 20, anslaget 34:2 *Miljöövervakning* minskas med 600 000 kronor per år under åren 2002–2003, anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* minskas med 600 000 kronor år 2004 samt anslaget 34:4 *Sanerande och återställning av förorenade områden* minskas med 11 700 000 kronor per år under åren 2002–2004. Redan under innevarande budgetår kommer åtgärder att krävas i arbetet med miljömålen.

Tabell 3.16 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	165 413	165 413	165 413
Förändring till följd av:			
Beslut	-9 887	-18 037	-18 037
Pris- och löneomräkning	2 890	6 844	10 012
Överföring andra anslag m.m. ²	12 240	12 240	12 240
Summa förändring	5 243	1 047	4 215
Förslag/beräknat anslag	170 656	166 460	169 628

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2

3.12.6 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning**Tabell 3.17 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2000	5 024		20
2001	8 924 ¹		8 924
2002	Förslag	9 072	
2003	Beräknat	9 298 ²	
2004	Beräknat	5 072 ³	

¹ Varav 4 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

² Motsvarar 9 072 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 5 072 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget disponeras av SGU för att främja och stödja riktad geovetenskaplig forskning, tillämpad forskning samt kompetensutveckling med anknytning till geovetenskap, malmgeologi och bergteknik.

Regeringens överväganden

Stödet till geovetenskaplig forskning, vilket inkluderar samarbetet med universitet och högskolor, fortsätter inom oförändrade ramar.

För tre år med början 2001 har anvisats 4 miljoner kronor per år för att stödja de insatser för hållbar utveckling inom gruvnäringen samt kompetensutveckling med anknytning till geovetenskap. Dessa genomförs i Norrbottens och Västerbottens län genom Gellivare Hard Rock Research och inom ramen för Georange-programmet i Malå. Samarbete mellan projekten

är viktigt för utveckling av kluster inom gruvområdet. Riktlinjer för fördelning av dessa medel beslutas av regeringen.

Tabell 3.18 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	8 924	8 924	8 924
Förändring till följd av:			
Beslut			-4000
Pris- och löneomräkning	148	374	371
Överföring andra anslag m.m. ²			
Summa förändring	148	374	-3629
Förslag/beräknat anslag	9 072	9 298	5 295

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2

3.12.7 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.

Tabell 3.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2000	Utfall	71 881	Anslags-sparande	5 093
2001	Anslag	86 000	Utgifts-prognos	62 050
2002	Förslag	41 000		
2003	Beräknat	33 000		
2004	Beräknat	33 000		

Anslaget disponeras av SGU och regeringen för att täcka kostnader för efterbehandling av tömda oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun. Anslagssparandet beror på resterande medel för efterbehandling av det statliga gruvfältet i Adak samt på att miljösäkring av vissa oljelager kunnat anstå med hänsyn till att ny kunskap vunnits om användning av enklare miljösäkringsåtgärder än som tidigare planerats.

Regeringens överväganden

Miljösäkringen av oljelagringsanläggningarna och det statliga gruvfältet i Adak fortsätter. Gruvfältet kommer under 2001 att med stor sannolikhet få slutgiltigt godkännande från miljödomstolen av efterbehandlingsplanerna. Därmed är miljösäkringen genomförd och endast

kontrollprogram för övervakning av efterbehandlingen kvarstår.

Avvecklingen av oljelagringsanläggningar närmar sig slutskedet. Totalt 22 anläggningar beräknas vara avvecklade vid utgången av 2001. SGU har i uppdrag att hålla tre anläggningar i funktionsdugligt skick för den civila beredskapens behov i första hand till och med 2004. Regeringen anser dock att en av anläggningarna inte längre behövs mot bakgrund av de behov som följer av det civila försvarets nya inriktning. En av anläggningarna kommer därför redan i år att överföras till kategorin avvecklingsobjekt.

Tabell 3.20 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	86 000	86 000	86 000
Förändring till följd av:			
Beslut	-45 000	-53 000	-53 000
Överföring andra anslag m.m.			
Summa förändring	-45 000	-53 000	-53 000
Förslag/beräknat anslag	41 000	33 000	33 000

3.12.8 38:8 Patentbesvärsträtten

Tabell 3.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2000	Utfall	12 855	Anslags-sparande	2 144
2001	Anslag	13 937 ¹	Utgifts-prognos	15 320
2002	Förslag	14 189		
2003	Beräknat	14 530 ²		
2004	Beräknat	14 821 ³		

¹ Varav 40 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen 2002.

² Motsvarar 14 189 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 189 tkr i 2002 års prisnivå.

Enligt lagen (1977:729) om patentbesvärsträtten skall patentbesvärsträtten i egenskap av förvaltningsdomstol pröva överklaganden av beslut meddelade av Patent- och registreringsverket (PRV).

Anslaget motsvaras av inbetalningar från PRV till inkomsttitel 2529 Avgifter vid Patent- och registreringsverket. PRV:s verksamhet med patent, varumärken och mönster skall ge ett överskott motsvarande kostnaderna för PBR.

Regeringens övervägande

Regeringen bedömer att myndighetens verksamhet under det kommande budgetåret skall bedrivas med samma inriktning som gällt för budgetåret 2000.

Tabell 3.22 Härledning av nivå 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	13 937	13 937	13 937
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	272	613	904
Överföring andra anslag m.m. ²	-20	-20	-20
Summa förändring	252	593	884
Förslag/beräknat anslag	14 189	14 530	14 821

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2

3.12.9 38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)

Tabell 3.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2000	Utfall	5 637	Anslags-sparande	8 488
2001	Anslag	10 000	Utgifts-prognos	10 000
2002	Förslag	10 000		
2003	Beräknat	10 000		
2004	Beräknat	10 000		

Anslaget är avsett för finansiering av verksamhet vid Patent- och registreringsverket (PRV) avseende kostnader i samband med likvidation av företag.

Från anslaget har 2 miljoner kronor dragits in som anslags-sparande under 2001.

Tabell 3.24 Härledning av nivå 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	10 000	10 000	10 000
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring andra anslag m.m.			
Summa förändring	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	10 000	10 000	10 000

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

3.12.10 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.

Tabell 3.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2000	Utfall	17 569	Anslags-sparande	5 377
2001	Anslag	16 647 ¹	Utgifts-prognos	19 024
2002	Förslag	24 647		
2003	Beräknat	24 456		
2004	Beräknat	24 456		

¹ Varav 2 700 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

Anslaget används för bidrag till riksmätplatserna vid SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Statens strålskyddsinstitut (SSI).

Riksmätplatsbidraget används i dag för drift- och underhåll av riksmätplatser, upprätthållande av internationell spårbarhet för mätstorheter samt investeringar i mätteknisk utrustning.

Det övergripande målet för riksmätplatsverksamheten är att riksmätplatserna skall upprätthålla en hög standard med normaler av tillräcklig omfattning och relevans. Spårbarhet för mätnormaler skall säkerställas och utvecklas genom internationella jämförelser samt FoU-insatser.

Regeringens övervägande

Riksmätplatsverksamhet stärks av metrologisk och tillämpad mätteknisk FoU som också bedrivs inom SP och SSI. Denna forskning upp gick till knappt 14 miljoner kronor under 2000, varav hälften finansierades med statliga medel. Riksmätplatsverksamheten, tillsyn, avgifter till Internationella byrån för mått och vikt (BIMP) och metrologisk/mätteknisk FoU samt tidhållning över Internet finansierades

med omkring 26 miljoner kronor över statsbudgeten 2000.

För att inom anslaget även omfatta de medel som berör metrologisk och mätteknisk FoU föreslår regeringen omföring mellan anslag. Regeringen anser att 8 miljoner kronor från anslaget 38:12 *Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.* i den del detta avsett bidrag för metrologisk och mätteknisk FoU till SP, bör föras till anslaget 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi m.m.* Dessa medel skall även fortsättningsvis användas för FoU-insatser inom området metrologi och tillämpad mätteknik samt kunskapsspridning till särskilt små och medelstora företag. Regeringen anser att den metrologiska forskningen skall prioriteras. I samband med detta ges anslaget ett nytt namn *Upprätthållande av nationell metrologi m.m.*

Tabell 3.26 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	16 647	16 647	16 647
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning		-191	-191
Överföring andra anslag m.m.	8 000	8 000	8 000
Summa förändring	8 000	7 809	7 809
Förslag/beräknat anslag	24 647	24 456	24 456

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

3.12.11 38:11 Elsäkerhetsverket

Tabell 3.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	5 945
2000	37 021		
2001	Anslag	38 798 ¹	Utgifts- prognos
2002	Förslag	39 504	
2003	Beräknat	40 481 ²	
2004	Beräknat	41 245 ³	

¹ Varav -144 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen 2002

² Motsvarar 39 504 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 39 504 tkr i 2002 års prisnivå.

Elsäkerhetsverket är förvaltningsmyndighet för tekniska säkerhetsfrågor på elområdet. De övergripande målen för verksamheten är att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elek-

tromagnetisk kompatibilitet (EMC). Elsäkerhetsverket skall därvid svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Inkomster hos Elsäkerhetsverket som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter.

Från anslaget har 3 miljoner kronor dragits in som anslagssparande under 2001.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.28 Offentligt rättslig verksamhet

tusental kronor

Offentlig rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras av myndigheten)	Intäkter som får disponeras av myndigheten	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2000	256 476	7 200	1 600	5 600
Prognos 2001	256 700	4 900	1 800	3 100
Budget 2002	256 750	3 500	1 500	2 000

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under budgetåret 2002 bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för budgetåret 2001.

I anslutning till insatserna skall verket följa den internationella utvecklingen samt främja svenskt deltagande i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Regeringen förutsätter att Elsäkerhetsverket noga följer utvecklingen vad gäller elolycksfall och elbränder för att bl.a. analysera de statliga insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling med särskild uppmärksamhet på elmaterielområdet.

Tabell 3.29 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	38 798	38 798	38 798
Förändring till följd av:			
Beslut	72	72	72
Pris- och löneomräkning	634	1 611	2 375
Överföring andra anslag m.m. ²			
Summa förändring	706	1 683	2 447
Förslag/beräknat anslag	39 504	40 481	41 245

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

3.12.12 38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.¹¹

Tabell 3.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	78 871	Anslags-sparande	23
2000	Utfall	78 871	Anslags-sparande	23
2001	Anslag	79 388 ¹	Utgifts-prognos	79 388
2002	Förslag	73 808		
2003	Beräknat	75 595 ²		
2004	Beräknat	77 060 ³		

¹ Varav –1 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

² Motsvarar 73 808 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 73 808 tkr i 2002 års prisnivå.

Från anslaget utgår bidrag till den svenska standardiseringsorganisationen för att verka för svensk standardisering, nationellt, europeiskt och globalt.

Det övergripande målet för standardiseringen är att öppna marknader, höja produktiviteten och konkurrenskraften hos svenskt näringsliv samt bidra till att statens specifika ansvar för medborgarnas skydd för liv, hälsa, miljö och egendom tillgodoses. Från anslaget lämnas också bidrag till forskning och utveckling inom experimentell teknik. Bidraget utgår till Sveriges

Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP). För teknisk informationsförsörjning lämnas bidrag till AB Terminologacentrum TNC och Tekniska Litteratursällskapet.

Regeringens övervägande

Den svenska standardiseringsorganisationen har med framgång drivit svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet. Den nya organisationen bör innebära ökad internationell slagkraft. Enligt regeringens bedömning bör statsbidraget i ökad utsträckning bidra till att statens specifika ansvar för medborgarnas skydd tillgodoses.

SP ger värdefulla bidrag till det svenska näringslivets utveckling genom sin förmåga att arbeta med både forskningsnära respektive marknadsnära frågeställningar. För att inom ett anslag samla medel som berör metrologi, föreslår regeringen att den del av bidraget som avsett metrologisk och mätteknisk FoU, 8 miljoner kronor, flyttas från anslaget 38:12 *Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.* till anslaget 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi m.m.*

Tabell 3.31 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	79 388	79 388	79 388
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	2 420	4 207	5 672
Överföring andra anslag m.m.	-8 000	-8 000	-8 000
Summa förändring	-5 580	-3 793	-2 328
Förslag/beräknat anslag	73 808	75 595	77 060

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

¹¹ Ändrad anslagsbenämning (tidigare "Bidrag till standardisering, provning och mätteknisk FoU m.m."). Motivet till ändringen är att resultaten från den genomförda utredningen av FoU-verksamheten vid SP visar att verksamhetens tyngdpunkt inom området förskjutits från provningsverksamhet till mer övergripande och kunskapsintensiva aktiviteter. Begreppet experimentell teknik speglar tyngdpunktförskjutningen.

3.12.13 38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

Tabell 3.32 Anslagsutveckling
Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2000	Utfall	15 078		75
2001	Anslag	18 967 ¹	Utgifts- prognos	19 043
2002	Förslag	20 982		
2003	Beräknat	21 498 ²		
2004	Beräknat	21 906 ³		

¹ Varav 687 000 tkr i samband med tilläggsbudget i budgetpropositionen 2002.

² Motsvarar 20 982 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 982 tkr i 2002 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid Rymdstyrelsen.

Regeringens överväganden

Regeringen gör bedömningen att anslaget bör förstärkas för att möjliggöra för Rymdstyrelsen att upprätthålla kompetens inom centrala områden för myndighetens verksamhet. Regeringen föreslår därför att anslaget 38:13 *Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader* höjs med 2 miljoner kronor fr.o.m. budgetåret 2002. Finansiering sker genom att en motsvarande neddragning görs på anslaget 38:14 *Rymdverksamhet*.

Tabell 3.33 Härledning av nivån 2002–2004
Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	18 967	18 967	18 967
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	358	874	1282
Överföring andra anslag m.m. ²	1 657	1 657	1 657
Summa förändring	2 015	2 531	2 939
Förslag/beräknat anslag	20982	21498	21906

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

3.12.14 38:14 Rymdverksamhet

Tabell 3.34 Anslagsutveckling
Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2000	Utfall	534 656 ¹		9 525
2001	Anslag	534 109 ¹	Utgifts- prognos	554 955
2002	Förslag	503 237		
2003	Beräknat	515 371 ²		
2004	Beräknat	547 178 ³		

¹ Varav -1 700 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

² Motsvarar 503 932 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 523 682 tkr i 2002 års prisnivå.

Under detta anslag anvisas medel för rymdforskning, fjärranalys och industriutveckling samt för deltagande i det europeiska rymdsamarbetet inom European Space Agency (ESA) och Sveriges bilaterala samarbete främst med Frankrike.

Huvuddelen (75 – 80 procent) av anslaget avser betalningar till ESA för deltagande i långsiktiga samarbetsprogram som betalas i Euro. Utfallet på anslaget är därför beroende av kronans värde i förhållande till Euro. Anslaget disponeras av Rymdstyrelsen.

Verksamhetsmål för Rymdstyrelsen är att bidra till att stärka:

- konkurrenskraften i svensk rymdindustri,
- den rymdanknutna näringsverksamheten i Kirunaregionen,
- användningen av rymdteknik inom för samhället viktiga områden.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tabell 3.35 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	1 580 000	1 133 000	1 527 000		
Nya förpliktelser	50 000	950 000	587 000		
Infriade förpliktelser*	497 000	557 000	584 000	-595 000	-586 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	1 133 000	1 527 000	1 529 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	1 400 000	1 550 000	1 600 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

För budgetåret 2001 har regeringen, i likhet med tidigare budgetår, av riksdagen bemyndigats att godkänna avtal och beslut, som rör rymdverksamhet, vilket innebär åtaganden för flera budgetår. Ingående bemyndigandeskuld år 2002 beräknas till 1 527 miljoner kronor. Även under budgetåret 2002 bör det skapas möjlighet att för delar av verksamheten göra ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod.

Regeringen bedömer att rymdverksamheten i allt väsentligt bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och att de resultat som uppnåtts väl svarar mot de fastställda målen.

Regeringen föreslår att anslaget 38:14 *Rymdverksamhet* minskas med 2 miljoner kronor för att finansiera en höjning av anslaget 38:13 *Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader*. Regeringen föreslår vidare att anslaget minskas med 15 miljoner kronor för finansiering av kostnader i samband med att statliga lån och garantier lämnas svensk industri från Riksgäldskontoret. Dessa medel föreslås tillföras anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.*

Regeringen föreslår vidare en tillfällig neddragning om 30 miljoner kronor för budgetåren 2002 och 2003 samt 10 miljoner kronor för budgetåret 2004.

Tabell 3.36 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	534 109	534 109	534 109
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	16 128	27 567	39 624
Överföring andra anslag m.m. ²	-47 000	-46 305	-26 555
Summa förändring	-30 872	-18 738	13 069
Förslag/beräknat anslag	503 237	515 371	547 178

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförskringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

3.12.15 38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

Tabell 3.37 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	5 359	Anslags- sparande	0
2001	Anslag	5 359	Utgifts- prognos	5 359
2002	Förslag	5 359		
2003	Beräknat	5 359		
2004	Beräknat	5 359		

Ingenjörsvetenskapsakademiens (IVA) verksamhet inriktas på att följa, analysera och informera om den tekniska och industriell-ekonomiska utvecklingen samt att skapa och initiera samverkan mellan olika teknikområden. Från anslaget lämnas statens bidrag till grundläggande verksamhet, som till exempel dess ledningsfunktion, utredningsverksamhet, IVA:s ut-

lands- och informationsverksamhet samt ekonomiverksamhet.

Regeringens övervägande

IVA:s verksamhet bidrar till att stärka och utveckla Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft.

För budgetåret 2002 beräknas bidraget till IVA:s grundläggande verksamhet till oförändrat belopp.

Tabell 3.38 Härlledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	5 359	5 359	5 359
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring andra anslag m.m.			
Summa förändring	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	5 359	5 359	5 359

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

3.12.16 38:16 Konkurrensverket

Tabell 3.39 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	70 275	Anslags-sparande	2 540
2001	Anslag	75 640 ¹	Utgifts-prognos	78 946
2002	Förslag	75 809		
2003	Beräknat	77 667 ²		
2004	Beräknat	79 164 ³		

¹ Varav 2 262 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen 2002.

² Motsvarar 75 809 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 75 809 tkr i 2002 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid Konkurrensverket.

Regeringens överväganden

Regeringen gör bedömningen att Konkurrensverket har uppfyllt de mål som sattes i regleringsbrevet för 2000 på ett tillfredsställande sätt. Verket har under 2000 haft möjlighet att ta fler initiativ jämfört med tidigare för att undanröja skadliga konkurrensbegränsningar inom områden som är viktiga för konsumenterna och sam-

hällsekonomin. Regeringen ser positivt på denna utveckling.

Tabell 3.40 Härlledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	75 640	75 640	75 640
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	1 300	3 158	4 655
Överföring andra anslag m.m. ²	-1 131	-1 131	-1 131
Summa förändring	169	2 027	3 524
Förslag/beräknat anslag	75 809	77 667	79 164

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

3.12.17 38:17 Konkurrensforskning

Tabell 3.41 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	7 799	Anslags-sparande	2 990
2001	Anslag	6 184	Utgifts-prognos	9 174
2002	Förslag	6 370		
2003	Beräknat	6 537 ¹		
2004	Beräknat	6 644 ²		

¹ Motsvarar 6 370 tkr i 2002 års prisnivå.

² Motsvarar 6 370 tkr i 2002 års prisnivå.

Konkurrensverket disponerar medel under anslaget för att främja och stödja konkurrensrelaterad forskning inom i första hand disciplinerna ekonomi och juridik. Detta arbete bedrivs med stöd av det till verket knutna Rådet för konkurrensfrågor.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att inriktningen av konkurrensforskningen skall behållas oförändrad.

Tabell 3.42 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	6 184	6 184	6 184
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	186	353	460
Överföring andra anslag m.m. ²			
Summa förändring	186	353	460
Förslag/beräknat anslag	6 370	6 537	6 644

3.12.18 38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.

Tabell 3.43 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2000	Utfall	4 000		2 379
2001	Anslag	2 000	Utgifts- prognos	2 700
2002	Förslag	2 000		
2003	Beräknat	2 000		
2004	Beräknat	2 000		

Från anslaget Täckande av förluster vid viss garantigivning m.m. täcks kostnader för räntestöd m.m. till varvsindustrin enligt förordningen (1989:824) om statligt stöd till fartygsfinansieringen (upphävd 1992:1064) eller motsvarande äldre bestämmelser.

Från anslaget 38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning har 1,5 miljon kronor dragits in som anslagssparande under 2001.

Regeringens övervägande

Sedan 1993 fattas inga nya beslut om stöd enligt några av dessa bestämmelser. Några nya åtaganden som kan leda till utbetalningar från anslaget görs således inte längre.

Tabell 3.44 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	2 000	2 000	2 000
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring andra anslag m.m.			
Summa förändring	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	2 000	2 000	2 000

3.12.19 38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

Tabell 3.45 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	15 000		
2001	Anslag	15 000	Utgifts- prognos	15 000
2002	Förslag	15 000		
2003	Beräknat	15 000		
2004	Beräknat	15 000		

Anslaget disponeras för kostnader i samband med upprustning och drift av kanalen.

Regeringens övervägande

Riksdagen beslöt våren 1992 (prop. 1991/92:134, bet. 1991/92:NU33, rskr. 1991/92:351) bl.a. att finansieringen av kanalens upprustning skall tillförsäkras genom statsmakternas försorg.

Varje budgetår sedan anslaget inrättades budgetåret 1992/93 har riksdagen anvisat 15 miljoner kronor för upprustning och drift av kanalen. De statliga insatserna har bidragit till att kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål ökat. Även för 2002 bedöms 15 miljoner kronor vara tillräckligt för att klara av nödvändig upprustning och drift av kanalen. Preliminärt bedöms denna nivå även vara tillräcklig för åren 2003 och 2004.

Tabell 3.46 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	15 000	15 000	15 000
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring andra anslag m.m.			
Summa förändring	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	15 000

3.12.20 38:20 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.

Tabell 3.47 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000	Utfall	12 882		86 295
2001	Anslag	40 000 ¹	Utgifts-prognos	55 000
2002	Förslag	25 000		
2003	Beräknat	25 000		
2004	Beräknat	25 000		

¹ Varav 5 000 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen.

Anslaget disponeras för kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag m.m. De utgifter som belastar anslaget är kostnader i samband med förvaltningen av företag med statligt ägande.

Regeringens överväganden

Regeringen arbetar med att genomföra de beslut riksdagen fattat avseende det statliga ägandet. Regeringen fortsätter arbetet med att utveckla förvaltningen av det statliga ägandet till att bli mer aktiv och professionell. Samtidigt förbereds och genomförs de beslut riksdagen fattat avseende ett antal specifika bolag. Regeringen lämnar varje år en skrivelse till riksdagen med redogörelse för företag med statligt ägande, (skr. 2000/01:120).

Belastningen på anslaget beräknas hålla sig inom de beräkningar regeringen tidigare gjort av anslagets nivå de kommande åren inklusive anslagssparandet.

Tabell 3.48 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	40 000	40 000	40 000
Förändring till följd av:			
Beslut	-20 000	-20 000	-20 000
Överföring till/från andra anslag m.m.	5 000	5 000	5 000
Summa förändring	-15 000	-15 000	-15 000
Förslag/beräknat anslag	25 000	25 000	25 000

¹ Varav 5 000 tkr i tilläggsbudget i budgetpropositionen för 2002 till NUTEK 38:1.

3.12.21 38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer

Tabell 3.49 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	5 688	Anslags-sparande	2 192
2001	Anslag	6 519	Utgifts-prognos	6 519
2002	Förslag	6 519		
2003	Beräknat	6 519		
2004	Beräknat	6 519		

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella näringspolitiska organ. Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen och för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden. Bidraget ges bl.a. till följande organisationer:

- Internationella byrån för mått och vikt (BIPM),
- Internationella organisationen för legal metrologi (OIML),
- Organisationen för intellektuell äganderätt (WIPO),
- Internationella bly- och zinkstudiegruppen (ILZSG),
- Internationella nickelstudiegruppen (INSG),
- Eureka,
- Efta, Ädelmetallkonventionen,
- COST, 4:th Fund (tekniskt-vetenskapligt samarbete),
- Internationella frysinstitutet samt
- Energistadgekonferensen.

Tabell 3.50 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	6 519	6 519	6 519
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag m.m.			
Summa förändring	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	6 519	6 519	6 519

3.13 Övrig statlig verksamhet

3.13.1 Patent- och registreringsverket

Tabell 3.51 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	79472	566495	617541	-51046
Prognos 2001	142000 ¹	609700	631600	-21900
Budget 2002	290000	630000	620000	10000

¹ Ökningen beror på att PRV från 1 juli 2001 övertagit företagsintektningsregistret från Malmö tingsrätt (stämpelavgifter som betalas in till inkomsttitel).

Patent- och registreringsverket (PRV) är central förvaltningsmyndighet för ärenden om patent, varumärken, mönster, efternamn och förnamn samt för registerärenden angående aktiebolag, filialer och europeiska ekonomiska intressegrupperingar. Verket är också central förvaltningsmyndighet för handels- och föreningsregisterärenden. PRV för även register över konkurser samt näringsförbud. Verket registrerar vidare kommunala vapen, meddelar utgivningsbevis för utgivare av periodisk skrift och är tillståndsmyndighet för användning av vissa officiella beteckningar m.m. Förutom dessa uppgifter utför myndigheten uppdragstjänster inom sitt verksamhetsområde.

Verksamheten finansieras genom avgifter. Verksamheten med patent, varumärken och mönster skall ge ett överskott, som motsvarar kostnaderna för PBR:s verksamhet.

Regeringens överväganden

PRV:s ekonomi är till följd av IT-projektet Bolit i obalans. Myndigheten har ett negativt eget kapital på ca 185 miljoner kronor. Det är viktigt att PRV genom bl.a. löpande rationaliseringar kommer tillrätta med detta.

3.13.2 Revisorsnämnden

Revisorsnämndens verksamhet är helt avgiftsfinsansierad. Intäkterna uppgick under 2000 till 13 miljoner kronor, varav årsavgifter utgjorde knappt 11 miljoner kronor. Nämndens driftskostnader uppgick till 14 miljoner kronor. År 2000 resulterade verksamheten (främst examinationsverksamheten) i ett underskott på ca 1,4 miljoner kronor. Detta innebär att det tidigare ackumulerade överskottet på 780 000 kronor sjönk till ett underskott uppgående till 595 000 kronor vid utgången av 2000.

Tabell 3.52 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	12 976	14 349	-1 373
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2001	15 545	15 437	108
(varav tjänsteexport)			
Budget 2002	15 660	16 175	-515
(varav tjänsteexport)			

Under 2001 beräknas en höjd årsavgift få full genomslagskraft och resultatet beräknas till ett överskott om 108 000 kronor. Prognosen för 2002 är ett underskott på drygt 500 000 kronor, vilket beror på att hyresavtalen skall läggas om och förväntas bli dyrare. Från och med 2003 beräknas utvecklingen vända då examinationsverksamheten kommer att bära sina egna kostnader. Revisorsnämnden anordnade prov för både revisorsexamen och för högre revisorsexamen under året. Kostnaderna för att anordna examinationsproven är höga medan intäkterna är låga då det är få som avlägger proven. Enligt övergångsbestämmelser kan godkännande och auktorisation sökas, vilket väljs av det stora flertalet. Från och med 2003 beräknas intäkterna för verksamheten att öka då det blir obligatoriskt att genomgå proven för att erhålla godkännande och auktorisation.

4 Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

4.1 Omfattning

Politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande består av följande verksamheter: utrikeshandel och handelspolitik, exportfrämjande, investeringsfrämjande samt näringslivsutveckling i Östersjöregionen.

Politikområdets verksamhet syftar till att främja ökad frihandel och avveckla handels hinder i samklang med målet om en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling samt att öka den fria rörligheten på den inre marknaden, att öka exporten – främst från små och medelstora företag, att öka de utländska investeringarna i Sverige, att främja ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling i Östersjöregionen samt att stärka profileringen av Sverige i utlandet till stöd för svensk export och för att öka de utländska investeringarna i Sverige.

Inom politikområdet finns följande myndigheter och andra statliga verksamheter:

Kommerskollegium är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik. Kollegiet skall bistå regeringen i dess arbete med att verka för en väl fungerande inre marknad och ett öppet och starkt multilateralt handelssystem och fortsatt liberalisering av handeln.

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) är central förvaltningsmyndighet för teknisk kontroll och tillika nationellt ackrediteringsorgan.

Sveriges exportråd (Exportrådet) skall som centralt serviceorgan inom exportfrämjandet initiera, planera, samordna, marknadsföra och genomföra åtgärder för att främja svensk export.

AB Svensk Exportkredits (SEK) verksamhet syftar främst till att tillhandahålla medellång och lång exportfinansiering till svensk exportindustri.

Exportkreditnämnden (EKN) skall tillhandahålla garantier till svensk exportindustri för att medverka till ökad svensk export.

Delegationen för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA) är den centrala myndigheten för investeringsfrämjande åtgärder i Sverige.

Anslaget Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2) syftar till att stimulera näringslivsutveckling i och handel med Östersjöregionen.

Anslaget Bidrag till internationella handelsorganisationer disponeras för Sveriges deltagande i vissa internationella handelspolitiska organisationer.

Utrikesdepartementet är ansvarigt för politikområdet inom regeringskansliet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

<i>Miljoner kronor</i>	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
39:1 SWEDAC (Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll)	17,6	18,7	18,0	19,0	19,4	19,8
39:2 Kommerskollegium	57,9	57,9	59,1	58,7	60,1	61,3
39:3 Exportfrämjande verksamhet	171,6	168,7 ¹	174,1	182,0	182,0	182,0
39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	2,2	0,1	1,3	0,1	0,1	0,1
39:5 Investeringsfrämjande	58,7	65,4 ¹	59,1	56,8	58,3	59,3
39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen ²	124,0	300,0	300,0	250,0	200,0	-
39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer	12,9	16,8	15,4	15,5	15,5	15,5
Totalt för politikområde 39 inom utgiftsområde 24	444,9	627,6	627,0	582,1	535,4	338,0

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska värproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Anslaget 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2) avser femårsperioden 1999-2003.

4.3 Mål

Målet är en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik i EU, ett förstärkt multilateralt handelsystem inom WTO, ökad svensk export och ökade utländska direktinvesteringar i Sverige.

Resultatbedömningen utgår från målet för politikområdet i budgetpropositionen för 2001.

4.4 Politikens inriktning

Sverige är en del i den internationella ekonomin och vårt land är för sitt välstånd och sin framtida utveckling beroende av ett omfattande ekonomiskt utbyte med omvärlden.

Regeringens arbete med att åstadkomma tillväxt och sysselsättning måste, för att lyckas, om sättas även på det internationella planet. Verksamheten inom politikområdet bidrar aktivt till att uppfylla regeringens tillväxt- och sysselsättningsmål, såväl genom arbetet med att utveckla EU:s inre marknad och det allmänna handelspolitiska arbetet som genom direkta främjandeåtgärder, främst i form av export- och investeringsfrämjande.

Sverige är en betydande handelsnation, även i ett globalt perspektiv. Vårt land har en ledande position inom många branscher, såväl nya som etablerade. Väl fungerande marknader och ett väl fungerande regelverk för världshandeln är av avgörande betydelse för vår ekonomi. Inte minst

viktigt för Sverige är att EU:s inre marknad fungerar väl, att vårt land är attraktivt för utländska investeringar och att den ekonomiska utvecklingen i vårt närområde är gynnsam.

Den svenska utrikesförvaltningens uppgift är att skapa bästa möjliga förutsättningar för regeringen att genomföra sin politik inom Utrikesdepartementets breda ansvarsområde. Det inkluderar uppdraget att aktivt främja svenska intressen i utlandet, inom alla samhällssektorer, med särskild inriktning på varuhandel, tjänsteexport, utländska direktinvesteringar och Sverigeprofilering till stöd för export- och investeringsfrämjande.

Inre marknaden

EU-området är den viktigaste regionen i Sveriges utrikeshandel med cirka 56 procent av exporten och 65,7 procent av importen år 2000. En väl fungerande inre marknad inom EU är därför av avgörande betydelse för Sveriges ekonomiska utveckling.

Arbetet med att utveckla EU:s inre marknad och det allmänna handelspolitiska arbetet är av avgörande betydelse för att främja såväl export som import. Tydliga regler och villkor underlättar handeln i bägge riktningar. Regelförenkling liksom åtgärder för att få till stånd en effektivare konkurrens är prioriterade insatser.

Den inre marknaden är en av hörnstenarna i EU-samarbetet och genom dess ekonomiska reformarbete får det europeiska näringslivet möjlighet till långsiktig konkurrenskraft och tillväxt. Under det svenska ordförandeskapet i EU:s mi-

nisterråd första halvåret 2001 har särskilda möjligheter givits att tillsammans med andra länder påverka den europeiska och internationella utvecklingen i för vårt land viktiga avseenden. Moderniseringsprocessen av EU har kunnat föras framåt för att nå målet att EU till år 2010 skall bli den mest konkurrenskraftiga ekonomin i världen.

Regeringen verkar för en effektiv inre marknad i både företagens och konsumenternas intresse. Målet är att den inre marknaden skall ge konkreta fördelar i form av ett större utbud av säkra produkter och tjänster till konkurrenskraftiga priser. Det är därför viktigt att från svensk sida arbeta för en ännu mer effektiv inre marknad, särskilt vad gäller den fria rörligheten för varor och tjänster, och göra dess fördelar tydliga för konsumenter och företag. De möjligheter som den inre marknaden ger till ökad export och den prispress som uppstår på importsidan lämnar således ett viktigt bidrag till den samhällsekonomiska utvecklingen.

Betydelsen och behovet av att inom EU verka för ingåendet av handelsavtal med tredje land (t.ex. MRA, Mutual Recognition Agreement, och PECA, Protocol on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products, med kandidatländer) och att aktivt engagera berörda parter i arbetet med tekniska regler på såväl EU-nivå som multilateral nivå har blivit allt tydligare.

Handelspolitik

Inom den globala handelspolitiken verkar Sverige för en friare världshandel med tydliga och rättvisa spelregler. Detta utgör en förutsättning för att alla länder skall få samma rättigheter och möjligheter oberoende av ekonomisk och politisk styrka. Världshandelsorganisationen (WTO) är av grundläggande betydelse i detta arbete. På senare år har ansträngningarna inriktats på att utveckla WTO genom att dels undanröja ytterligare handelshinder, dels reformera och vidga WTO:s regelverk. Vår strävan efter en friare världshandel förenas inom den samlade utrikespolitiken med ett förstärkt handelsrelaterat tekniskt bistånd och arbete för en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar global utveckling. Det är av särskild vikt att utvecklingsländerna fullt ut integreras i världshandelssystemet och bistås i att utnyttja dess fördelar. I takt med att industrialiserade länders ekonomier ställs om i riktning mot IT och nya teknologier är det viktigt att

världshandelssystemet anpassas för att underlätta denna omställning. Den snabba utvecklingen och det ökade intresset för handelspolitiska frågor, inte minst efter WTO:s ministerkonferens i Seattle 1999, leder till växande behov av information och analys av relevanta handelspolitiska frågor.

Export- och investeringsfrämjande

Genom handels- och investeringsfrämjandet bidrar Utrikesdepartementet med dess utrikesrepresentation och de myndigheter och andra statliga verksamheter som finns inom politikområdet till regeringens prioritering av tillväxt och sysselsättning. Ett aktivt exportfrämjande ökar de svenska företagens, särskilt de små och medelstora företagens, förmåga till internationalisering, vilket skapar goda möjligheter för ökad tillväxt och sysselsättning i Sverige. Att attrahera utländska direktinvesteringar till Sverige är av stor vikt och har direkt påverkan på sysselsättningen i Sverige.

Export- och investeringsfrämjandet är ett kostnadseffektivt sätt att stimulera tillväxt och sysselsättning och dess potential bör tas tillvara. Den försvagade internationella konjunkturen med försämrade utsikter inte minst för den svenska exporten gör att sådana insatser bör prioriteras.

Internationaliseringen av svenskt näringsliv är en förutsättning för att Sverige skall vara ett ledande teknologisamhälle. Den allt snabbare internationaliseringen och en ökad förändringstakt inom teknologin ger ökade möjligheter för svenska företag på högteknologiska områden där Sverige har en framskjuten position. Samtidigt ökar också svårigheterna och problemen genom en knivskarp internationell konkurrens när det gäller att så snabbt som möjligt nå ut på den globala marknaden. Produktcykler för många högteknologiska varor blir allt kortare och kräver ständigt förnyade exportansträngningar.

Exporten utgör 47 procent av BNP och spelar därmed en avgörande roll för den svenska ekonomin och hur den utvecklas. En ökad förmåga att exportera varor och tjänster är avgörande för tillväxten. Exportfrämjande åtgärder underlättar framför allt små och medelstora företags exportansträngningar. Exportrådet är regeringens viktigaste instrument för att stimulera en ökad export och underlätta små och medelstora företags internationella expansion.

Främjande av utrikeshandeln bör även innefatta främjande av import, som liksom exporten är av mycket stor betydelse för att skapa välbefinnande och sysselsättning. Importfrämjande är också av stor betydelse för utvecklingsländernas utrikeshandel, liksom för ansträngningarna att hålla nere den allmänna prisnivån i Sverige. En viktig del av importfrämjandet är att vidareutveckla EU:s inre marknad.

På liknande sätt har också utländska direktinvesteringar stor betydelse för tillväxt och sysselsättning, dels genom sin förmåga att driva på den teknologiska utvecklingen, dels genom förmågan att skapa nya arbetstillfällen. De utländska direktinvesteringarnas betydelse för ekonomin ökar kraftigt i både Sverige och andra OECD-länder och den internationella konkurrensen om investeringarna är mycket stark. För att attrahera och behålla en kritisk nivå av kapital, teknik och kompetens inom ledande svenska kompetensområden, såsom IT och telekommunikationer, elektronik, fordons- och läkemedelsindustri, är det nödvändigt att attrahera utländska företags investeringar till Sverige. Mot denna bakgrund är det viktigt att den investeringsfrämjande verksamheten fungerar väl på nationell, regional och lokal nivå.

Regeringen lägger stor vikt vid ett offensivt och slagkraftigt Sverigefrämjande och att det genomförs på ett integrerat sätt. Utrikesförvaltningen har under senare år haft en markant ökad fokusering på handels- och investeringsfrämjande verksamheter. Den särskilda betydelse som under senare år givits inom utrikesförvaltningen åt främjandet av Sverige i utlandet gäller även fortsättningsvis. Det är viktigt att prioritera insatser för högteknologiska områden och nya branscher – t.ex. IT, bioteknik, miljöteknik och upplevelseindustrin – där Sverige och svenska företag har en särskild kompetens och att dra nytta av det intresse som uppstått i utlandet.

Regeringskansliets Projektexportsekretariat inom UD (PES) verkar bl.a. för att öka upphandlingen från svenska företag till projekt finansierade av internationella organisationer. På fem svenska utlandsmyndigheter finns särskilda projektexportfrämjare som har i uppdrag att främja svensk export finansierad av internationella institutioner och utvecklingsbanker.

Utlandsmyndigheterna fungerar bland annat som kontaktskapare och som initiativtagare och medarrangör/arrangör till konkreta främjandeaktiviteter och har en representativ roll för det

officiella Sverige i Sverigefrämjande sammanhang.

Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Regeringen har såväl i regeringsdeklarationen som i 2001 års ekonomiska vårproposition framhållit Östersjöregionens stora tillväxtpotential och Sveriges intresse av att främja en politisk, ekonomisk och social utveckling i regionen. Tillkomsten av förbindelsen över Öresund ger viktiga bidrag till den ekonomiska utvecklingen, inte bara i Öresundsregionen utan i hela Östersjöområdet. Det intensiva integrationssamarbetet med Danmark i Öresundsregionen har skapat stora tillväxtpotentialer.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

Inre marknaden

Under det svenska EU-ordförandeskapet första halvåret 2001 har Sverige haft särskilda möjligheter att tillsammans med de övriga EU-länderna fortsätta att utveckla EU:s inre marknad liksom EU:s gemensamma externa handelspolitik.

På inre marknadsområdet har Sverige som EU-ordförande satt konsumenternas intresse och moderniseringen av EU i fokus. Bland de frågor som Sverige aktivt verkat för är ett EU-gemensamt modernt patentsystem och avskaffandet av förbudet mot parallellimport.

Sverige har även verkat för och påverkat moderniseringen av Europa genom beslut om ekonomiska reformer på den inre marknaden och operativa slutsatser om strategin för den inre marknaden. Vidare har regelförenkling lyfts fram av Sverige vid de två möten som Europeiska rådet hållit och ett mål för genomförande av direktiv har kunnat slås fast under det svenska EU-ordförandeskapet.

När det gäller kopplingen mellan den externa dimensionen och den inre marknaden har Sverige lyft fram de olika aspekterna av att den inre marknaden inte bör ses som en isolerad företeelse utan att idén och tankarna bakom den inre marknaden bör kunna exporteras även till nya områden som t.ex. Ryssland. Under toppmötet EU-Ryssland i Moskva den 17 maj 2001 beslutades sedermera att etablera en högnivågrupp EU-

Ryssland för att utveckla konceptet ”Common European Economic Space”.

Hög prioritet gavs således under det svenska EU-ordförandeskapet åt att främja att Ryssland inlemmas i världsekonomin och de internationella handelssystemen. Av avgörande betydelse för detta är en rysk anpassning till WTO:s regelverk. Den av svenska EU-ordförandeskapet initierade konferensen den 30 mars 2001 om Rysslands anslutning till WTO och integrering i världsekonomin blev en betydande framgång och utgjorde startskottet för den stora offentliga WTO-debatten i Ryssland.

Genom det omfattande arbete, med deltagande från regeringskansliet och myndigheter, som försiggår i tekniska kommittéer om standardisering m.m., i s.k. anmälningsprocedurer och i annat arbete på mer teknisk nivå finns många av nycklarna till att motverka handelshinder och skapa konkurrenskraft för svenskt och europeiskt näringsliv.

Handelspolitik

Sverige deltar i ett antal internationella handels- och näringspolitiska organisationer för att påverka den internationella utvecklingen samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden, såsom tull- och råvarufrågor.

Inom ramen för EU:s gemensamma handelspolitik arbetar Sverige aktivt för att få till stånd en ny multilateral förhandlingsrunda inom WTO vars mål bör vara fortsatta liberaliseringar och förstärkningar av det handelspolitiska regelverket. Sverige har under EU-ordförandeskapet verkat för ett aktivt och konstruktivt agerande från EU:s sida för att bereda vägen för ett beslut om igångsättandet av en ny runda vid WTO:s ministermöte i Doha i Qatar i november. Sverige betonar särskilt vikten av att ta hänsyn till u-ländernas intressen i detta sammanhang. Under de senaste åren har Sverige reserverat ökade resurser för det handelsrelaterade tekniska biståndet. I detta sammanhang är det av särskild vikt att höja u-ländernas kapacitet att delta och tillvarata sina intressen i pågående och kommande WTO-förhandlingar. Sverige är också pådrivande vad gäller ökad öppenhet i EU:s handelspolitik gentemot andra länder.

Det internationella arbetet i EU:s rådsarbetsgrupp för exportkrediter präglas i hög grad av förberedelser inför förhandlingar om statsstödda exportkrediter inom OECD. Under det svenska EU-ordförandeskapet har stora insatser gjorts

för att försöka avsluta förhandlingarna om en överenskommelse avseende statsstödda jordbrukskrediter. Sverige har även prioriterat arbetet att uppnå gemensamma riktlinjer för miljöhänsynen vid exportkrediter. EKN har bistått regeringen i arbetet med miljöfrågor inom OECD för att utveckla gemensamma riktlinjer för miljökrav vid exportfinansiering. Under 2001 har även arbetet med WTO-relaterade frågor och öppenhetsfrågor haft hög prioritet.

Kommerskollegium har under Sveriges ordförandeskap i EU bistått regeringskansliet i arbetet inom EU:s gemensamma handelspolitik, pågående WTO-förhandlingar om jordbruks- och tjänstehandel, arbetet med EU:s antidumpningsåtgärder, arbetet med att förbättra den inre marknadens funktion och förhandlingsarbetet i förhållande till länder utanför EU. Myndigheten har vidare fortsatt att fullgöra sin viktiga funktion att bevaka och motverka handelshinder, bl.a. i sin roll som samordningscentral och kontaktpunkt för företag och enskilda som upplever problem på inre marknaden, och vid kollegiets granskning av nya svenska och utländska föreskriftsförslag i anmälningsprocedurerna i EU, EFTA och WTO.

Inom programmen Marknadsplats Europa och Informationsteknik har Kommerskollegium fortsatt att utveckla de två projekten ”Östersjöwebben” med syftet att främja handeln i Östersjöregionen, samt ”Gränslösa affärer”, med syftet att öka medvetandegraden hos företagen om betydelsen av ett aktivt deltagande i offentlig upphandling.

I rollen som central förvaltningsmyndighet för kontrollformsfrågor har SWEDAC verkat för att mer aktivt utveckla svenska kontrollordningar i öppna system, dvs. system för provning och kontroll av produkter m.m., som är öppna för deltagande av alla provningsorgan som kan styrka sin kompetens.

Myndigheten har intensifierat sin internationella uppdragsverksamhet på ackrediteringsområdet genom vilken SWEDAC hjälper länder i Central- och Östeuropa med att bygga upp nationella system för bedömning av överensstämmelse.

Export- och investeringsfrämjande

Inom exportfrämjandet har Exportrådet inom ramen för det s.k. statliga uppdraget och särskilda program med statlig finansiering, bl.a. Marknadsplats Europa och Informationsteknik, ge-

nomfört åtgärder för att främja svensk export, bl.a. genom att förse svenskt näringsliv, framför allt små och medelstora företag, med information och råd om exportmöjligheter och handelsteknik. Under året har särskilda exportsatsningar på IT- och miljöområdet genomförts. Under 2001 har regeringen givit Exportrådet i uppdrag att genomföra en särskild satsning för att främja export inom bioteknik, inkl. hälso- och sjukvård. Programmet Marknadsplats Östersjön med finansiering ur Östersjömiljard 2, som syftar till att stödja små och medelstora företags marknadssatsningar i Östersjöregionen, har genomfört sitt tredje verksamhetsår med ett ökat deltagande av små och medelstora företag som erbjuds ett handelsinriktat stöd i alla faser av en marknadssatsning mot Östersjöregionen.

Verksamheten med statsstödda exportkrediter har under 2000 gynnats av en del exceptionellt stora affärer som finansieringen av JAS 39 Gripen till Sydafrika. Under 2001 förväntas en mer normal volym av nya affärer jämfört med 2000. Statens ägarandel i AB Svensk Exportkredit har den 29 juni 2000 ökat till 65 procent i samband med en riktad fondemission samtidigt som ABB Structured Finance Investment AB har inträtt som ägare för den resterande delen av bolaget.

En särskild miljöpolicy har den 1 april 2000 införts för verksamheten med statsstödda exportkreditgarantier. Detta innebär att det vid en garantigivning görs en miljögranskning enligt vissa riktlinjer vid större exportprojekt med risk för negativ miljöpåverkan. Särskilda insatser har gjorts under 2000 och första halvåret 2001 för att komma tillrätta med problem med riskkoncentrationen i garantiportföljen genom bl.a. återförsäkringar, höjda premier och minskade engagemang i vissa länder. Särskilda insatser har också gjorts för att främja garantigivningen till små och medelstora företag.

Exportkreditnämnden spelar genom sin garantigivning en central roll för att skapa förutsättningar för ökad export till olika marknader. EKN har 2000 lämnat exportkreditgarantier på 30 större affärer. EKN har under första halvåret 2001 lämnat exportkreditgarantier på 15 större affärer. Med större affärer avses de affärer vars kreditbelopp inklusive kreditränta överstiger 100 miljoner kronor.

Inom investeringsfrämjandet har den centrala myndigheten på detta område, Invest in Sweden Agency (ISA), verkat för att antalet utländska direktinvesteringar i Sverige skall fortsätta att

öka. ISA har på ett övergripande plan bland annat förstärkt och vidareutvecklat sin projektverksamhet och de uppsökande aktiviteter som syftar till att etablera kontakter med investerare i utlandet. Under året har myndigheten också utökat sin investerarservice och länderverksamhet för att inom ramen för begränsade befintliga resurser kunna möta en ökad efterfrågan. ISA har vidare fördjupat samarbetet med olika aktörer på regional och lokal nivå.

Utrikesdepartementet har under 2000 och första halvåret 2001 genomfört ett stort antal främjandeaktiviteter, däribland en fokuserad satsning för att stimulera den svenska IT-industrins internationella förbindelser, attrahera utländska direktinvesteringar till Sverige och förstärka bilden av Sverige som ledande IT-nation. Insatserna har genomförts i samverkan mellan UD och svenska utlandsmyndigheter, Exportrådet, ISA, STATT (Sveriges Tekniska Attachéer) och i nära samarbete med branschorganisationen IT-Företagen. Sammanlagt har svenska ambassader och generalkonsulat med samarbetspartners genomfört ett 80-tal aktiviteter med inriktning på IT i ett 40-tal länder. En gemensam webbplats om svensk IT på engelska, www.itsweden.com, har lanserats.

Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

I enlighet med 1998 års ekonomiska vårproposition inleddes budgetåret 1999 verksamheten inom ramen för den s.k. Östersjömiljarden 2. Verksamheten avser de baltiska länderna, Polen och nordvästra Ryssland inklusive Kaliningrad. Den samordnas med och kompletterar utvecklingssamarbetet med Östersjöländerna. Särskild tonvikt har lagts vid små och medelstora företags deltagande i Östersjöregionens näringsliv.

Anslagets användning följer rekommendationerna från Östersjöberedningen som tillkallades i december 1998 med uppgift att lämna förslag till prioriteringar, riktlinjer och beredningsordning för detta anslag. Strävan är att delegera beslut om enskilda insatser till statliga myndigheter eller andra statsstödda organ. Till och med första halvåret 2001 har regeringen fattat beslut om insatser motsvarande ca 370 miljoner kronor. Besluten har innefattat stöd till miljö- och energiprojekt, IT-satsningar, investeringsfrämjande insatser, åtgärder inom ramen för de regionala tillväxtavtalen och till programmet Marknadsplats Östersjön genom Exportrådet. Multilaterala insatser har främjats genom stöd till Nordiska

Investeringsbanken, Nordiska projektexportfonden (Nopef) och Världsbanken. Medel ur anslaget har dessutom avsatts för insatser i Barrensregionen och Öresundsregionen.

I enlighet med Östersjöberedningens rekommendationer har medel avsatts till stöd för projektexport i Östersjöregionen via Regeringskansliets Projektexportssekreteriat (PES) inom UD. Detta skedde genom att PES fick tilläggsuppdrag inom ramen för "Aktiv Projektutveckling", insatser som syftar till stödinsatser för projekt i ett tidigt skede i beslutsprocessen samt för "Nordliga Dimensionen", som syftar till insatser på områden av strategisk betydelse för regionens utveckling.

Sammanlagt har inom ramen för Östersjömiljard 2 drygt 225 miljoner kronor utbetalats per den 30 juni 2001.

Utrikesdepartementet har utfärdat riktlinjer för anslagets användning och för avrapportering. Regeringen har i skrivelse till riksdagen i september 1999 (1999/2000:7, Ekonomisk utveckling och samarbete i Östersjöregionen) redovisat sin strategi för ekonomisk utveckling och samarbete i Östersjöregionen. Regeringen lämnade en årsredovisning till riksdagen över läget vad gäller Östersjömiljard 1 och 2 i november 2000.

I september 1999 inrättades det s.k. Östersjömiljardsekreteriatet vid Utrikesdepartementets enhet för Central- och Östeuropa. Sekretariatets uppgift är att samordna hanteringen av Östersjömiljard 2 samt utfasningen och uppföljningen av Östersjömiljard 1.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Inom export- och investeringsfrämjandet är ett flertal såväl statliga och kommunala som privata aktörer verksamma. Exportrådet och ISA eftersträvar ett bredare samarbete med dessa inom sina respektive verksamhetsfält.

Inrättandet av de tre nya statliga myndigheterna för företagsutveckling, FoU och omvärldsanalys den 1 januari 2001 (Verket för Näringslivsutveckling, Vinnova resp. Institutet för Tillväxtpolitiska Studier, ITPS) har i viss mån påverkat politikområdet och kommer att kräva ett samarbete med berörda myndigheter och organisationer inom export- och investeringsfrämjandet.

Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet (NSU) är ett forum för informationsutbyte och

gemensamt agerande mellan de statliga och halvstatliga organisationerna inom Sverigefrämjandet. NSU tar initiativ till Sverigefrämjande projekt.

4.6 Resultatbedömning

Målet för politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, var enligt prop. 2000/2001:1 en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik i EU, ett förstärkt multilateralt handelssystem inom WTO, ökad svensk export och ökade utländska direktinvesteringar i Sverige.

4.6.1 Resultat

Inre marknaden och handelspolitik

På inre marknadsområdet har Sverige som EU-ordförande bland annat åstadkommit ett genombrott i förhandlingarna om gemenskapspatent. Politisk samsyn har uppnåtts om det framtida patentsystemets grundläggande struktur och riktlinjer för det framtida arbetet. Patentsystemets utformning är mycket viktigt för industrins konkurrenskraft.

Sverige har också åstadkommit ett tydligt mål när de gäller genomförandet av direktiv. Till 2002 skall medlemsstaterna ha genomfört 98,5 procent av alla direktiv. Detta är ett viktigt led i säkerställandet av den inre marknaden och moderniseringen av Europa, vid sidan av de viktiga beslut som fattats om ekonomiska reformer och strategin för den inre marknaden.

När det gäller parallellimporten har Sverige starkt markerat att ett borttagande av förbud mot parallellimport från länder utanför EES leder till lägre priser för konsumenterna och att Europas producenter dessutom blir mer konkurrenskraftiga i det långa loppet. I denna fråga finns det dock många skilda åsikter inom EU, inte minst från olika intressegrupper.

Miljöområdet har vunnit stora framgångar under ordförandeskapet och inte minst på inre marknadsområdet. Dels har enskilda ärenden beslutats, dels har en strategi antagits för integrering av hållbar utveckling på den inre marknaden. Framstegen på miljöområdet har gjort att den inre marknaden hör till de områden

där det finns klara och uppföljningsbara uttalanden om vart EU vill nå när det gäller miljön.

Under det svenska EU-ordförandeskapet kunde avtalssituationen gällande certifieringsavtal med kandidatländer (PECA) föras framåt och avtal slöts med Tjeckien och Ungern. Ett viktigt avtal om ömsesidigt erkännande kunde också undertecknas mellan EU och Japan (MRA-avtal, Mutual Recognition Agreement).

Ett närmande av Ryssland till inre marknaden är ett resultat av toppmötet EU-Ryssland under det svenska ordförandeskapet till följd av Sveriges initiativ på WTO-konferensen i Moskva i mars 2001.

Även på området för finansiella tjänster har Sverige bidragit till viktiga beslut, bl.a. när det gäller livförsäkringar och bolagsredovisning.

Sverige har inom ramen för EU:s gemensamma externa handelspolitik aktivt verkat för och bidragit till att EU:s mål är fortsatta liberaliseringar och regelförstärkningar inom WTO och en effektivare inre marknad och en öppnare handelspolitik i förhållande till länder utanför EU. I enlighet med tidigare fattade beslut har förhandlingar under 2000 inletts i WTO rörande jordbruk och tjänster. Nu pågår diskussioner om huruvida en ny förhandlingsrunda bör startas vid WTO:s ministermöte i Doha i Qatar.

WTO-länderna har tagit lärdom av misslyckandet vid WTO:s ministerkonferens i Seattle 1999. Hos många länder finns i dag en insikt om behovet av att förnya den globala handelspolitiken. Även om oenighet fortfarande råder om vad som bör ingå i en ny runda är de flesta WTO-länder i dag överens om att det behövs nya förhandlingar. EU:s förslag om att lansera en bred runda har vunnit viss ökat stöd, men fortfarande är många länder tveksamma till att föra in nya frågor i WTO. Den kritik som bl.a. vissa u-länder framfört mot WTO:s arbetsformer har tonats ned i takt med de förändringar som gjorts för att alla länder skall ha full insyn i och delta i förberedelsearbetet inför nästa ministermöte. Utvecklingsländernas särskilda problem att implementera tidigare avtal har kommit mer i fokus och diskussioner pågår om möjliga lösningar utanför och i en runda. Vissa framsteg har också gjorts vad gäller WTO:s externa öppenhet även om många WTO-länder fortfarande är skeptiska till att ge andra än regeringsföreträdare insyn i WTO-arbetet.

Utanför WTO har EU:s beslut under det svenska ordförandeskapet om att avskaffa tullar

och kvoter för all import (utom import av vapen) – Everything But Arms – från de minst utvecklade länderna, varit av stor vikt. Detsamma gäller EU:s initiativ ”Access to medicine” för att bl.a. genom en differentierad prissättning underlätta tillgången till mediciner mot smittsamma sjukdomar som HIV/AIDS under WTO:s regler samt arbetet för att öka och förbättra det tekniska biståndet för kapacitetshöjande åtgärder i u-länder.

Det internationella arbetet i EU:s rådsarbetsgrupp för exportkrediter och inom OECD är generellt mycket viktigt för att undvika handelsnedvridning mellan exporterande länder. Det svenska ordförandeskapet har drivit frågor om jordbrukskrediter och miljöhänsyn vid garantigivning. Inom EU har man lyckats enas om att införa striktare regler för fastställande av räntesatsen vid erbjudande av statsstödda exportkrediter. Inom EU har man även arbetat med möjligheten att införa en rörlig statsstödd räntesats.

Kommerskollegium har bidragit till att svenska intressen tas tillvara i det handelspolitiska arbetet, bl.a. genom sin utredningsverksamhet och arbetet med att granska den handelshindrande effekten av nya regler och bistå företag och enskilda när det gäller handelshinder och problem på inre marknaden. Genom ett aktivt deltagande i arbetet inom olika internationella fora har kollegiet också medverkat till mer effektiva internationella handelsprocedurer.

I samarbete med samarbetspartners i andra länder har SWEDAC varit pådrivande för att stärka och utveckla samordningen av marknadskontrollen såväl nationellt som på EU-nivå samt bidragit till en mer överblickbar och enhetlig internationell lagstiftning avseende kontrollordningar. Några fleråriga projekt inom den s.k. twinningverksamheten avseende östeuropeiska vänländer har avslutats med tillfredsställande resultat. Dessa projekt är en del av insatserna för att hjälpa kandidatländerna att snabbt få till stånd den lagstiftning och infrastruktur avseende bl.a. ackrediterings- och standardiseringsprogram samt den marknadskontroll som kommer att krävas av dem innan de kan bli medlemmar i EU.

Verksamhetsvolymen på ackrediteringsområdet, bl.a. inom sjukvårdssektorn, har fortsatt att utvecklas. SWEDAC:s arbete har påverkats av implementeringen av nya EU-direktiv, t.ex. direktivet om elektroniska signaturer.

Export- och investeringsfrämjande

2000 var ett framgångsrikt år för svensk export liksom för exportfrämjandet. Under 2000 ökade den svenska varuexporten med 14 procent och varuimporten med 18 procent i värde. Exporten gick främst till EU-länderna (cirka 56 procent). Exportandelarna ökade till Nordamerika och Asien (andel av den totala exporten 11 resp. 9 procent). Tjänsteexporten ökade under samma tid med 10 procent och tjänsteimporten med 14 procent.

Exportrådet har under 2000 hjälpt ett ökat antal företag i olika skeden av exportprocessen. Inom verksamhetsområdet exportinformation, som i huvudsak finansieras med statliga medel, besvarades mer än 90 000 affärsförfrågningar, varav cirka 60 000 vid utlandskontoren. Undersökningar visar att många av dessa förfrågningar leder till nya exportaffärer. Satsningen på exportinformation via Internet har fortsatt. Informationen har utökats och blivit mer lättillgänglig. Den avgiftsfria rådgivningen har blivit alltmer kvalificerad.

Antalet små och medelstora företag som exponerades på den utländska marknaden ökade 2000. Det kan bl.a. exemplifieras genom ett ökat deltagande i Exportrådets småföretagarprogram och särskilda riktade projekt, bl.a. inom IT och telekom. Under året har Exportrådet genomfört småföretagsprogram och projekt med 1 200 företag, i många fall med finansiering med statliga medel, såsom programmen Marknadsplats Europa, Informationsteknik och Marknadsplats Östersjön. Dessutom har programmet Svensk Miljöteknikexport med statlig finansiering lanserats och där ett nätverk med 650 företag har aktiverats.

Inom Exportrådets konsultverksamhet, som är företagsfinansierad, har under år 2000 uppdrag för cirka 1 400 företag utförts på Exportrådets kontor. Under det första halvåret 2001 har antalet konsultuppdrag minskat betydligt som en direkt följd av den avmattade konjunkturen.

Med stöd från Östersjömiljard 2 har ett flertal aktiviteter som syftar till att utveckla industriellt samarbete på områden av strategisk betydelse för Östersjöregionens utveckling, förberetts och genomförts inom ramen den "Nordliga dimensionen", ett EU-initiativ som syftar till att fördjupa samarbetet mellan länderna i Östersjöområdet inom flera samhällssektorer, inklusive den industriella sektorn. Ett konkret resultat av arbetet med den "Nordliga dimensionen" var till-

komsten av "Northern Dimension Environmental Partnership" (NDEP), vilket är ett partnerskap på miljöområdet mellan de fyra internationella finansieringsinstitutionerna EBRD, EIB, IBRD, NIB och Europeiska kommissionen.

Verksamheten med statsstödda exportkrediter har utgjort ett viktigt bidrag för att stärka svensk industris internationella konkurrenskraft. Ägarförändringen har lett till en långsiktig lösning av ägarfrågan. Regeringen undersöker för närvarande på vilket sätt systemet med statsstödda exportkrediter kan utformas för att göras mer konkurrenskraftigt.

Verksamheten med statsstödda exportkreditgarantier spelar en central roll för att skapa förutsättningar för ökad svensk export. Exportkreditnämndens garantigivning är viktig för att möjliggöra svensk projektexport och har medverkat till att svenska företag kan erbjuda likvärdiga villkor i den internationella konkurrensen om exportkontrakten. Under senare tid har man reserverat betydande medel för att kompensera sig för den ökade riskkoncentrationen i verksamheten med exportkreditgarantier. Detta eftersom stora enstaka affärer med vissa länder har ökat riskkoncentrationen i portföljen på ett sätt som nödvändiggör särskilda avsättningar. Det har medfört ett redovisat underskott för 2000 på 2,6 miljarder kronor. Särskilda insatser har gjorts för att komma till rätta med problem med riskkoncentrationen i garantigivningen, genom bland annat återförsäkringar, höjda premier och minskade engagemang i vissa länder. Detta har bidragit till att EKN har kunnat redovisa ett överskott om 327 miljoner kronor trots att man under 2001 avsatt ytterligare 866 miljoner för reserveringar. EKN har stora engagemang i enstaka länder och branscher. I synnerhet är engagemanget stort i länder som Mexiko, Sydafrika och Turkiet. Detta har föranlett stora riskavsättningar. Dessutom har man relativt stora engagemang i länder som Brasilien och Kina. Det klart dominerande området är telesektorn.

Inom investeringsområdet är den internationella utvecklingen mycket dynamisk, och Sverige är i hög grad delaktig i denna utveckling. Det globala flödet av direktinvesteringar i världen uppgick 2000 till över 1 100 miljarder dollar, vilket motsvarar en ökning med 100 procent sedan 1997. Prognosen är att det globala flödet av direktinvesteringar skall öka till 10 000 miljarder dollar år 2005.

Direktinvesteringarna kan generellt uppvisa stora variationer från ett år till ett annat beroende på mycket stora förvärv och fusioner som påverkar statistiken för enskilda år. I Sverige uppgick inflödet av utländska direktinvesteringar under 2000 till ca 192,4 miljarder kronor, jämfört med ca 502 miljarder 1999. I förhållande till 1995 då myndigheten Invest in Sweden Agency (ISA) inrättades har inflödet av utländska direktinvesteringar fördubblats. Utflödena av direktinvesteringar från Sverige uppgick 2000 till 367,7 miljarder kronor jämfört med 164 miljarder kronor 1999. 1995 var utflödet av direktinvesteringar 80 miljarder kronor. I en global jämförelse var Sverige den sjätte största mottagaren av direktinvesteringar under perioden 1995-1999.

ISA medverkade under 2000 i 164 etableringar i Sverige jämfört med 111 år 1999 och 92 år 1998. Etableringarna härrör under tiden 1995-2000 i första hand från Storbritannien, Finland, USA och Tyskland inom ISA:s s.k. fokusområden/sectorer informationsteknologi och telekommunikation, "Call Center", "Automotive" och "Health Care". Dessa beslut ledde till drygt 1 380 nya arbetstillfällen, vilket kan jämföras med ca 550 nya arbetstillfällen för 1998. Ungefär 4 400 arbetstillfällen bibehölls eller övertogs genom förvärv av utländska ägare. Under första halvåret 2001 har ISA i varierande grad medverkat till 84 etableringar. Vid årsskiftet 2000/2001 hade ISA en kundstock om drygt 1 280 etableringar. Motsvarande siffra två år tidigare var 769.

Under 2000 och första halvåret 2001 har myndigheten framgångsrikt bedrivit projekt på såväl regional som lokal nivå, bl.a. regional investeringsamverkan, "Call Center", "Automotive" och "Wood processing". Verksamheten har präglats av olika typer av samverkansformer som har givit långsiktiga resultat i form av bl.a. ökad sysselsättning i regionalpolitiskt prioriterade regioner.

Under första halvåret 2001 har en förstärkning av investeringsamverkan mellan ISA och olika regioner skett bl.a. genom att ett kompetensutvecklingsprogram inletts i syfte att öka kunskapen om betydelsen av utländska direktinvesteringar och att förbättra hanteringen av dessa regionalt.

De näringslivs- och Sverigefrämjande aktiviteter, inte minst med inriktning på informationsteknologi, som svenska ambassader och generalkonsulat med samarbetspartners genomfört, har inneburit goda exponeringsmöjligheter på olika

marknader och har rönt stort intresse hos målgrupperna. Genomslaget i utländsk press har i många fall varit utomordentligt positivt.

Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Verksamheten inom Östersjömiljard 2 startade i praktiken under första halvåret 2000. Intresset från svenskt näringsliv, kommuner, länsstyrelser och samarbetsländerna är stort. Erfarenheterna av de insatser som genomförts hittills har varit goda. Flera svenska företag kan genom marknadsetableringar och dylikt skönja effekterna av sitt deltagande i något av de projekt som kunnat genomföras med stöd från Östersjömiljard 2.

4.6.2 Analys och slutsatser

Inre marknaden och handelspolitik

Sverige har under 2000 och första halvåret 2001 bidragit till utvecklingen av en bättre fungerande inre marknad inom EU och verkat för fortsatta handelsliberaliseringar såväl regionalt som multilateralt. Sverige har som EU-ordförande i olika sammanhang lyft fram handelspolitikens möjligheter att bidra till ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling.

I detta arbete har Kommerskollegium spelat en viktig roll. Genom handelspolitiska utredningar och verksamheter på inre marknadsområdet har Kommerskollegium bidragit till att svenska intressen har tagits tillvara i det internationella och europeiska arbetet. Kollegiets särskilda insatser gentemot allmänheten, bl.a. i form av informationskampanjer och informations-spridning via de båda webbprojekten, har dessutom bidragit till att öka allmänhetens kunskap om, och utnyttjande av, de fördelar som en väl fungerande samhandel och inre marknad innebär. Regeringen anser således att kollegiet har uppfyllt sitt uppdrag att verka för en väl fungerande inre marknad och ett öppet och starkt multilateralt handelssystem och fortsatt liberalisering av handeln.

Vad gäller funktionen "Utrikeshandel" inom civilt försvar bedömer regeringen att det finns förutsättningar för funktionen att, vid ett förändrat omvärldsläge, kunna uppnå en god förmåga inom de tidsramar som finns angivna för förlängd anpassningsperiod för beredskapsåtgärder.

Den inre marknads funktion beror till stora delar på hur frågor om fri varurörlighet hanteras,

däribland bedömning av överensstämmelse med ställda säkerhetskrav. Det svenska systemet som administreras av SWEDAC har rönt internationell respekt. Regeringen gör vidare bedömningen att SWEDAC:s verksamhet även bidragit till en förbättrad marknads kontroll. Regeringen anser att SWEDAC fyller en viktig funktion för analysarbetet avseende kandidatländernas förutsättningar att ingå i EU:s inre marknad.

Arbetet med ett EU-direktiv om mätinstrument har påbörjats i en rådsarbetsgrupp under det svenska ordförandeskapet. Direktivet berör ett flertal myndigheter och beräknas medföra kostnader för ökad marknads kontroll när det implementeras.

Inom området statsstödd exportfinansiering har Sverige genom sitt arbete i EU och OECD under 2000 och första halvåret 2001 bidragit till att minska handelssnedvridning mellan exporterande länder.

Export- och investeringsfrämjande

Regeringen anser att Exportrådet under 2000 genomfört åtgärder för att främja svensk export på ett mycket positivt sätt. Genom Exportrådets verksamhet har små och medelstora företag fått tillgång till kvalificerad exportinformation, kompetensutveckling och rådgivning av stor betydelse för företagens exportansträngningar. Programmen Marknadsplats Europa och Informationsteknik, som genomförts med statlig finansiering under åren 1999-2001, liksom det särskilda uppdraget Marknadsplats Östersjön som genomförs med finansiering från Östersjömiljard 2, är exempel på framgångsrika export-satsningar. Programmen med olika delprojekt har nått ett stort antal små och medelstora företag, av vilka många avser att gå vidare i en aktiv marknadssatsning. Det kan också konstateras att förhållandevis många företag snabbt kommit i gång med affärer liksom att värdefulla order tecknats i anslutning till specifika exportfrämjande aktiviteter.

Under 2000 har det statliga exportfrämjandet genom Sveriges exportråd varit föremål för särskild utredning. Utredningen har bland annat utvärderat verksamhetens inriktning och det statliga uppdraget till Exportrådet. Utredaren redovisade den 1 november 2000 sitt slutbetänkande. Utredningen konstaterar att exportfrämjandet är en viktig faktor för att tillvarata potentialen i den svenska ekonomin. Det finns därför goda samhällsekonomiska skäl för att export-

främjande bör vara ett statligt åtagande, inte minst i ljuset av omvärldsförändringarna under senare år. Man konstaterar vidare att verksamhetens inriktning och Exportrådets arbetsmetoder i huvudsak är bra.

Svenska företags projektexport ökade inom flera multilaterala organ, bl.a. FN, Världsbanken och EU:s Tacis-program, till en del som ett resultat av högre aktivitet från företagens sida och en medveten satsning på projektexportfrämjande. Satsningarna på projektexportfrämjande har också inneburit ökad tonvikt på insatser av strategiskt värde, där det konkreta resultatet kommer att märkas först på längre sikt.

Verksamheten med statsstödda exportkrediter har 2000 och första halvåret 2001 utgjort ett viktigt bidrag för att stärka svensk industris internationella konkurrenskraft. Regeringen anser att det är viktigt att svenska företag har tillgång till statsstödda exportkrediter för att uppnå konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska företag. Regeringen undersöker hur det svenska systemet med statsstödda exportkrediter kan utformas för att bli mer konkurrenskraftigt.

Verksamheten med statsstödda exportkreditgarantier har en central roll för att skapa förutsättningar för ökad svensk export. Exportkreditnämnden har med sin garantigivning medverkat till att svenska exportföretag kan erbjuda med konkurrentländerna likvärdiga villkor i konkurrensen om exportkontrakt. Regeringen anser att EKN på ett framgångsrikt sätt har förenat målet om garantigivning för svensk exportindustri på gynsamma villkor med målet att verksamheten skall vara självbärande på sikt. Insatserna med att komma tillrätta med problem med riskkoncentrationen i garantiportföljen har fungerat väl.

Främjandet av utländska direktinvesteringar i Sverige är av stor betydelse för tillväxt och selsättning och ISA fyller här en central funktion. Regeringen anser att ISA 2000 och första halvåret 2001 fullgjort uppdraget att främja utländska direktinvesteringar i Sverige på ett mycket förtjänstfullt sätt.

Under 2000 har ISA utvecklats och använt sig av en förbättrad modell för uppföljning, mätning och värdering av verksamhetens resultat. Regeringen ser det som positivt att myndigheten på detta sätt har tagit fram ett effektivt styrinstrument för bland annat resursallokering och kvalitetssäkring.

Regeringen ser det som angeläget att ISA också fortsättningsvis aktivt samverkar med lokala

och regionala aktörer för att utveckla investeringsfrämjandet, bl.a. genom utbildningsverksamhet och samarbetsavtal.

Erfarenheterna från Utrikesdepartementets m.fl. satsning att främja svensk IT internationellt är mycket goda. Projektet har bidragit till att förstärka bilden av Sverige som ledande IT-land. Samordningen mellan departement, myndigheter och näringsliv har stärkts när det gäller den internationella marknadsföringen av svensk IT-kompetens.

Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Östersjöregionen är en av världens snabbast växande regioner. Sverige och svenskt företagande har en nyckelroll i denna dynamiska process. Regeringen ser Östersjömiljarden 2 som ett viktigt instrument för att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen och att förbättra förutsättningarna för svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv. Erfarenheterna av hittills beslutade insatser för näringslivsutvecklingen i Östersjöregionen har varit goda. Anslaget avrapporteras årligen till riksdagen. Det kommer att utvärderas i sin helhet i anslutning till att samtliga insatser är genomförda.

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för år 2000 avseende myndigheterna inom politikområdet.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 39:1 SWEDAC (Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll): Myndighetsverksamhet

Tabell 4.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2000	Utfall	17 569	Anslags-sparande -137
2001	Anslag	18 713 ¹	Utgifts-prognos 18 000
2002	Förslag	18 954	
2003	Beräknat	19 416 ²	
2004	Beräknat	19 789 ²	

¹ Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

² Motsvarar 18 954 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget finansierar Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) verksamhet. SWEDAC är central förvaltningsmyndighet för teknisk kontroll och nationellt ackrediteringsorgan för laboratorier och för certifierings-, provnings- och besiktningsorgan. Myndighetsverksamheten omfattar ansvar för den totala marknadskontrollen i Sverige (ett 20-tal myndigheters tillsyn på marknaden av att produkter uppfyller väsentliga säkerhets-, miljö- och hälsokrav). Härutöver har SWEDAC ett sektorsansvar för legal mätteknik, att varor håller mått och vikt, samt ädelmetallkontrollen.

Ackrediteringsverksamheten svarar för drygt 75 procent av SWEDAC:s omsättning. Som ackrediteringsorgan åligger det SWEDAC att i internt och externt arbete uppfylla högt ställda kvalitetskrav och genomgå internationella kvalitetsrevisioner.

Under år 2000 har SWEDAC varit föremål för ett antal internationella utvärderingar, bl.a. en s.k. fyraårssyning av samarbetsorganet European Co-operation for Accreditation, EA. Undersökningarna har givit ett mycket tillfredsställande resultat. Handläggningstider för nya ackrediteringsärenden har utvärderats genom stickprov.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Ackreditering

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	70 818	72 377	-1 559
(varav tjänsteexport)	5 445	5 070	375
Prognos 2001	79 500	80 000	-500
(varav tjänsteexport)	6 000	5 500	500
Budget 2002	82 200	82 900	-700
(varav tjänsteexport)	5 800	5 500	300

Uppdragsverksamheten är helt självfinansierad. Intäkterna inklusive ränta har 2000 ökat med nästan 10 procent, vilket innebär en volymökning med ca 5 procent. Ökningen beror till stor del på den kraftigt ökade internationella projektverksamheten. Kostnaderna har ökat med nära 13 procent. Resultatet är ett underskott på 1 559 000 (1999 var motsvarande siffra ett överskott på 328 000 kronor). Resultatförsämringen beror huvudsakligen på ett kraftigt förändrat av-

giftsuttag från Statens pensionsverk (SPV) vilket ökat kostnaderna med ca 2 400 000 kronor.

Regeringens överväganden

Det är angeläget att SWEDAC fortsätter att verka för att utveckla svenska kontrollordningar i öppna system. I kraft av myndighetens internationella engagemang är det angeläget att arbetet med att förbättra och internationalisera bedömningskriterier avseende överensstämmelse av ställda säkerhetskrav drivs vidare.

SWEDAC har en viktig roll att fylla i analysarbetet avseende kandidatländernas förutsättningar att ingå i EU:s inre marknad.

Tabell 4.4 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	18 713	18 713	18 713
Förändring till följd av:			
Beslut	-239		
Pris- och löneomräkning	480	462	373
Summa förändring	241	462	373
Förslag/beräknat anslag	18 954	19 416	19 789

¹ Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

4.8.2 39:2 Kommerskollegium

Tabell 4.5 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2000	57 816		1 874
2001	57 860 ¹		59 087
2002	Förslag	58 698	
2003	Beräknat	60 127 ²	
2004	Beräknat	61 286 ²	

¹ Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

² Motsvarar 58 698 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget finansierar Kommerskollegiums verksamhet. Kollegiet är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik. Kommerskollegium är även funktionsansvarig myndighet för funktionen "Utrikeshandel" inom civilt försvar.

Från anslaget har det överförts 12 885 kronor till utgiftsområde 17, anslaget 28:22 för kollegiets arkivleveranser till Riksarkivet.

Regeringens överväganden

Det är av största vikt att Kommerskollegium fortsätter att ha kontinuerlig beredskap att bistå regeringkansliet i det löpande arbetet och att förse regeringen med kvalificerat underlag inför beslut och förhandlingar. Detta gäller särskilt arbetet inom den gemensamma handelspolitiken, pågående WTO-förhandlingar om jordbruks- och tjänstehandel, arbetet med EU:s antidumpningsåtgärder, arbetet för att förbättra den inre marknadens funktion och förhandlingsarbetet i förhållande till länder utanför EU. Det samma gäller kollegiets insatser för att öka kunskapen om handelspolitiska frågor i ett vidare perspektiv hos allmänheten. Vidare är kollegiets roller inom anmälningsprocedurerna och som samordningscentral och kontaktpunkt fortsatt viktiga. Regeringen ser också positivt på kollegiets fortsatta engagemang i webbplatsen "Östersjöwebben" samt även webbplatsen "Gränslösa affärer".

Regeringen fattade den 23 maj 2001 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg tre procent av anslaget för 2000 skall disponeras. Beslutet innebar att 171 000 kronor skall disponeras av myndigheten.

Tabell 4.6 Härledning av nivån 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	57 860	57 860	57 860
Förändring till följd av:			
Beslut	-159		
Pris- och löneomräkning	997	1 429	1 159
Summa förändring	838	1 429	1 159
Förslag/beräknat anslag	58 698	60 127	61 286

¹ Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

4.8.3 39:3 Exportfrämjande verksamhet

Tabell 4.7 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande
2000	171 632	9 211
2001	168 656 ¹	174 119
2002	Förslag	181 956
2003	Beräknat	181 956
2004	Beräknat	181 956

¹ Inklusivt en minskning med 5 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

Anslaget 39:3 finansierar det statliga uppdraget till Sveriges exportråd (Exportrådet), exportfrämjande insatser, särskilda handelsfrämjande och handelspolitiska insatser samt Sverigeprofilering till stöd för främjande.

Exportrådets verksamhet inriktas på tre områden: Exportinformation, Exportutveckling och Exportkonsulting. Exportinformationen finansieras i huvudsak med statliga medel. Många exportutvecklingsprojekt är delfinansierade med statliga medel, medan konsultverksamheten sker på marknadsmässiga grunder.

Regeringens överväganden

Under de närmaste åren är det angeläget att offensiva satsningar görs inom exportfrämjandet. Regeringen prioriterar därför en förstärkning av exportfrämjandet med 45 miljoner kronor per år åren 2002-2004. Förstärkningen inriktas särskilt på exportfrämjande program för små och medelstora företag på strategiska marknader och områden, exportutvecklingsprogram och internationell marknadsföring av särskilda branscher i samarbete mellan offentliga och privata aktörer. Med anledning av betydelsen av importfrämjande liksom andra handelspolitiska insatser föreslår regeringen att medel avsätts till särskilda handelsfrämjande och handelspolitiska åtgärder.

Av förstärkningen avser 2 miljoner kronor per år Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet (NSU) till stöd för Sverigeprofilering under åren 2002-2004.

Under 2000 har det statliga exportfrämjandet genom Sveriges exportråd varit föremål för särskild utredning. Utredaren har den 1 november 2000 redovisat sitt slutbetänkande.

Regeringen fattade den 23 maj 2001 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg tre procent av anslaget för 2000 skall disponeras. Beslutet innebar att 4 784 000 kronor skall ställas till regeringens disposition, 3 193 000 kronor föras bort som indragning och 679 000 kronor disponeras av berörda myndigheter.

Tabell 4.8 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	168 656	168 656	168 656
Förändring till följd av:			
Beslut	13 300	13 300	13 300
Summa förändring	13 300	13 300	13 300
Förslag/beräknat anslag	181 956	181 956	181 956

¹ Inklusive en minskning med 5000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

4.8.4 39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning

Tabell 4.9 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
2000	Utfall	2 175	Anslags-sparande	3 610
2001	Anslag	136	Utgifts-prognos	1 300
2002	Förslag	138		
2003	Beräknat	141 ¹		
2004	Beräknat	144 ¹		

¹ Motsvarar 138 tkr i 2002 års prisnivå.

AB Svensk Exportkredits (SEK) verksamhet syftar främst till att tillhandahålla medellång och lång exportfinansiering till svenska företag.

Anslaget disponeras för ersättning till AB Svensk Exportkredit för eventuellt underskott som utgör skillnaden mellan intäkter och kostnader inom ramen för systemet med statsstödda exportkrediter. Skillnaden utgörs huvudsakligen av skillnaden mellan ränteintäkter och räntekostnader. Villkoren för statsstödda krediter följer den överenskommelse om statligt stöd vid exportkreditgivning som Sverige godkänt inom ramen för OECD.

AB Svensk Exportkredit fick den 29 juni 2000 en ny ägarstruktur. Statens ägarandel ökade till 65 procent genom en fondemission samtidigt som ABB Structured Finance Investment AB (ABB) köpte de aktier som tidigare tillhörde de svenska affärsbankerna. ABB äger därmed 35 procent av aktierna i SEK.

Riksdagen har bemyndigat regeringen att ikläda staten ekonomiska förpliktelser i form av grundfondförbindelse till AB Svensk Exportkredit intill ett belopp av 300 000 000 kronor (rskr. 1981/82:427 och 1982/83:117). Regeringen har bemyndigat Riksgäldskontoret att utfärda en sådan garanti. Riksgäldskontoret har i enlighet

med detta ställt ut en garanti till förmån för AB Svensk Exportkredit på 300 miljoner kronor. För denna garanti betalar SEK en premie på en procent årligen. För att detta åtagande skall hanteras enligt garantimodellen föreslår regeringen att riksdagen godkänner att AB Svensk Exportkredit debiteras en fullt riskavspeglande garantiavgift. Garantiavgiften kommer från och med budgetåret 2002 att föras till Riksgäldskontorets garanti-reserv, och eventuella garantiinfrianden kommer att belasta reserven (se vidare volym 1, kapitel 7, avsnitt 7.2).

Regeringens överväganden

Anslaget disponeras för ersättning för underskott som utgör skillnad mellan ränteintäkt och räntekostnad i olika valutor. Dessa ränteskillnader avtar i takt med att gamla krediter förfaller. Utgifterna belastar främst anslagssparandet.

Regeringen fattade den 23 maj 2001 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg tre procent av anslaget för 2000 skall disponeras. Beslutet innebar att 2 075 000 kronor skall disponeras av Kammarkollegiet och 1 500 000 kronor föras bort som indragning

Tabell 4.10 Härledning av nivån 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	136	138	141
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	2	3	3
Summa förändring	2	3	3
Förslag/beräknat anslag	138	141	144

4.8.5 39:5 Investeringsfrämjande

Tabell 4.11 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2000	Utfall	58 680		727
2001	Anslag	65 359 ¹	Utgifts-prognos	59 084
2002	Förslag	56 813		
2003	Beräknat	58 269 ²		
2004	Beräknat	59 274 ²		

¹Varav 14 720 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001 samt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

²Motsvarar 56 813 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget finansierar verksamheten vid Delegationen för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA), som är den centrala myndigheten för investeringsfrämjande åtgärder i Sverige. Verksamheten inriktas på informationsinsatser, marknadsföringsprojekt inom särskilda fokusområden samt regional samverkan och utbildningsverksamhet.

Verksamheten finansieras dels med anslagsmedel, dels med bidrag från regeringen avseende regionalpolitiska medel och från partners i projektverksamheten.

Regeringens överväganden

Under de närmaste åren är det angeläget att offensiva satsningar görs inom investeringsfrämjandet. Regeringen prioriterar därför en förstärkning av investeringsfrämjandet med 5 miljoner kronor per år åren 2002–2004.

Som ett led i regeringens styrning och uppföljning av ISA:s arbete genomfördes år 2000 en utvärdering av vissa delar av myndighetens verksamhet. Utredarna konstaterade bl.a. att utväxlingen av anslagsmedlen i ISA är hög. En mer omfattande utvärdering av myndigheten genomförs 2001 och planeras avslutas under 2001. Mot bakgrund av en ökad efterfrågan på ISA:s tjänster skall bl.a. ändamålsenligheten och kostnadseffektiviteten i en ökning av särskilt anslagna projektmedel jämfört med en ökning av grundanslaget utvärderas.

Tabell 4.12 Härledning av nivån 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	65 359	65 359	65 359
Förändring till följd av:			
Beslut	-9 361	-8 674	-7 307
Pris- och löneomräkning	815	1 456	1 005
Summa förändring	-8 546	-7 218	-6 302
Förslag/beräknat anslag	56 813	58 141	59 057

¹Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002 samt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

4.8.6 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	124 043	Anslags-sparande	82 958
2001	Anslag	300 000	Utgifts-prognos	300 000
2002	Förslag	250 000		
2003	Beräknat	200 000		

Anslaget finansierar det tidsbegränsade (1999-2003) programmet Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2). Riksdagen beslutade våren 1998 att anslå en miljard kronor för näringslivsutveckling i Östersjöregionen under en femårsperiod. Det övergripande målet för insatsen var att, utifrån ett svenskt intresse, stimulera näringslivsutveckling i och handel med länderna i denna region. I enlighet med förslag från Östersjöberedningen preciserades målet till att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen och att förbättra förutsättningarna för svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv.

Medlen skall användas för näringslivssatsningar och omfatta stöd till företagsetableringar, projektexport och marknadssatsningar samt till angelägna miljö- och energisatsningar och andra främjandeinsatser. Särskild vikt skall fästas vid små och medelstora företags deltagande i Östersjöregionens näringsliv. Verksamheten skall samordnas med och komplettera utvecklingssamarbetet med Östersjöländerna.

Medel avsätts för Kommerskollegiums fortsatta driftskostnader avseende den s.k. Östersjöwebben. Östersjöwebben är en betydande IT-satsning som stöd för små- och medelstora företag i Östersjöregionen. Medel kommer också att avsättas för "Northern Dimension Environmental Partnership" (NDEP).

Östersjöberedningen behandlade bland annat frågan om riskkapitalsatsningar och rekommenderade fortsatta överväganden, eventuellt i form av en ny utredning. En sådan utredning har nu genomförts och förslag presenterats om fortsatta statliga satsningar på riskkapital i Central- och Östeuropa.

Regeringens överväganden

Anslaget för budgetåret 1999 var 150 miljoner kronor och för budgetåret 2000 100 miljoner kronor. För budgetåret 2001 anslogs 300 miljoner kronor. Regeringen föreslår att 250 miljoner kronor anslås för ändamålet för budgetåret 2002.

Inom ramen för stödet till näringslivsutveckling i Östersjöregionen avsattes i 2000 års ekonomiska vårproposition medel för att finansiera utgifter för integrationsfrämjande åtgärder i Öresundsregionen. De samlade utgifterna för perioden 2000-2003 beräknas till 60 miljoner kronor.

Eftersom Näringslivsutveckling i Östersjöregionen är ett tidsbegränsat program som temporärt ingår i verksamheten belastas anslaget 39:6 med vissa förvaltningsutgifter. Utfallet 2001 beräknas till 2,5 miljoner kronor. För 2002 avses högst 2,5 miljoner kronor avdelas för förvaltningsutgifter.

Regeringen fattade den 23 maj 2001 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg tre procent av anslaget för 2000 skall disponeras. Beslutet innebar att 48 092 000 kronor skall ställas till regeringens disposition och 32 766 000 kronor disponeras av berörda myndigheter.

Tabell 4.14 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	300 000	300 000	-
Förändring till följd av:			
Beslut	-50 000	-100 000	
Överföring till/från andra anslag m.m.			
Summa förändring	-50 000	-100 000	
Förslag/beräknat anslag	250 000	200 000	-

¹ Anslaget 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2) avser femårsperioden 1999-2003.

4.8.7 39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer

Tabell 4.15 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

2000	Utfall	12 858	Anslags-sparande	3 952
2001	Anslag	16 810	Utgifts-prognos	15 403
2002	Förslag	15 510	¹	
2003	Beräknat	15 510		
2004	Beräknat	15 510		

¹ Överföring av 1 300 tkr till anslaget 39:3 Exportfrämjande verksamhet.

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella närings- och handelspolitiska organ.

Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser.

Anslaget disponeras av regeringen och belastas främst för avgifter och bidrag till nedanstående organ. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen, för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden. Anslaget täcker avgifter till följande organisationer:

- Världshandelsorganisationen (WTO)
- Internationella rådet för samarbete på tullområdet (WCO)
- Internationella Tulltariffbyrån
- Internationella Kaffeorganisationen (ICO)
- Internationella Kakaoorganisationen (ICCO)
- Internationella Naturgummiorganisationen (INRO) *Under avveckling*
- Internationella Byrån för Utställningar i Paris (BIE)
- Europeiska Organisationen för Provning och Kontroll (EOTC).

Regeringen fattade den 23 maj 2001 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg tre procent av anslaget för 2000 skall disponeras. Beslutet innebar att 1 352 000 kronor skall ställas till regeringens disposition och 2 096 000 kronor föras bort som indragning.

Regeringens överväganden

Tabell 4.16 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	16 810	16 810	16 810
Förändring till följd av:			
Överföring till anslag 39:3	-1 300	-1 300	-1 300
Summa förändring	-1 300	-1 300	-1 300
Förslag/beräknat anslag	15 510	15 510	15 510

4.8.8 Exportkreditnämnden

Exportkreditnämndens (EKN) uppgift är att främja svensk export genom utfärdande av ga-

rantier. Garantierna skyddar mot förlustrisk i samband med export till och investeringar i utlandet.

Verksamheten skall bedrivas så att den är självbärande över tiden och samtidigt ger ett stöd åt den svenska exporten som motsvarar vad konkurrerande företag i andra länder kan erhålla.

EKN uppvisade för 2000 ett negativt resultat, främst beroende på kraftigt ökade avsättningar för riskkoncentration. Underskottet uppgick till 2,6 miljarder kronor. Detta är en följd av att stora enstaka affärer med vissa länder har ökat riskkoncentrationen i portföljen på ett sätt som, enligt de principer som EKN tillämpar, nödvändiggör särskilda avsättningar. För första halvåret 2001 redovisade EKN ett överskott på 327 miljoner kronor. Detta överskott har åstadkommit trots fortsatt stora avsättningar för riskkoncentration.

Ramutnyttjandet uppgick den 31 december 2000 till 108,3 miljarder kronor för ordinarie exportkreditgarantier och till 3,6 miljarder kronor för investeringsgarantier. Siffrorna avser nettoengagemanget efter schablonmässiga justeringar av utfästelsebeloppen. Detta innebär att icke bindande utestående utfästelser medräknas till 40 procent i ramutnyttjandet. Bindande utestående utfästelser och förbindelser räknas med till 100 procent.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.17 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	2 627 000	527 000	2 099 000
Prognos 2001	3 098 000	757 000	2 341 000
Budget 2002	3 115 000	839 000	2 276 000

Budget och prognos är upprättade enligt kassamässiga principer till skillnad från EKN:s årsredovisning som upprättats enligt riskmässiga principer. De senare belastas även av reservationer för riskerna i engagemang och skadefordringar.

Utöver intäkter i form av garantipremier redovisar EKN stora intäkter i form av återvinningar. Av kostnaderna utgör huvuddelen skadeståndbetalningar. Skadeståndbetalningar och återvinningar är mycket svåra att prognostisera och beror till stor del på omvärldsfaktorer. Det kas-

samässiga resultatet 2001 beräknas bli 2,3 miljarder kronor. Prognoserna för kommande år är också positiva vilket innebär att likviditeten fortsätter att förbättras.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att Exportkreditnämnden fortsatt har en låneram på 10 miljoner kronor för investeringar.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen beslutar att ramen för exportkreditgarantier skall uppgå till 200 miljarder, samt att ramen för investeringsgarantier under 2002 skall uppgå till 10 miljarder. Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att för år 2002 besluta att EKN får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalningar.

5 Konsumentpolitik

5.1 Omfattning

Till konsumentområdet hör Marknadsdomstolen, Konsumentverket (och Konsumentombudsmannen), Allmänna reklamationsnämnden, Fastighetsmäklarnämnden samt tillsyn av Resegarantinämnden. Under 2001 har rådgivningskontoret *Konsument Europa* inrättats i Stockholm. Kontoret, som är en del av Konsumentverket men som även bemannas med

personal från Allmänna reklamationsnämnden, är ett så kallat Euroguichet-kontor och arbetar med gränsöverskridande konsumentfrågor. Till konsumentområdet hör även frågor som rör stöd till konsumentorganisationer och konsumentforskning samt bidrag till miljömärkning av produkter. Konsumentpolitiken består därutöver av en rad insatser inom andra politikområden som beskrivs nedan.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
40:1 Marknadsdomstolen	6 315	6 792	7 700	7 713	7 902	8 053
40:2 Konsumentverket	80 594	89 584	94 000	103 435	105 732	101 135
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	16 402	18 663	18 811	19 884	20 370	20 765
40:4 Fastighetsmäklarnämnden	7 054	7 058	7 500	7 896	8 088	8 247
40:5 Stöd till konsumentorganisationer ²	5 431	-	1 286	-	-	-
40:5 Åtgärder på konsumentområdet ³	-	10 000	10 000	36 025	16 025	16 025
40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter ⁴	3 850	3 800	3 800	4 400	4 400	4 400
f.d. 40:6 (F6) Stöd till konsumentforskning ⁵	712	-	1 216	-	-	-
Totalt för Politikområde 40 Konsumentpolitik	120 358	135 897	144 313	179 353	162 517	158 625

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget och budgetpropositionen för 2002 i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

² Anslaget upphörde 2001-01-01 och slogs då samman med anslag 40:6 Stöd till konsumentforskning. Det nya anslaget benämns 40:5 Åtgärder på konsumentområdet.

³ Anslaget tog sin nuvarande form 2001-01-01 genom en sammanslagning av anslagen 40:5 Åtgärder på konsumentområdet och 40:6 Stöd till konsumentforskning.

⁴ Anslaget bidrag till miljömärkning av produkter bytte anslagsbeteckning till 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter som en följd av borttagandet av anslaget 40:6 Stöd till konsumentforskning.

⁵ Anslaget 40:6 Stöd till konsumentforskning upphörde fr.o.m. 2001 och slogs samman med anslaget 40:5 Stöd till konsumentorganisationer och ersattes av nuvarande anslaget 40:7 Bidrag till miljömärkning av produkter.

5.3 Mål

5.3.1 Mål, villkor och resultatindikatorer

I början av 1999 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté, Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel (dir. 1999:1). Kommittén överlämnade våren 2000 betänkandet ”Starka konsumenter i en gränslös värld” (SOU 2000:29). Den 13 juni 2001 beslutade regeringen om propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135). I propositionen föreslås fem delvis förändrade mål för konsumentpolitiken.

De övergripande målen för konsumentpolitiken som regeringen föreslagit är följande:

- Konsumenternas ställning och inflytande på marknaden skall stärkas, *inflytandemålet*.
- Hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, *hushållningsmålet*.
- Konsumenternas hälsa och säkerhet skall skyddas, *säkerhetsmålet*.
- Sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling, *miljömålet*.
- Konsumenterna skall ha tillgång till god vägledning, information och utbildning, *kunskapsmålet*.

Regeringen föreslår vidare att dessa mål skall vara styrande för såväl det nationella konsumentpolitiska arbetet som Sveriges arbete i EU och andra internationella forum.

De nya målen är, som tidigare nämnts, delvis förändrade. Framförallt föreslås två nya mål; inflytandemålet och kunskapsmålet. Inflytandemålet bygger på det tidigare målet om att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden. Målformuleringen har dock förtydligats ytterligare genom att målet nu specifikt innefattar att konsumentinflytandet skall stärkas ytterligare. Det andra nya målet, kunskapsmålet, syftar till att stärka konsumenternas tillgång till vägledning, information och utbildning.

5.3.2 Mål som resultatbedömningen skall bygga på

De nuvarande målen för konsumentpolitiken fastställdes av riksdagen 1995 i propositionen ”Aktiv konsumentpolitik” (prop. 1994/95:140, bet. 1994/95:LU32, rskr. 1994/95:438). Målen har bibehållits i avvaktan på propositionen ”Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005” (prop. 2000/01:135) som överlämnades till riksdagen i juni i år (se nedan). Varje mål utgjorde under perioden även politikområdets fyra verksamhetsområden.

De av riksdagen fastställda målen för konsumentpolitiken är:

- Att ge hushållen goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, *hushållningsmålet*.
- Att ge konsumenterna en stark ställning på marknaden, *marknadsmålet*.
- Att skydda konsumenternas hälsa och säkerhet, *säkerhetsmålet*.
- Att medverka till att sådana produktions- och konsumtionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling, *miljömålet*.

5.4 Politikens inriktning

Övergripande inriktning

Politikområdets övergripande inriktning är att starka och välinformerade konsumenter är en förutsättning för att marknaden skall fungera. Konsumentpolitiken är därför en viktig förutsättning för en fungerande marknadsekonomi. Marknadsmekanismerna utgör ett signalsystem för producenter och konsumenter samt gör det möjligt för nya företag att växa fram som svar på konsumenternas efterfrågan. Marknadens inboende tendenser till koncentration motverkar dock den mångfald och variation som är marknadsekonomins förutsättning. Den prismekanism genom vilken marknaden arbetar kan inte alltid skapa de stabila spelregler som krävs för att marknaden skall fungera väl. Statens uppgift är att skapa dessa spelregler och att tillhandahålla de marknadsberoende organ som behövs för att upprätthålla marknadsekonomi.

Konsumentpolitiken är också en del av välfärdspolitiken och skall stödja enskilda människor i deras egenskap av konsumenter för att ge dem ett större inflytande och för att få dem att känna sig trygga på marknaden.

Den svenska konsumentpolitiken är samtidigt en del av den europeiska konsumentpolitiken. Godkännandet av Amsterdamfördraget innebar en förstärkning av grunden för konsumentpolitiken inom EU. Konsumentfrågorna är därför prioriterade i Sveriges EU-arbete. Konsumentfrågorna har även varit en viktig fråga under Sveriges EU-ordförandeskap, då bl.a. ett informellt ministermöte för inre marknads- och konsumentministrar om konsumentfrågor ägde rum. Vid mötet presenterades slutsatserna från det avslutande seminariet för konsumentorganisationer av en representant för europeiska konsumentorganisationer.

Prioriteringar under 2002

I propositionen "Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005" (prop. 2000/01:135) anger regeringen åtta delmål som bör gälla för åren 2001–2005. Delmålen utgör basen för de prioriteringar som kommer att utgöra politikområdets åtta verksamhetsområden under perioden, vilket således innebär att politikområdets tidigare fyra verksamhetsområden reviderats. För den aktuella perioden föreslås följande verksamhetsområden.

1. Vägledning, information och utbildning
2. Inflytande
3. Finansiella marknader
4. Produktsäkerhet och marknadskontroll
5. Konsumentforskning
6. Prisinformation
7. Nyligen konkurrensutsatta marknader
8. Miljö

Följande prioriteringar per verksamhetsområde, föreslås gälla för konsumentområdet 2002.

Vägledning, information och utbildning

Vägledning, information och utbildning till konsumenter skall vidareutvecklas. Genom en engångsvis satsning om 20 miljoner kronor under 2002 samt en bas om 5 miljoner kronor, skall den kommunala konsumentvägledningen stärkas.

Vidare skall Konsumentverket tillskjutas medel för att förbättra konsumentvägledarnas möjligheter att informera om boendefrågor.

Inflytande

Ideella organisationer skall ges möjligheter till ökat inflytande i konsumentpolitiken. En särskild satsning om totalt 10 miljoner kronor kommer att göras på ungdomsprojekt under åren 2002-2004.

Finansiella marknader

Konsumenterna skall ges en starkare ställning på de finansiella marknaderna. En utredning om finansiell rådgivning till konsumenter har tillsatts. Utredningen skall redovisa sitt uppdrag senast den 30 juni 2002.

Under 2002 planerar regeringen att närmare analysera orsakerna till uppkomsten av skuldfällor och föreslå åtgärder för att begränsa problemen med överskuldssättning.

Konsumentverket planeras att få i uppdrag att verka för en förbättring av informationen om etiska fonder.

Produktsäkerhet och marknadskontroll

Arbetet med produktsäkerhet och marknadskontroll, särskilt när det gäller barns säkerhet, skall förstärkas. Genom en förstärkning av Konsumentverkets anslag skall myndighetens arbete med marknadskontroller utökas.

Arbetet med genomförandet av det nya produktsäkerhetsdirektivet kommer att påbörjas under 2001. Arbetet kommer bl.a. innebära en översyn av den svenska lagstiftningen på området och det svenska arbetet med produktsäkerhet.

I samband med översynen av den svenska produktsäkerhetslagstiftningen planeras även en översyn av Sveriges deltagande i det internationella standardiseringsarbetet som berör konsumentprodukter.

Konsumentforskning

Konsumentforskning skall stödjas. Regeringen kommer under en inledande period om tre år och med totalt 3,7 miljoner kronor stödja Centrum för konsumentvetenskap vid Göteborgs universitet.

För att Konsumentverket i fortsättningen skall ha bättre möjlighet att ta del av konsumentforskning skall ett vetenskapligt råd inrättas vid Konsumentverket.

Prisinformation

Konsumenterna skall ges förbättrad information om priser. En översyn av prisinformationslagen har påbörjats och väntas vara avslutad våren 2002. Konsumentverkets anslag tillförs medel för att verket skall kunna utöka sitt befintliga arbete med prisinformation och hushållsekonomi.

Nyligen konkurrensutsatta marknader

Konsumenterna skall ges bättre förutsättningar att agera på nyligen konkurrensutsatta marknader. Konsumentverket kommer i samarbete med Konkurrensverket att få i uppdrag att genomföra systematiska studier av vilka konsekvenser de nyligen konkurrensutsatta marknaderna har fått för konsumenterna.

Miljö

Miljömärkningen och den etiska märkningen skall få en större spridning. I enlighet med förslaget i den ekonomiska vårpropositionen 2001 tillförs konsumentområdet 5 miljoner kronor för att främja konsumtionen av ekologiska livsmedel.

5.5 Insatser

Som tidigare nämnts utgjorde de fyra fastställda målen för konsumentpolitiken politikområdets fyra verksamhetsområden:

1. Hushållsekonomi
2. Konsumenternas ställning på marknaden
3. Hälsa och säkerhet
4. Miljö

5.5.1 Insatser inom politikområdet

Under en rad år har regeringen beviljat bidrag till paraplyorganisationerna Sveriges Konsumentråd och Sveriges Konsumenter i Samverkan och till särskilda projekt. Syftet med bidragen är att stimulera uppbyggnaden och tillkomsten av nya ideella konsumentorganisationer bl.a. för att de spelar en viktig roll i det nordiska och europeiska samarbetet. Denna insats faller under alla de konsumentpolitiska målen.

Verksamhetsområde 1: Hushållsekonomi

Konsumentverket har genomfört pris- och matkostnadsundersökningar samt gett praktiskt stöd till lokala konsumentvägledare, lärare m.fl. Verket har också fortsatt utvecklandet av grundläggande servicefunktioner i glesbygds-, landsbygds- och skärgårdsområden samt gjort beräkningar av skäliga levnadsomkostnader.

Fastighetsmäklarnämnden (FMN) ansvarar för registrering av fastighetsmäklare enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400).

Verksamhetsområde 2: Konsumenternas ställning på marknaden

Marknadsdomstolen (MD) är en specialdomstol i enlighet med lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m. och handlägger mål och ärenden enligt drygt femton lagar. Marknadsdomstolen är första och enda instans i mål enligt avtalsvillkorslagarna, produktsäkerhetslagen, lagen om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling samt är första och enda instans i vissa mål och ärenden enligt konkurrenslagen. Fr.o.m. den 1 april 1999 är Marknadsdomstolen första och sista instans i marknadsföringsmål ifråga om förbud och åläggande enligt marknadsföringslagen.

MD följer EG-domstolens rättspraxis i konkurrens- och konsumentfrågor.

Konsumentverket/Konsumentombudsmannen (KO) arbetar för en hög efterlevnad av konsumentlagstiftning och branschöverenskommelser. Lagstiftningen omfattar ett tjugotal lagar och KO kan bl.a. ingripa genom ansökan hos domstol och genom utfärdande av vitesförelägganden. KO kan även i vissa fall biträda enskilda konsumenter i principiellt viktiga tvister angående finansiella tjänster och föra grupptalan i Allmänna reklamationsnämnden.

Under 2001 har verket inrättat rådgivningskontoret *Konsument Europa* som arbetar med gränsöverskridande konsumentfrågor. Kontoret är ett s.k. Euroguichet-kontor.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) har till uppgift att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare rörande varor, tjänster och andra nyttigheter som tillhandahållits huvudsakligen

för enskilt bruk, så kallade konsumenttvister, samt att ge rekommendation om hur sådana tvister bör lösas. Nämnden skall också yttra sig i konsumenttvister på begäran av domstol, stödja den kommunala konsumentverksamhetens medling i konsumenttvister genom bland annat utbildning, rådgivning och information samt informera konsumenterna och näringsidkare om nämndens praxis. ARN bidrar sedan årsskiftet 2000/2001 till att information rörande gränsöverskridande konsumentfrågor sprids, genom den handläggare som är placerad hos rådgivningskontoret Konsument Europa.

Fastighetsmäklarnämnden (FMN) ansvarar för registrering av fastighetsmäklare samt tillsyn av de registrerade fastighetsmäklarna i enlighet med fastighetsmäklarlagen (1995:400) och fastighetsmäklarförordningen (1995:1028). Arbetet innebär prövning av att den som registreras som fastighetsmäklare har relevant utbildning, följer fastighetsmäklarlagen, iakttar god fastighetsmäklarsed och i övrigt är lämplig som fastighetsmäklare.

FMN för även talan i domstol och har i uppgift att sprida information om god fastighetsmäklarsed.

Verksamhetsområde 3: Hälsa och säkerhet

MD prövar produktsäkerhetsfall på talan av *KO*.

Konsumentverket genomför fortlöpande marknadskontroller för att kontrollera olika produktgruppers produktsäkerhet. Kontrollarbetet sker främst inom uttalat prioriterade produktgrupper, såsom leksaker och personlig skyddsutrustning. Verket medverkar även aktivt inom det internationella standardiseringsarbetet för ökad produktsäkerhet. Konsumentverket/*KO* ingriper vid överträdelser med stöd av bl.a. produktsäkerhetslagen.

Verksamhetsområde 4: Miljö

Konsumentverket ger ut föreskrifter om tillämpning av miljömärkning och deltar i såväl den nordiska som den EU-baserade miljömärkningen. Verket har även i uppgift att granska miljöargumenten i företagets marknadsföring.

I syfte att underlätta för konsumenterna att leva miljöanpassat, har Konsumentverket inkluderat miljöaspekter i sina konsumentvaruprovningar. I samma syfte har verkets hemsida utökats med hushållsrelaterad miljöinformation, som bl.a. informerar om de miljömärkningssystem som finns, ger information om KRAV-märkta livsmedel och visar olika sätt som gör att konsumenterna kan spara energi.

5.5.2 Insatser utanför politikområdet

Konsumentfrågor återfinns inom i stort sett alla samhällsområden och det är därför viktigt att konsumentpolitiken får ett större genomslag på alla nivåer i samhället. Kopplingarna är starkast till utgiftsområdena 2, 5, 16 och 19-23 som rör bl.a. konsumentfrågor avseende finansiella tjänster, kommersiell service i glesbygd, livsmedel, el och tele samt handels-, närings- och konkurrenspolitiken. De myndigheter som berörs är bl.a. Finansinspektionen, Konkurrensverket, Energimyndigheten, Glesbygdsverket och Livsmedelsverket.

Verksamhetsområde 1: Hushållsekonomi

Antalet kommuner som erbjuder konsumentvägledning ökade med fem stycken under 2000, från 243 till 248. Ökningen innebär att drygt 90 procent av Sveriges befolkning då hade tillgång till kommunal konsumentrådgivning. Vägledningen tillhandahålls i varierande omfattning och avser bl.a. rådgivning till enskilda konsumenterna före köp, reklamationer och klagomål på varor och tjänster, konsumenträttigheter samt hushållsekonomisk rådgivning. Konsumentverket är ansvarigt för tillhandahållandet av det stöd och material som kommunerna är i behov av för att kunna erbjuda konsumentrådgivning. Även denna insats berör konsumenterna genom samtliga konsumentpolitiska mål. Konsumentverket har fortsatt sitt arbete med att ersätta den pappersbaserade informationen till konsumentväglarna med webb-baserad information, bl.a. genom projektet "Från Pärm till skärm" och kommunikationssystemet KOV-Direkt.

Verksamhetsområde 2: Konsumenternas ställning på marknaden

Inom området finansiella tjänster är stiftelserna Konsumenternas Försäkringsbyrå och Konsumenternas Bankbyrå verksamma. Byråerna arbetar med fördjupad konsumentrådgivning och bekostas av näringslivet. Staten deltar som stiftare genom Finansinspektionen och Konsumentverket. Myndigheterna är också representerade i styrelserna och har där röstövertikt. Verksamheten vid Konsumenternas Bankbyrå har nyligen utvidgats till att även omfatta fond- och värdepappersfrågor. Syftet är att bemöta det ökade antalet problem och frågor som inkommit till byrån de senaste åren rörande värdepapperstjänster. Härvid har även byråns namn förändrats till Konsumenternas Bank- och Finansbyrå.

Verksamhetsområde 4: Miljö

Det nordiska systemet för miljömärkning av produkter bedrivs delvis i ett av staten och Standardiseringsen i Sverige (SIS) gemensamt ägt icke vinstgivande bolag, SIS Miljömärkning AB. SIS Miljömärkning AB har i uppdrag att utveckla, informera och marknadsföra miljömärkningskriterier, som för svenska konsumenter utpekar produkter som är bättre ur miljösynpunkt och som bidrar till arbetet för en hållbar utveckling. Uppdraget innebär också att utifrån de uppsatta kriterierna, dels licensiera produkter hos företag som frivilligt ansluter sig till ordningen, dels att välja ut nya produktgrupper där miljömärkning som miljöpolitiskt instrument kan göra största möjliga nytta.

5.6 Resultatbedömning

5.6.1 Resultat

Konsumentverket har på uppdrag av regeringen undersökt möjligheterna att göra omprioriteringar av verksamheten så att verket kan genomföra de i budgetunderlaget aviserade verksamheterna som klassificerats som kärnverksamhet. Uppdraget avrapporterades under hösten 2000.

Verksamhetsområde 1: Hushållsekonomi

Konsumentverket har under hösten 2000 genomfört matkostnadsundersökningar i 32 kommuner, omfattande totalt 186 butiker. Matkostnadsundersökningens omfattning i sin helhet har således utökats med en kommun i jämförelse med föregående år. För första gången genomfördes även en undersökning av priset och utbudet på drygt 50 ekologiska livsmedel i tio kommuner. Undersökningen visar att det förekommer stora skillnader i utbudet av ekologiska livsmedel. T.ex. finns vissa baslivsmedel som färskt bröd endast i butiker med uttalad miljöprofil.

Konsumentverkets informationsinsatser har under året främst varit koncentrerade till utvecklandet av verkets webbsida. På webbsidan finns bl.a. information särskilt riktad till konsumentvägledare, information om finansiella tjänster, el- och teletjänster, ett bilkostnadsprogram m.m. Verket har även i samarbete med Konkurrensverket startat webbsidan *Våga handla!*. Sidan riktar sig till unga och syftar till att öka konsumentmedvetenheten i denna grupp.

Konsumentverket har även genomfört beräkningar av skäliga levnadskostnader. Beräkningarna har bl.a. använts som underlag i kommunernas budgetrådgivning till hushåll och i Socialdepartementets arbete med försörjningsstöd.

Konsumentverket har i samverkan med Allmänna reklamationsnämnden förberett och öppnat rådgivningskontoret *Konsument Europa*. Kontorets huvuduppgift är att ge råd till konsumenter i gränsöverskridande konsumentfrågor.

Inom ramen för Konsumentverkets arbete med att följa upp och analysera utvecklingen av utbudet av grundläggande servicefunktioner i glesbygds-, landsbygds- och skärgårdsområden har effekterna av stödet till kommersiell service undersökts. Undersökningen visar att såväl den hushållsekonomiska som den samhällsekonomiska effekten av stödet till kommersiell service är positiv.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) stödjer den kommunala konsumentverksamhetens medling i konsumenttvister genom utbildning, rådgivning och materialservice. I de ärenden som inkommit till nämnden under 2000 har 55 procent av anmälarna varit i kontakt med den kommunala konsumentverksamheten, vilket innebär en viss ökning i jämförelse med föregående år. Nämnden

den har också till uppgift att informera konsumenter och näringsidkare om nämndens praxis.

En betydande informationsinsats sker per telefon. Det totala antalet telefonsamtal till ARN uppgick under 2000 till 30 500, vilket innebär en ökning med ca 13 procent. Telefonsamtalen avser rådgivning till konsumentvägledare, information till konsumenter och näringsidkare om nämndens praxis, information till massmedia och frågor om pågående ärenden hos nämnden.

Nämnden erhåller även ett stort antal skrivelser varje år som inte är relaterade till anmälda tvister, men som kräver åtgärd i form av svar. Antalet inkomna skrivelser av denna typ fördubblades under 2000 i jämförelse med föregående år. Skrivelserna inkommer framförallt via Internet.

Allmänna reklamationsnämnden har samverkat med Konsumentverket vid inrättandet av rådgivningskontoret *Konsument Europa*.

Verksamheten har under 2000 berörts i drygt 550 tidningsartiklar samt i ett stort antal radio- och TV-sändningar.

Verksamhetsområde 2: Konsumenternas ställning på marknaden

Marknadsdomstolen (MD): Under året har MD avgjort 10 mål enligt konkurrenslagen. 40 mål enligt marknadsföringslagen (MFL) har inkommit under året och 36 mål har avgjorts.

Domstolen har lyckats bibehålla den låga genomsnittliga styckkostnaden för domar och beslut som nåddes 1999 och som innebär en minskning med 12 procent i jämförelse med 1998. Enligt MD beror minskningen på de senaste årens höga måltillströmning.

I domstolens verksamhet ingår också att besvara remisser och s.k. delningar av propositioner. Under 2000 besvarades 19 remisser och ett stort antal frågor, vilket innebär att 13 procent av domstolens tilldelade resurser togs i anspråk inom denna verksamhetsgren.

Konsumentverket/Konsumentombudsmannen:

KO har under 2000 fört fyra fall till MD, vilket innebär en minskning med 20 procent i jämförelse med föregående år.

KO har även utfärdat 36 förbuds förelägganden, varav 24 godkännts av näringsidkarna.

KO har anmält grupptalan i Allmänna reklamationsnämnden (ARN) vid tre tillfällen under året. I fem fall har KO även biträtt enskilda per-

soner i tvister angående finansiella tjänster. Tre av de fem fallen ledde till stämningsansökan.

Antalet inkomna ärenden ökade med 34 procent under 2000. Flest ärenden rör hemelektronik. Under året har Konsumentverket även granskat fondreklam, utrett möjligheterna att inrätta ett nationellt spärregister för obeställd e-postreklam, undersökt ungdomars kunskaper i konsumenträtt samt i samarbete med Konkursverket sammanställt information till konsumenterna för att underlätta prisjämförelser och byte av leverantör/operatör av el- respektive tele-tjänster.

Allmänna reklamationsnämnden: Antalet inkomna ärenden ökade under 2000 med ca 15 procent, till 8 285. Ökningen fördelar sig tämligen jämt mellan de olika avdelningarna, bortsett från avdelningen för textil och möbler, där ökningen var 50 procent. Av denna ökning rörde dock 70 procent samma produkt, nämligen barnvagnar. Det totala antalet avgjorda ärenden har också ökat, dock inte i samma takt som antalet inkomna ärenden. Den genomsnittliga handläggningstiden för nämndbeslut har ökat från 4,7 till 5,1 månader. Samtidigt har handläggningstiden för kansli-beslut bibehållit oförändrad nivå om 1,7 månader.

Trots det ökade antalet inkomna ärenden har den genomsnittliga styckkostnaden per avgjort ärende endast ökat med 2,7 procent. Följsamheten till nämndens beslut är fortfarande hög, 74 procent. Högst följsamhet uppvisas på bank- och försäkringsavdelningarna (100 procent).

Fastighetsmäklarnämnden (FMN): Fastighetsmäklarnämnden har under 2000 i 269 ärenden prövat om fastighetsmäklare handlat i strid mot fastighetsmäklarlagen eller på annat sätt brutit i att iakttä god fastighetsmäklarsed. Därutöver har 986 fastighetsmäklare kontrollerats avseende brottslighet samt ev. restförda skulder, vilket lett till mer ingående utredningar av 25 mäklare. Denna form av kontroll görs kontinuerligt och innebär att varje mäklare någon gång under en femårsperiod kommer att kontrolleras i detta avseende.

Under 2000 anmäldes tre personer till åklagare för s.k. svartmäklari. En av anmälningarna har lett till fällande dom.

Vidare har frågan huruvida fastighetsmäklare uppfyller de formella kraven enligt fastighetsmäklarlagen behandlats i 621 ärenden. 180 av

ärendena ledde till att mäklarens registrering återkallades.

Fastighetsmäklarnämnden fortsätter att effektivisera sin verksamhet i enlighet med de förslag som framkom i betänkandet (SOU 1999:35) "Fastighetsmäklarnämnden – effektivare tillsyn". Fastighetsmäklarnämnden genomförde under hösten 2000 en särskild granskning rörande fastighetsmäklares användning av begreppet "Varudeklarerad" i marknadsföring.

Nämnden skall sprida information om vad god fastighetsmäklarsed är. En stor del av informationen sprids genom besvarande av frågor per telefon och e-post. Nämnden har också utvecklat en informativ webbplats och ger ut olika faktablad.

Information har även spritts genom föredrag vid högskolor och vid sammankomster anordnade av bl.a. branschorganisationer och större mäklarföretag.

Verksamhetsområde 3: Hälsa och säkerhet

Konsumentverket skall arbeta för att minska förekomsten av farliga produkter på marknaden genom dels egeninitierade produktundersökningar, dels med anledning av inkomna anmälningar. Under året har verket mottagit ett trettiootal anmälningar om farliga produkter samt ett hundratal notifikationer från EU-området. Verket har genomfört ett flertal marknadskontroller, bl.a. av leksaker och personlig skyddsutrustning. Provningsresultaten och annan information rörande produktsäkerhet sprids bl.a. via Råd & Rön, anslagstavlan i SVT, konferenser och seminarier.

Konsumentverket har under året även deltagit i ett stort antal standardiseringsgrupper, främst rörande personlig skyddsutrustning och leksaker.

Verksamhetsområde 4: Miljö

Konsumentverkets verksamhet inom miljöområdet är främst koncentrerad till varuprovning, där olika produkters miljöpåverkan testas. Under 2000 har 13 produktslag och ca 160 modeller provats, omfattande bl.a. kemisk-tekniska produkter, WC-stolar och kokkärl. Provningsresultaten sprids genom Råd & Rön, som i hög utsträckning har citerats i andra medier.

Verket granskar även miljöargument i marknadsföring, vilket har lett till påpekanden i ett 30-tal fall. En kartläggning av miljöargument på förpackningar har även genomförts under året.

Konsumentverket har även i uppdrag att verka för att konsumenterna stimuleras att leva och agera miljöanpassat. Inom ramen för detta uppdrag har verket presenterat en köpguide med hushållsrelaterad miljöinformation för viktiga hushållsprodukter såsom bilar, tvättmaskiner och spisar. Därutöver deltar verket i arbetet med såväl den nordiska som den EU-baserade miljömärkningen samt med att sprida information till konsumenterna genom bl.a. konsumentvägledare och informationsmaterial.

SIS Miljömärkning AB har under 2000 utfärdat 81 nya miljömärkningslicenser. Den största ökningen har skett i produktgrupperna hotell och trycksaker. SIS Miljömärkning har även omprövat 40 licenser.

SIS Miljömärkning har under 2000 arbetat med att förbättra informationen och användarvänligheten på sin webbsida. Antalet besökare har under året ökat med 33 procent i jämförelse med föregående år.

5.6.2 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att samtliga politikområdets myndigheters och bolags verksamhet har bedrivits i enlighet med de av regeringen fastslagna riktlinjerna samt att de har utfört de uppdrag och bedrivit de aktiviteter som följer av verksamhetsmålen.

5.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket bedömer att revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom politikområdet för 2000 i allt väsentligt är rättvisande.

5.8 Budgetförslag

För att säkerställa verksamheten inför kommande budgetår föreslås flera av myndigheterna erbjuda resursförstärkningar.

5.8.1 40:1 Marknadsdomstolen

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2000	6 315		811
2001	Anslag	6 792 ¹	7 700
2002	Förslag	7 713	
2003	Beräknat	7 902 ²	
2004	Beräknat	8 053 ³	

¹ Varav 500 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001 samt 1 180 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för år 2002. Inklusiv slutjustering av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning återfinns i avsnitt 9.2.

² Motsvarar 7 713 tkr i 2002 års prislivå.

³ Motsvarar 7 713 tkr i 2002 års prislivå.

Regeringen föreslår att Marknadsdomstolens anslag höjs fr.o.m. budgetåret 2002 med 1 miljon kronor för att säkerställa verksamhetens kvalitet.

Tabell 5.3 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	6 792	6 792	6 792
Förändring till följd av:			
Beslut ²	810	810	810
Pris- och löneomräkning	111	300	451
Överföring från anslag	0	0	0
Summa förändring	921	1 110	1 261
Förslag/beräknat anslag	7 713	7 902	8 053

¹ Inklusiv förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Inklusiv slutjustering av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning återfinns i avsnitt 9.2.

5.8.2 40:2 Konsumentverket

Tabell 5.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2000	80 594		5 892
2001	Anslag	89 584 ¹	94 000
2002	Förslag	103 435	
2003	Beräknat	105 732 ²	
2004	Beräknat	101 135 ³	

¹ Inklusiv en minskning med 2 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001, en minskning med 1 388 tkr i samband med budgetpropositionen år 2002 samt slutjustering av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av det senare återfinns i avsnitt 9.2.

² Motsvarar 103 189 tkr i 2002 års prislivå.

³ Motsvarar 96 879 tkr i 2002 års prislivå.

I enlighet med förslaget i den ekonomiska vårpropositionen 2001 tillförs Konsumentverket fr.o.m. budgetåret 2002 5 miljoner kronor för ar-

bete med att främja konsumtionen av ekologiska livsmedel.

Verket föreslås även tillföras medel för en satsning på att utöka informationen i boendefrågor till konsumentvägledare.

Konsumentverket har engångsvis tilldelats 20 miljoner kronor fr.o.m. 2001 för en IT-satsning med syftet att genom nyttjande av den nya tekniken öka konsumentinformationens tillgänglighet och effektivitet. För 2001 tilldelades Konsumentverket 8 miljoner kronor, för åren 2002 och 2003 föreslås 6 miljoner per år.

Under budgetåret 2001 har 1,3 miljoner kronor av Konsumentverkets anslagssparande dragits in.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Råd & Rön

Tabell 5.5 Utveckling

Tusental kronor

	Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000		0	18 615	18 000	615
Prognos 2001		0	19 811	19 811	0
Budget 2002		0	19 000	19 000	0

Under året har Råd & Rön ändrat periodicitet från 12 till 10 nummer per år. Förändringen har inneburit en kostnadsminskning för tryckning och distribution, trots att det totala sidantalet varit oförändrat.

Antalet prenumeranter minskade med ca 3 procent till 134 000 i jämförelse med föregående år. Undersökningar utförda av Konsumentverket visar dock att tidningen når en läsekrets, vidare än prenumerantstocken, via Råd & Röns hemsida på Internet. Hemsidan besöks i genomsnitt av drygt 45 000 besökare per månad. Antalet årsbesökare har således ökat med 140 000 i jämförelse med 1999 då antalet årsbesökare var ca 400 000.

Varuprovning

Tabell 5.6 Utveckling

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000	0	1 860	2 002	-142
Prognos 2001	0	2 550	2 550	0
Budget 2002	0	2 500	2 500	0

Konsumentverkets varuprovningar på uppdrag omfattar framförallt hushållsapparater. De största enskilda produktgrupperna var dammsugare och tvättmaskiner.

Tabell 5.7 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	89 584	89 584	89 584
Förändring till följd av:			
Beslut ²	5 694	5 448	-862
Pris- och löneomräkning	8 157	10 700	12 413
Överföring från anslag	0	0	0
Summa förändring	13 851	16 148	11 551
Förslag/beräknat anslag	103 435	105 732	101 135

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning återfinns i avsnitt 9.2.

5.8.3 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	16 402	Anslags- sparande	-204
2001	Anslag	18 663 ¹	Utgifts- prognos	18 811
2002	Förslag	19 884		
2003	Beräknat	20 370 ²		
2004	Beräknat	20 765 ³		

¹ Varav 1 500 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001 och 472 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för år 2002. Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 19 884 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 884 tkr i 2002 års prisnivå.

Allmänna reklamationsnämnden har under de senaste tre åren erhållit tillfälliga tillskott. För att säkerställa verksamhetens kvalitet och omfattning föreslås en nivåhöjning om 3 miljoner kronor fr.o.m. 2002.

Tabell 5.9 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	18 663	18 663	18 663
Förändring till följd av:			
Beslut ²	-386	-386	-386
Pris- och löneomräkning	1 607	2 093	2 488
Överföring från anslag	0	0	0
Summa förändring	1 221	1 707	2 102
Förslag/beräknat anslag	19 884	20 370	20 765

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning återfinns i avsnitt 9.2.

5.8.4 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tabell 5.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	7 054	Anslags- sparande	1 051
2001	Anslag	7 058	Utgifts- prognos	7 500
2002	Förslag	7 896 ¹		
2003	Beräknat	8 088 ²		
2004	Beräknat	8 247 ³		

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 7 896 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 896 tkr i 2002 års prisnivå.

Fastighetsmäklarnämnden har under de två tidigare åren erhållit tillfälliga kompensationer för att säkerställa verksamheten. För 2001 tillfördes nämnden 800 000 kronor engångsvis genom om-disponering från anslaget 40:7 *Bidrag till Miljömärkning av produkter*.

För att säkerställa en kontinuerlig verksamhet föreslås en nivåhöjning om 1,2 miljon kronor fr.o.m. 2002.

Under 2001 gjordes indrag på nämndens anslagssparande om drygt 300 000 kronor.

Tabell 5.11 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000	7 931	0	0	7 931
Prognos 2001	8 100	0	0	8 100
Budget 2002	8 110	0	0	8 110

Tabell 5.12 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	7 058	7 058	7 058
Förändring till följd av:			
Beslut ²	711	711	711
Pris- och löneomräkning	127	319	478
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Summa förändring	838	1 030	1 189
Förslag/beräknat anslag	7 896	8 088	8 247

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning återfinns i avsnitt 9.2.

5.8.5 40:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tabell 5.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2000	6 193 ¹	586 ²	10 000
2001	Anslag	10 000	10 000
2002	Förslag	36 025	
2003	Beräknat	16 025	
2004	Beräknat	16 025	

¹ Varav 679 tkr från anslaget 40:6 Stöd till konsumentforskning, som inordnats under anslaget 40:5 fr.o.m. år 2001 då Forskningsrådsnämnden (FRN) som tidigare disponerat hela eller delar av anslaget upplöstes.

² Åldreanslag som disponeras av Konsumentverket inom ramen för anslaget 24 F5 003 Stöd till konsumentorganisationer.

Anslagen 40:5 Stöd till konsumentorganisationer och 40:6 Stöd till konsumentforskning slogs samman fr.o.m. budgetåret 2001. Syftet med anslaget är bl.a. att bättre nå de grupper som vanligtvis inte nås av konsumentinformation i tillräcklig utsträckning, t.ex. invandrare, funktionshindrade samt barn och ungdomar. Fasta bidrag och projektstöd avses vidare ges till lokala och nationella projekt som på olika sätt främjar en god konsumentpolitik. Kommuner skall även kunna ansöka om medel för särskilda insatser som har bäring på konsumentområdet. Anslaget skall även kunna nyttjas för forskningsprojekt inom konsumentområdet. I anslaget återfinns även de statsbidrag som utgår till de svenska konsumentorganisationerna Sveriges konsumentråd och Konsumenter i samverkan, m.m.

Anslaget föreslås tillföras 20 miljoner kronor engångsvis under 2002 från utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner för en satsning på den kommunala konsumentvägledningen. Syftet med satsningen är att konsumentvägledningen skall stärkas, så att en större andel av be-

folkningen skall få tillgång till konsumentvägledning av hög kvalitet. Anslaget tillförs även 5 miljoner kronor för framtida arbete med konsumentvägledning.

Tabell 5.14 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	10 000	10 000	10 000
Förändring till följd av:			
Beslut	6 025	6 025	6 025
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Överföring från anslag	20 000	0	0
Summa förändring	26 025	6 025	6 025
Förslag/beräknat anslag	36 025	16 025	16 025

5.8.6 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tabell 5.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2000	3 850	0	3 800
2001	Anslag	3 800	3 800
2002	Förslag	4 400	
2003	Beräknat	4 400	
2004	Beräknat	4 400	

Anslaget är ett bidrag ställt till SIS Miljömärkning AB. SIS Miljömärkning AB är ett icke vinstgivande bolag som av regeringen har fått i uppdrag att utveckla, informera om och marknadsföra miljömärkningskriterier för konsumentvaror.

Fr.o.m. budgetåret 2001 bytte anslaget numrering från 40:7 Bidrag till miljömärkning.

Tabell 5.16 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	3 800	3 800	3 800
Förändring till följd av:			
Beslut	600	600	600
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Överföring från anslag	0	0	0
Summa förändring	600	600	600
Förslag/beräknat anslag	4 400	4 400	4 400

6 Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

6.1 Budgetförslag

6.1.1 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader

Tabell 6.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	1 176 ¹
2001	Anslag	110 844 ²	Utgifts- prognos	116 002
2002	Förslag	108 087		
2003	Beräknat	110 753 ³		
2004	Beräknat	112 857 ⁴		

¹ Ingående reservation från äldre anslag.

² Varav -1 083 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

³ Motsvarar 108 126 tkr i 2002 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 108 126 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget är nytt sedan 2001 och finansierar förvaltningskostnaderna vid det nybildade Verket för innovationssystem. För eventuella omställningskostnader tillfördes anslaget 10 miljoner kronor 2001. Regeringen aviserade i budgetpropositionen 2000/2001:1 att den kunde komma behöva återkomma med förslag till justering av anslagsnivåerna under 2001.

Regeringens överväganden

Myndighetens främsta uppgift är att stärka innovationssystemet genom att främja forskning och utveckling för näringslivets och den offentliga sektorns behov inom områdena teknik, kom-

munikationer och arbetsliv. En viktig uppgift är kunskapsöverföring till näringslivet och andra avnämare. De små och medelstora företagens behov skall särskilt uppmärksammas.

Det har visat sig att de investeringar i bl.a. IT-lösningar som myndigheten behöver göra i samband med att den etableras leder till högre avbetalningar på lån än tidigare beräknat. Regeringen föreslår därför att 5 miljoner kronor överförs från anslaget 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling till anslaget 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader.

Tabell 6.2 Härledning av nivå 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	110 844	110 844	110 844
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	1 702	4 368	6 472
Överföring från anslag m.m. ²	-4 459	-4 459	-4 459
Summa förändring	-2 757	-91	2 013
Förslag/beräknat anslag	108 087	110 753	112 857

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

6.1.2 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

Tabell 6.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	58 733 ¹
2001	Anslag	915 989 ²	Utgifts- prognos	1 001 550
2002	Förslag	923 465		
2003	Beräknat	1 001 594 ³		
2004	Beräknat	1 022 338 ⁴		

¹ Ingående reservation från äldre anslag

² Varav -89 960 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

³ Motsvarar 978 730 tkr i 2002 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 978 730 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget är nytt för 2001. Anslaget finansierar forsknings- och utvecklingsverksamhet. Inriktningen för de närmaste årens verksamhet beskrivs i propositionen Forskning och förnyelse (prop. 2000/2001:3).

Från anslaget har 13 893 miljoner kronor dragits in som anslagssparande under 2001.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Tabell 6.4 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003-2007 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	1 338 000	1 097 951	1 311 500	
Nya förpliktelser	1 371 951	1 105 534	985 000	
Infriade förpliktelser*	-1 612 000	-891 985	-969 197	-1 900 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	1 097 951	1 311 500	1 327 303	
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	825 322	1 850 000	1 900 000	

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

I enlighet med propositionen Forskning och förnyelse (prop. 2000/2001:3) skall anslaget för 2002 tillföras 10 miljoner kronor från UO 16 Utbildning och universitetsforskning anslaget 25:73 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* Regeringen föreslår vidare att 5 miljoner kronor överförs från anslaget 26:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* till anslaget 26:1 *Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader*.

Tabell 6.5 Härledning av nivån 2002–2004*Milljoner kronor*

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	915 989	915 989	915 988
Förändring till följd av:			
Beslut			
Pris- och löneomräkning	28 604	51 468	72 212
Överföring från andra anslag m.m. ²	-21 128	33 837	34 138
Summa förändring	7 476	85 305	106 350
Förslag/beräknat anslag	923 456	1 001 594	1 022 338

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i avsnitt 9.2.

